

Mục Lục

Hình bìa: Thu sang

- 02 Thư toà soạn
- 03 Thư cảm tạ của Gia đình QCC-VNCH
- 04 Thư mời của nhóm Nhớ Về Quê Hương
- 05 Bình luận
- 11 Thời sự
- 14 Tin Sinh Hoạt Cộng Đồng
- 16 Tin Hòa Lan
- 18 Tin Thế Giới
- 20 Tin Việt Nam
- 22 Phỏng vấn thuyền nhân
- 28 Truyện ma vùng kinh tế mới (Trần Hoàng Yến)
Truyện ngắn
- 30 - "Con chim sát thủ" (Topa)
- 35 - "Phiên phiến tuổi già" (Tràm Cà Mau)
- 41 Góc bạn trẻ (Trang Đài)
- 46 khoa học đời sống (Ks. Trần Tấn Hồng Đức)
- 48 Trang sức khỏe (Bs. Nguyễn Y Đức)
- 51 Vui cười (sưu tầm)
- 52 Đố vui "sukoku"
- 53 Quảng cáo
- 54 Nhạc: Nguyễn Quyết Thắng

7/10

- Hoài Tâm Niệm "Chiều thu" (10)
- Hồng Cẩm "Thu nhớ" (15)
- Vân Nguyễn "Thu đã sang mùa" (17)
- T.H.Y. "Thu kỷ niệm" (29)
- Trần Hoàng Yến "Người xưa" (34)
- Phú Sĩ "Mùa thu bình yên" (40)
- Lưu Vong "Trăng thu nước nở" (47)

Việt Nam Nguyệt San

Cơ Quan Ngôn Luận CĐVNTNCS/HL

Vietnam Magazine

Tijdschrift van Vietnamese

Vluchtelingen in Nederland

Website: www.congdonghoalan.com

ISSN: 0929-5151

Ban Quản Trị VNNS

Kroeten 9

4871 JT Etten-Leur Nederland

Email: info@congdonghoalan.com

Telefoon: +31 (0)6.38544847

IBAN: NL16 INGB 0001 5086 64

t.n.v. AVVN

Chủ nhiệm: Nguyễn Hữu Phước

Chủ bút: Nguyễn Đắc Trung

Thủ Quỹ: Nguyễn Khai Trí

Kỹ thuật: Bạch mai

Phát hành: Hans Smeekens

Với sự cộng tác của

Bạch Mai, Đinh Ngọc Hiền, Đặng An, Đỗ Văn Bùi, Hoài Tâm Niệm, Vành Khuyên, Lê Quang Kế, Miên Thụy, Ngô Thụy Chương, Nguyễn Đắc Trung, Trần Hữu Sơn, Nguyễn Quyết Thắng, Ông Năm Chuột, Tam Hợp, Tiểu Yến Tử, Thái Tăng An, Trúc Hà, TyNa, Trần Quốc Hiền, Nguyễn Lê Hồng Hưng, Nguyễn Hoàn Nguyên, Nguyễn Hiền, Võ Đức Tiến, Thảo De Wit, Trang Đài Nguyễn, Ý Nga, Topa, Trần Tấn Hồng Đức, Tuyết Lê, Hans Smeekens, Anh Quang, Trần Hoàng Yến, San Hàn.

Lập trường

Chống bạo quyền độc tài cộng sản Hà Nội • Ủng hộ mọi tổ chức quốc gia tranh đấu cho tự do dân chủ của dân tộc

Chủ trương

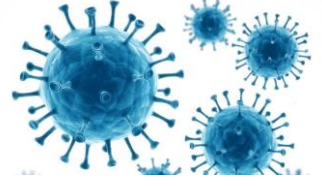
Bảo tồn và phát huy văn hoá Việt • Duy trì và phát triển tình cảm tốt đẹp sẵn có giữa cộng đồng VNTNCS và nhân dân Hoà Lan • Tăng cường tình đoàn kết trong cộng đồng người Việt TNCS tại Hoà Lan • Khuyến khích và nâng đỡ người Việt hội nhập vào cuộc sống tại Hoà Lan

Thư Tòa Soạn

Kính thưa quý đồng hương,

Trong thời gian qua, nạn dịch Corona tiếp tục hoành hành tại Việt Nam gây thiệt hại lớn về nhân mạng và khiến đời sống người dân mỗi ngày càng trở nên khó khăn. Nhà cầm quyền cộng sản với chính sách chống dịch cực đoan, thiên về chính trị và khẩu hiệu hơn là khoa học, lúc đầu “*chống dịch như chống giặc*”, nay đành phải thay đổi luận điệu thành “*sống chung với dịch*” trước nguy cơ phá sản kinh tế do phong tỏa, cách ly mà vẫn không thắng được con virus Corona. Qua các biện pháp chống dịch rập khuôn theo quan thầy Trung Cộng áp dụng tại thành phố Vũ Hán, nhà cầm quyền cộng sản Việt Nam đã để lộ rõ bộ mặt thật độc tài, vô nhân, ngu xuẩn và lừa lọc dối trá của chúng.

Nhờ vào sự phát triển của các trang mạng xã hội, cộng sản ngày nay đã không thể bưng bít thông tin như trước. Những hình ảnh người dân bị nhốt trong nhà bằng rào gai, cả khu phố bị nhốt bằng cách khoá cổng, khu cách ly mất vệ sinh, người dân bị ngăn sông cấm chợ, bị phạt nặng hoặc sỉ nhục bởi công an và dân phòng mỗi khi ra đường mua thực phẩm, thậm chí bị đánh đập như tại Bình Dương khi phá rào tìm cách về quê được loan truyền trên internet. Hình ảnh công an dân phòng phường Vĩnh Phú thành phố Thuận An tỉnh Bình Dương vào ngày 28/9/2021 phá cửa nhà và lôi chị Hoàng Thị Phương Lan đi xét nghiệm Covid cùng với tiếng khóc xé lòng của trẻ thơ khiến chúng ta không khỏi bàng hoàng phẫn nộ. Người dân Saigon bị nhốt trong nhà không được hỗ trợ như nhà cầm quyền hứa hẹn đã phải kêu cứu bằng cách để những thau chậu ngoài đường hầu mệnh thường quân có thể giúp đỡ lương thực cho họ. Điều này chưa từng xảy ra ở Saigon từng được mệnh danh là Hòn Ngọc Viễn Đông trước đây. Dưới chế độ cộng sản, người dân Việt Nam có còn được đối xử như một con người hay không?

Việc xét nghiệm “*đại trà*” (xét nghiệm nhanh trên diện rộng) dần dần được phanh phui với mục đích làm giàu cho quan chức. Một mẫu xét nghiệm nhanh giá trung bình từ 20.000 đến 35.000 đồng ở nước ngoài, trong khi đó ở Việt Nam giá được bộ y tế duyệt xét là 238.000 đồng, như vậy là quan chức cộng sản đã “*ăn*” được gấp nhiều lần cho mỗi mẫu xét nghiệm. Đó là lý do chính trong chủ trương xét nghiệm đại trà của cộng sản. Thành phố Hà Nội đã xét nghiệm 3,1 triệu người với chi phí hàng trăm tỷ đồng, cuối cùng chỉ phát hiện được 19 ca F0, như vậy chứng tỏ được rằng việc xét nghiệm đại trà chỉ tốn kém tài chánh và rơi tiền vào tay quan chức cộng sản chứ chẳng có giá trị nhiều trong việc ngăn chặn dịch bệnh. Thành phố Saigon và các thành phố khác cũng áp dụng biện pháp xét nghiệm tương tự, mỗi địa phương tùy nghi áp dụng giá tiền cho mỗi ca xét nghiệm, trung bình là 300.000 đồng cho mỗi ca xét nghiệm nhanh.

Trong khi cả thế giới dùng vaccine như một phương tiện chính yếu ngăn chặn sự lây lan của dịch bệnh, nhà cầm quyền cộng sản Việt Nam lại chậm trễ trong việc đặt mua vaccine và bây giờ lại phải đi xin xỏ vaccine các nước khác. Hầu hết các vaccine được sử dụng hiện nay tại Việt Nam đều do các nước như Hoa Kỳ, Nhật, Đức,... viện trợ. Điều khôi hài là cộng sản Việt Nam lại đi đặt mua 10 triệu liều vaccine do Cuba sản xuất mặc dù loại vaccine này chưa được cơ quan y tế thế giới WHO công nhận. Ngoài ra, họ còn đặt mua 20 triệu liều vaccine do Trung Cộng sản xuất mặc dầu loại vaccine này đắt tiền và không hiệu quả bằng các loại vaccine do Hoa Kỳ và Tây Phương sản xuất. Số tiền người dân đóng góp trong quỹ vaccine theo báo Tuổi Trẻ ngày 25/6/2021 là 8.000 tỷ đồng, hiện nay vẫn được để trong ngân hàng lấy lời và dùng để “*ngiên cứu*” sản xuất vaccine Việt Nam. Nói tóm lại, người dân Việt Nam thay vì được giúp đỡ trong mùa dịch bệnh trở thành nạn nhân bị bóc lột và hành hạ bởi một nhà cầm quyền tham ô và vô nhân đạo.

Chúng tôi xin thông báo cùng quý vị đóng góp bài vở cho Việt Nam Nguyệt San số 325 tháng 11/2021, xin gửi về địa chỉ dtnguyen@quicknet.nl hạn chót nộp bài ngày 13/11/2021.

Nguyễn Đắc Trung
Chủ bút Việt Nam Nguyệt San

DANH-DỰ TÔ-QUỐC TRÁCH-NHIỆM

GIA-ĐÌNH QUÂN-CÁN-CHÍNH VIỆT-NAM CỘNG-HÒA TẠI HÒA-LAN

FVVN : Banknr 4861397

GIA ĐÌNH QUÂN CÁN CHÍNH VIỆT NAM CỘNG HÒA - HÒA LAN
IBAN. NL 20 INGB. 0004861397 - FVVN - DENBOSCH

Quý niên trưởng, chiến hữu, quý đồng hương ân nhân thân kính,

Khi gửi những dòng thư này đến quý vị với nỗi bất an lẫn lo lắng xót xa cho thân phận lầm than của anh em TPBVNCH chúng ta đang lặn hụp trong dòng sinh tử ...

Cuộc sống vốn vất vưởng bữa đói bữa no chạy gạo từng ngày, nay bỗng âm thêm cơn đại dịch đổ xuống làm cho cuộc sống tan tác của các anh em càng thê lương hơn !

Mấy tháng qua xã hội Việt Nam hoàn toàn đóng kín, mọi cứu trợ cho anh em từ bên ngoài ngưng trệ do đó kiếp sống càng cơ cực hơn !

Cảm thông với nỗi khổ này chúng tôi đã chuẩn bị sẵn sàng danh sách và số tài chính do quý ân nhân gửi yểm trợ, chờ tình hình bên VN cho phép đi lại sinh hoạt chúng tôi sẽ gửi hoả tốc món quà ân tình này đến anh em.

Một điều rất cảm kích, khích lệ tinh thần anh em chúng tôi khi cảm nhận được sự ưu ái trong tinh thần tương trợ, thương yêu đùm bọc anh em TPBVNCH còn nong nân, sâu đậm trong tâm quý ân nhân qua từng bì thư, afschift ngân hàng gửi về ...

Tiếp theo danh sách ân nhân trên VNNS tháng 9-2021, hôm nay xin được phép cảm ơn quý vị trong số báo tháng 10 – 2021 số hiện kim và gửi vào bank từ 7-9-21 đến. 27-9-21 .

- Gđ ô. Phan văn Thảo	€500.-	- ô.bà Cương Vy	€ 50.-
- ô.bà KL Nguyen -T X Nguyễn Bùi	€ 50.-	- Diễm Thuý/ Tâm Thiện	€ 100.-
- Chị Lưu thị H.	€100.-	- ô. bà Trần quốc Sủng	€ 100.-
- anh chị Phi Lan	€ 50.-	- gđ ô Dương Thanh	€ 50.-
- Trang + Hiền Lê	€100.-	- ô.bà QT Lê/TT h Lê	€ 100.-
- ô H T Lương	€ 50.-	- ô. Võ N N	€ 100.-
- ô.bà Bùi C H	€100.-	- ô, bà Nguyễn văn Xứng	€2000.-
- ô.bà Nguyễn văn Châu	€100.-	- ô.bà Nguyễn văn Thông	€ 100.-
- chị Nhung	€100.-	- chị Dạ Lan	€ 50.-
- chị H.Hạnh	€ 50.-	- chị Hồng Arnhem	€ 50.-
- chị Chuyên	€ 50.-	- chị Liên Trì	€5 / tháng
- anh chị Trần văn Thắng	€250.-		

Thay mặt anh em TPBVNCH chân thành tri ân quý ân nhân, không quên cầu chúc quý vị luôn vui khoẻ, an lạc trong sự che chở của Chúa, sự gia hộ của chư Phật mười phương.

Trân trọng,

BCH- GĐQCCVNCH/ HL

THƯ MỜI

**THÁNH LỄ CẦU NGUYỆN CHO CÁC ĐẰNG LINH HỒN VÀ TƯỢNG NIỆM CỐ TỔNG THỐNG
NGÔ ĐÌNH DIỆM LẦN THỨ 58 (1963 - 2021)**

**Chúa Nhật 31-10-2021 từ 13:00 đến 17:30 giờ
tại: Thánh đường Sint-Servatiuskerk
Dorpstraat 24, 5563 BD Westerhoven**

Kính gửi: Quý đồng hương và Quý ông bà anh chị em,

Tháng 11 là tháng Giáo Hội Công Giáo cầu nguyện cho các linh hồn, các bậc tổ tiên, ông bà cha mẹ, những người đã khuất bóng trên cõi đời này, những vị đã về Nhà Cha..Qua đó, Giáo Hội muốn nhắc nhở chúng ta về mối tình hiệp thông với “các Thánh cùng thông công” để chúng ta nhớ cầu nguyện cho các Đẳng Linh Hồn và cho các ngài.

Chúng ta cũng tưởng niệm biến cố đau thương của cố Tổng Thống Ngô Đình Diệm, vị tổng thống của nền đệ nhất Cộng Hòa bị ám sát ngày 1 tháng 11 năm 1963.

Ban tổ chức ước mong Quý vị sắp xếp thời gian đến tham dự thánh lễ và cầu nguyện cho các Đẳng Linh Hồn và cùng tưởng nhớ đến vị tổng thống đáng Kính và các chiến sĩ đã hy sinh vì Tổ Quốc.

Chương Trình tổng quát:

- 12:00 giờ. Tiếp đón quý hội đoàn, Quý đồng hương và các tín hữu Công Giáo
- 13:30 giờ. Thánh Lễ Cầu Nguyện Cho các Đẳng Linh Hồn do Lm. Pietro Nguyễn Đức Minh chủ tế
- 15:00 giờ. Nghi thức tưởng niệm cố Ngô Tổng Thống và Quân Dân Cán Chính Việt Nam Cộng Hòa Vị Quốc Vong Thân & Văn Nghệ Chủ Đề “Quê Hương”
- 17:00 giờ. Kết thúc Ban tổ chức sẽ lo phần ẩm thực bánh mì, chè, xôi, Trà ,Cà phê Bánh ngọt v.v..

Sự hiện của quý vị sẽ nói lên sự quan tâm tới hiện tình đất nước và lòng biết ơn đến những người vì nước quên thân mình. Ước mong sẽ được tiếp đón đông đảo quý đồng hương và quý ông bà anh chị em.

T/M Nhóm Nhớ Về Quê Hương

Lm. Pietro Nguyễn Đức Minh

Liên lạc BTC:

Lm. Pietro Nguyễn Đức Minh

E-mail: vietnam4evervietnam@gmail.com

Tel. +31 615430154

Điều hợp viên chương trình:

Lưu Phát Tấn

Tel. +31 684674304

Bình luận

Sáu sai lầm của nhà nước CSVN trong việc phòng chống đại dịch Covid-19

Bối cảnh và các đợt dịch tại Việt Nam

Đại dịch Covid-19 bắt đầu xuất hiện từ tháng Mười Một, 2019 tại Vũ Hán, Trung Quốc, sau đó lan tràn khắp thế giới và trở thành đại dịch trong suốt gần 2 năm qua, với hơn 230 triệu người nhiễm bệnh và giết chết gần 5 triệu người của 222 quốc gia (tính tới ngày 22/9/2021).

Các chuyên gia thế giới đã nhận định là chính sự thói quen bưng bít của nhà nước Trung Cộng đã tạo ra đại dịch như đã cố tình ém nhẹm lời cảnh báo của Bác Sĩ Lý Văn Lượng khi ông bắt đầu nhận thấy triệu chứng dịch bệnh trong hàng loạt các bệnh nhân đang điều trị ở Bệnh Viện Trung Ương Vũ Hán. Bắc Kinh còn bắt tội ông lúc đó là đã “loan tải tin thất thiệt làm xáo trộn xã hội.” Vài tháng sau, Bác Sĩ Lượng đã qua đời vì Covid-19, và thế giới đã điều đứng vì nạn dịch lớn nhất thế kỷ.

Tại Việt Nam, Covid-19 được phát hiện lần đầu tiên tại thành phố Sài Gòn vào ngày 23 tháng Giêng, 2020, khi một nam du khách từ Vũ Hán đến Khánh Hòa thăm người con trai đang làm việc tại đây, và hai cha con đã phải nhập viện khẩn cấp vì coronavirus. Một nữ nhân viên khách sạn, nơi hai cha con người Trung Quốc này tạm trú, cũng đã bị nhiễm bệnh. Cả ba được Bộ Y Tế xác nhận là các ca nhiễm Covid-19 đầu tiên ở Việt Nam.

Từ đó cho đến nay, Việt Nam đã trải qua bốn làn sóng dịch với nhiều diễn biến khá phức tạp.

Làn sóng dịch thứ nhất từ ngày 23/1/2020 tới 16/4/2020, với 415 ca nhiễm nhưng không ai thiệt mạng.

Làn sóng dịch thứ hai từ ngày 25/7/2020 tới 1/12/2020, với 1.136 ca nhiễm và 35 ca tử vong. Đà Nẵng là nơi bị thiệt hại nặng nề trải qua 36 ngày bị phong tỏa.

Làn sóng dịch thứ ba từ ngày 28/1/2021 tới 25/3/2021, với 1.301 ca nhiễm nhưng không có ca tử vong nào. Hải Dương là nơi bùng phát dịch lớn nhất với 726 ca nhiễm, chiếm 80% tổng số ca bệnh trong đợt này.

Làn sóng dịch thứ tư từ ngày 27 tháng Tư, 2021 kéo dài đến nay chưa đạt đỉnh điểm, và không thể dự phóng thời điểm chấm dứt vì có nhiều biến chứng xuất hiện. Trong đợt này, hiện có 718.963 ca nhiễm với 17.781 ca tử vong trên toàn quốc, đứng hàng thứ 47/222 quốc gia.

Trong đợt lây nhiễm này, thành phố Sài Gòn và 19 tỉnh thành phía Nam là bị thiệt hại nặng nhất, trong đó, Sài Gòn có 354.175 ca nhiễm với số tử vong là 13.809 (chiếm tỷ lệ tử vong cao nhất nước với 3,9%, trong khi trung bình của cả nước là 2,5%, và vượt xa tỷ lệ tử vong trung bình của thế giới là 1,9%), Bình Dương có 187.521 ca nhiễm với con số tử vong là 1.717 và Đồng Nai có 42.396 ca nhiễm. Đặc biệt ba thành phố Sài Gòn – Bình Dương – Đồng Nai tạo thành tam giác của các Khu Công Nghiệp sản xuất hàng xuất khẩu, nên trong đợt sóng thứ tư đã khiến cho 80% doanh nghiệp phải ngừng hoạt động, không chỉ gây thiệt hại cho nền kinh tế mà còn khiến cho hàng triệu người lao động mất việc và sống trong những ngày đói khổ.

Tại sao Việt Nam thất bại trong đợt dịch thứ tư?

Câu hỏi mà nhiều người nêu ra là tại sao Việt Nam đã thành công lớn qua ba làn sóng dịch từ ngày 23/1/2020 đến 25/3/2021 với chỉ có 2.852 ca nhiễm và 35 ca tử vong; nhưng khi rơi vào làn sóng dịch thứ tư từ đầu tháng Năm, 2021 đến nay, không những số ca nhiễm và ca tử vong tăng quá nhanh, mà còn cho thấy bộ máy chính

quyền bị động và lúng túng trong các biện pháp đối phó trước biến thể Delta.

Từ tháng Ba, 2021 khi Việt Nam kết thúc đợt dịch thứ ba, biến thể Delta bắt đầu tấn công mạnh vào Ấn Độ và các quốc gia Đông Nam Á với số ca nhiễm vượt quá ngưỡng từ 300 ngàn đến 400 ngàn ca mỗi ngày, và số người chết có thể nói là hàng hàng lớp lớp, không thể thiếu hay chôn cất kịp. Hình ảnh những lò hỏa thiêu lộ thiên ở Ấn Độ cháy rục 24/7 trong tháng Năm đã là một dấu ấn khủng khiếp về mức độ “sát thủ” của biến chủng Delta.

Trong khi đó, nhà cầm quyền Việt Nam không những không quan tâm mà còn tự mãn khi ông Vũ Đức Đam, Trưởng Ban Chỉ Đạo Phòng Chống Dịch Covid-19, vào Sài Gòn thị sát tình hình vào đầu tháng Sáu, 2021 và đã tuyên bố rằng: “Dù có nhiều ca nhiễm, dù con vi-rút này ở đâu có đáng sợ, nhưng mà với Việt Nam ta, chắc chắn là nó không làm gì được.”

Nhưng trong 5 tháng qua, ông Vũ Đức Đam và bộ máy chính trị của đảng CSVN không những không tiêu diệt được dịch, mà đành phải đổi giọng từ “chống dịch như chống giặc” sang thành quan điểm “sống chung với dịch” và vái lạy tứ phương xin vaccine từ mọi quốc gia để mang về phòng chống dịch.

Những chính sách chống dịch sai lầm và gây nhiều tác hại cho người dân và xã hội Việt Nam hiện nay có thể nhìn thấy qua 6 điểm sai lầm cốt lõi mà Ban Biên Tập FB Việt Tân đã đúc kết, bao gồm:

Sai Lầm Thứ Nhất:

Tình trạng cách ly tập trung bất hợp lý dồn dân vào một nơi để tạo thành lây nhiễm chéo, bệnh nhẹ dễ trở nặng hơn, không bảo đảm điều kiện vệ sinh cho người đi tập trung.

Quang cảnh một khu phố tại TP Hà Nội bị cách ly

Bên cạnh các biện pháp phong tỏa cứng nhắc, việc cách ly tập trung những người bị nhiễm (F0), và người tiếp xúc hay gần với người bị nhiễm (F1) đã trở thành nỗi ám ảnh, sợ hãi khủng khiếp hơn cả bị bệnh vì tình trạng mất vệ sinh, thiếu tiện nghi, và đối xử thô bạo của người có trách nhiệm. Rất nhiều người tự giác khai báo y tế nhưng bỏ trốn khi biết mình rơi vào diện cách ly, và chuyển trốn đi cách ly trở thành câu chuyện phổ biến từ Bắc vào Nam với những biện pháp cách ly theo kiểu “truy cùng diệt tận,” thà giết làm hơn bỏ sót giống cung cách ngăn chặn dịch thô bạo của nhà cầm quyền Trung Quốc.

Điều đáng sợ nhất là trong thông tin chính thức của Bộ Y Tế về số lượng ca nhiễm tăng lên hàng ngày thì khoảng 80-90% số ca là trong khu cách ly tập trung. Với các địa phương mà dịch bùng phát mạnh, khu tập trung đông thì tỉ lệ lây nhiễm chéo càng cao. Nói cách khác, chính các khu cách ly tập trung là những ổ dịch nguy hiểm nhất và thực trạng này làm người dân lo sợ nhất. Nếu bị đi cách ly tập trung thì chắc chắn là sẽ bị lây nhiễm. Trả lời báo chí, Tiến Sĩ Đỗ Tiến Bình, Giám Đốc Sở Y Tế TP.HCM cũng thừa nhận có lây chéo trong khu cách ly.

Điều đáng sợ thứ hai là thời gian cách ly, trên lý thuyết là 21 ngày, nhưng thực tế có thể bị kéo dài hơn nếu không may trở thành F0. Do cách tính toán máy móc khắc nghiệt của cơ quan chống dịch, nếu chẳng may trong thời gian cách ly tập trung dù đã đủ 21 ngày, nhưng cùng nhóm có người khác bị nhiễm thì người bị tập trung phải tiếp tục cách ly thêm một chu kỳ mới. Vì thế, đi cách ly tập trung tức là rơi vào vùng rủi ro chết người và không biết ngày về.

Sau cùng, do chủ trương coi dịch là giặc, trung ương thúc ép sẽ kỷ luật những địa phương nào để xảy ra lây nhiễm dịch. Hệ quả là từng tỉnh thành, từng huyện đều “sáng tạo” ra những quy

định riêng, trong đó chủ yếu đẩy hết mọi đối tượng nghi ngại vào khu cách ly tập trung.

Sai Lầm Thứ Hai:

Xét nghiệm đại trà không cần thiết vừa tốn kém, vừa không hiệu quả, và không bảo đảm vệ sinh khử khuẩn tối thiểu khi làm xét nghiệm.

Quang cảnh xét nghiệm dịch Covid-19 tại TP Sài Gòn

Để truy tìm những người bị dương tính coronavirus mà Bộ Y Tế Việt Nam gọi là F0, hầu hết các địa phương đều được chỉ thị là phải lấy mẫu xét nghiệm, đặc biệt là “tại các khu vực có nguy cơ lây nhiễm cao,” ít nhất 3 lần xét nghiệm đối với cá nhân hoặc hộ gia đình. Nhưng từ tháng Bảy, 2021 khi dịch bùng phát rộng lớn trong cộng đồng với sự lây lan quá nhanh, Bộ Y Tế đã ra chỉ thị chuyển từ xét nghiệm trọng tâm, trọng điểm sang xét nghiệm diện rộng theo kiểu đại trà.

Các chuyên gia đã lên tiếng yêu cầu Bộ Y Tế dừng ngay việc xét nghiệm đại trà vì ba lý do: 1) Quá tốn kém và không có hiệu quả cao; 2) Kết quả không chính xác trong mục tiêu tìm ra F0 trong cộng đồng vì trong xét nghiệm, cho dù có thực hiện tốt đi chăng nữa, vẫn có tỷ lệ dương tính làm hoặc âm tính làm; 3) Nhân viên thực hiện xét nghiệm vì quá tải và mệt mỏi nên có thể có sai sót và dẫn tới lây nhiễm chéo trong cộng đồng.

Trong ba lý do nói trên, đa số đều cho lý do 1 là thích đáng nhất cần phải ngưng vì phung phí nguồn lực quốc gia một cách không hiệu quả. Báo Tuổi Trẻ số ra ngày 19 tháng Chín, 2021 đã làm bài toán như sau: “Trong chín ngày (từ 8/9/2021 đến 16/9/2021), Hà Nội đã lấy mẫu xét nghiệm COVID-19 cho 4.120.000 người cả bằng test nhanh (1.920.000 người), lẫn RT-PCR (2.960.000 người). Kết quả, chỉ có 21 trong số hơn 4,1 triệu người dương tính. Nếu đem tổng chi phí cho đợt xét nghiệm thần tốc trên diện rộng này chia cho 21 ca dương tính, số tiền đổ vào để

tìm một ca dương tính với COVID-19 là... hơn 20 tỉ đồng.”

Các chuyên gia khuyến cáo là chỉ nên xét nghiệm cho hai nhóm đối tượng chính, gồm những người cao tuổi và có bệnh nền là hai nhóm cần và có kết quả xét nghiệm chính xác cao hơn nhiều. Ngoài ra, kinh nghiệm của các quốc gia đều rút ra một bài học là không thể nào loại bỏ F0 ra khỏi cộng đồng mà phải chấp nhận “sống chung với dịch” và áp dụng các biện pháp chống dịch cơ bản gồm 5K (Khẩu trang – Khử trùng – Khoảng cách – Không tập trung – Khai báo y tế).

Sai Lầm Thứ Ba:

Các chỉ thị trái ngược, không minh bạch, không giải thích, không hướng dẫn, áp dụng và trừng phạt máy móc, tùy tiện.

Quang cảnh công an đang làm giấy phạt một tài xế không có giấy phép đi đường

Với hệ thống quản lý phục tùng tuyệt đối mệnh lệnh, cấp dưới chỉ biết nhắm mắt thi hành dù thấy rõ một số chỉ thị từ bên trên trái ngược, gây ra hậu quả tai hại, nhưng vẫn im lặng tuân thủ vì sợ mất chức. Chẳng hạn, Cần Thơ ra quy định, toàn bộ xe vào thành phố phải giao cho nhóm tài xế bên trong thành phố lái vào vì sợ lây nhiễm Covid; nhưng vì thành phố không đủ tài xế nên đã gây ách tắc với hàng đoàn xe nối dài chờ đợi cả 10 tiếng đồng hồ mà không ai dám lên tiếng phản đối. Mãi cho đến khi Bộ Trưởng Giao Thông Vận Tải Nguyễn Văn Thể lên tiếng can thiệp thì thành phố mới rút lại lệnh quái đản này.

Ngày 9 tháng Chín, 2021 TP Vũng Tàu đưa ra quy định “các trường hợp cấp thiết như khám chữa bệnh hay cấp cứu, phải được phép của chính quyền phường, xã thì mới được đi ra khỏi nhà.” Quy định này ban hành chưa tới một ngày thì thành phố đã phải tức tốc rút xuống với giải thích “cần điều chỉnh,” sau khi bị dư luận phản đối quá mạnh.

Ngày 13 tháng Bảy, 2021 trên mạng xã hội lan truyền một văn bản của UBND phường 6, quận Gò Vấp về việc thành lập tổ trực hành chính kiểm soát dịch với 2 ca trực sáng và chiều với quy định theo quota là “mỗi ca xử phạt 20 trường hợp.” Đây là cách làm tiền một cách tùy tiện của những cơ quan hành chính. Vì thế mà hầu hết các tỉnh thành, ngoài những chốt phong tỏa dưới hình thức chống dịch, còn lập ra hàng trăm tổ trực hành chính (còn gọi là tổ tuần tra) để phạt những trường hợp vi phạm. Riêng thành phố Hà Nội đã lập ra 789 tổ tuần tra nằm dưới sự chỉ đạo của công an thành phố để phạt những vụ như dắt chó đi bộ, không mang khẩu trang, đi ra ngoài đường không có giấy phép... với số tiền thu được lên hàng trăm tỷ đồng. Nhiều trường hợp người dân không trả được tiền phạt (dù vi phạm có lý do chính đáng), đã phải quỳ xuống khóc lóc, lạy lạy, van xin công an!

Những sự kiện nói trên cho thấy năng lực cán bộ lãnh đạo các cấp vô cùng yếu kém và tùy tiện. Một số lãnh đạo địa phương “thừa quyết liệt” để thực thi những biện pháp cách ly nghiêm ngặt “ai ở đâu ở yên đó” bằng cách ban hành quy định riêng, cấp các loại giấy phép con để ra đường. Ngoài ra, còn có những cán bộ phường xã thiếu trách nhiệm, vô cảm và phi lý như ở huyện Hoàng Hóa, tỉnh Thanh Hóa, cán bộ đã quyết định khóa cổng nhà của gần 400 người dân thuộc một làng trong 14 ngày chỉ vì một số người đã tiếp xúc với những người gần gũi với các ca nghi nhiễm. Đây là biện pháp coi thường sinh mệnh và đời sống của người dân chứ không phải bảo vệ dân.

Sai Lầm Thứ Tư:

Phong tỏa dân để ngừa lây nhiễm bệnh, nhưng không suy nghĩ cách giúp đỡ đời sống của dân. Không hỗ trợ tài chính, không giảm giá điện nước, không hỗ trợ lương thực. Nhiều người dân chết vì đói trước khi bị nhiễm Covid-19 mà chết.

Từ chủ trương “chống dịch như chống giặc,” “mỗi phường là một pháo đài chống dịch” và huy động “cả hệ thống chính trị” phải vào cuộc, đã khiến cho cuộc chống dịch tại Việt Nam biến thành cuộc chiến “chống dân.” Hệ thống chính trị, hệ thống công quyền địa phương chỉ làm duy nhất một việc là phong tỏa cực đoan, bất kể hậu quả. Nếu phát hiện một nhà có F0 thì cô lập cả khu phố. Nếu phát hiện nhiều hộ có F0 thì phong tỏa cả xã, cả phường. Phong tỏa để làm gì thì không đặt ra, không có mục tiêu, không có lộ trình, không có biện pháp. Cứ phong tỏa 14 ngày xong, thấy có F0 lang thang trong cộng đồng thì lại

phong tỏa rồi lại tiếp tục phong tỏa. Nhiều địa phương còn thực hiện các biện pháp rất cực đoan, be bờ, rào làng, rào quốc lộ..., về thực chất là làm cho hàng hóa dồn ứ ngoài cảng, trong kho, rau quả rục chín trên đồng, gà lợn không có thức ăn, và người cũng thiếu ăn vì sản xuất và lưu thông tê liệt.

Cảnh phong tỏa một khu phố ở Hà Nội

Hậu quả tất nhiên ai cũng thấy là dịch mỗi ngày một tăng trong khi hệ thống y tế thì quá tải, người dân thì đói mỗi ngày, chờ gói cứu trợ từ nhà nước nhưng vô vọng vì chính hệ thống chính trị cũng lúng túng không biết lấy tiền, lấy phương tiện từ đâu giúp dân bởi mọi thứ đều phong tỏa. Nhiều nơi, người dân đã phải chạy đến tổ dân phố, đến phường kêu đói cần giúp đỡ; nhưng họ cũng đói như dân nên nhiều tổ trưởng đã đăng bảng từ chức treo trước nhà để trốn... dân.

Nhà cầm quyền Hà Nội có đưa ra hai gói cứu trợ 62.000 tỷ đồng (2020) và 26.000 tỷ đồng nhằm giúp người nghèo và người lao động thất nghiệp, nhưng do những quy định quá phức tạp nên theo thông báo của Bộ Lao Động Thương Binh-Xã Hội thì chỉ giải ngân khoảng một nửa, đa số còn lại vẫn còn chờ, khiến người dân chế giễu là “lên TV mà nhận.”

Nhưng việc phong tỏa còn dẫn đến một sự nguy hiểm khác là các nhà bán thuốc, các chợ bán sỉ dược phẩm cũng phải đóng cửa. Thuốc men càng ngày càng khan hiếm trong khi bác sĩ, y tá thì bị huy động vào các việc như “xét nghiệm,” “truy vét” hay trực tại các bệnh viện, các sở y tế. Khi người nhà bị bệnh, các bệnh nhân nằm chịu trận và tự cứu nhau bằng những bài thuốc dân gian, như xông hơi, lá sả, lá chanh, hay tinh dầu... Nếu người bệnh qua khỏi thì đó là ơn trời, còn nếu quá nặng thì phải gọi xe để đưa đi cấp cứu. Nhưng xe cấp cứu vừa không đủ đáp ứng, vừa bị chậm trễ vì các rào chắn, rào thép gai

chặn ngang các con đường. Hậu quả tất yếu là nhiều người dù có điều kiện lọt vào tới cổng bệnh xá nhưng đã kiệt quệ hơi thở và thiệt mạng!

Sai Lầm Thứ Năm:

Đóng cửa các chợ đầu mối và chợ truyền thống, bắt dân sắp hàng mua đồ ở các siêu thị không đủ hàng để cung cấp gây ra muôn vàn khó khăn cho cuộc sống của người dân.

Quang cảnh một chợ truyền thống ở Sài Gòn bị phong tỏa

Bắt đầu từ ngày 9 tháng Bảy, 2021, chính quyền thành phố HCM đã cho áp dụng Chỉ Thị 16 nhằm phong tỏa toàn thành phố trong 15 ngày. Tất cả mọi hoạt động kinh doanh, sinh hoạt tụ họp đều ngưng.

Đặc biệt là Sở Công Thương thành phố đã ra lệnh đóng 191/237 chợ truyền thống và 3 chợ đầu mối (tại Thủ Đức, Bình Điền và Hóc Môn) trong khi cho phép các siêu thị hay những tiệm tạp hóa mở cửa như Saigon Co.op, Satra, MM.Mega Market, Bách Hóa Xanh, VinMart, Familu Mart. AEON, Vissan. Quyết định này đã tạo ra tình trạng hỗn loạn trong đời sống của người dân vì trên thực tế, chợ truyền thống vẫn là đường dây phân phối hàng hóa chính tại nhiều địa phương, nhất là trong bối cảnh dịch Covid-19.

Việc đóng cửa các chợ đầu mối, chợ truyền thống đã làm tăng áp lực cho các hệ thống siêu thị, các trung tâm thương mại và người dân không mua được các mặt hàng như mong muốn. Tuy biết rất rõ việc đóng các chợ truyền thống làm ảnh hưởng đến nhu cầu hàng ngày của người dân, và nhất là làm khốn đốn cuộc sống của những người dựa vào thu nhập buôn bán ở các chợ, không chỉ ở Sài Gòn mà hầu hết các tỉnh thành, khi áp dụng chỉ thị 15, 16. Hậu quả là đa số những người nghèo, lao động

chân tay bị bỏ đói và sống nhờ vào những bữa cơm từ thiện của một số tổ chức tôn giáo hay từ thiện.

Sai Lầm Thứ Sáu:

Chủ trương cấp giấy phép đi đường là một thủ tục lạc hậu, chỉ tạo ra tình trạng ngăn sông cấm chợ khiến sinh hoạt của dân chúng càng rơi vào bế tắc.

Cảnh công an Hà Nội xét giấy đi đường trong mùa dịch Covid 19

Sau những ngày khốn đốn bị kèm chân vì phong tỏa, người dân lại một lần nữa khổ sở với giấy đi đường. Lúc đầu, việc cấp giấy đi đường giao cho các cơ quan hành chính địa phương trực tiếp cấp cho các trường hợp như: Mua lương thực, thực phẩm, thuốc men, cấp cứu, khám chữa bệnh, tiêm chủng và các trường hợp cần thiết khác như đi công tác, đi làm tại các cơ sở kinh doanh dịch vụ, hàng hóa thiết yếu được phép hoạt động. Nhưng khi dịch bùng phát mạnh ở một số thành phố, thì quy định cấp giấy đi đường lại nhằm kiểm soát chặt chẽ hơn đối với người dân, như công an phường cấp cho cá nhân, công an thành phố cấp cho tổ chức, doanh nghiệp, tạo ra tình trạng quá tải dẫn đến sự hỗn loạn trong khâu cấp và phát thẻ đi đường vì người xin quá đông.

Mặt khác, nhiều nơi như ở TP Hà Nội lại cho các cơ quan, đơn vị đoàn thể, tổ chức chính trị xã hội được sử dụng giấy đi đường do đơn vị cấp (không phải xác nhận của phường) nhưng phải kèm theo Căn cước công dân/Chứng minh thư nhân dân, lịch trực, lịch làm việc, văn bản phân công nhiệm vụ khiến cho chốt kiểm tra bị tắc nghẽn vì có quá nhiều loại giấy tờ để xuất trình và kiểm tra. Sau khi dư luận báo chí, mạng xã hội chỉ trích gay gắt lệnh gây ùn tắc giao thông, khiến tiềm ẩn nguy cơ lây lan dịch bệnh và gây khó khăn cho người dân, TP Hà Nội mới sửa lại là

người đi đường chỉ phải xuất trình giấy tờ tùy thân (Chứng minh nhân dân/Căn cước công dân/Hộ chiếu) kèm theo Giấy đi đường theo mẫu của thành phố.

Bài học lớn

Làn sóng dịch thứ tư bắt đầu từ ngày 27 tháng Tư đến nay chưa biết ngày nào chấm dứt, nhưng đã để lại hai bài học lớn từ sự thất bại của nhà nước CSVN.

Thứ nhất, nhược điểm lớn nhất của chế độ chuyên chính là huy động toàn bộ “hệ thống chính trị” vào công tác chống dịch một cách máy móc, thiếu trách nhiệm và vô cảm. Nếu như trung ương ngay từ đầu không coi dịch là giặc để “tận diệt” bằng mọi cách như trong chiến tranh và không coi “phường, xã là những pháo đài chống dịch” mà thay vào đó tham khảo với các chuyên gia về dịch bệnh, y tế và xã hội để đưa ra những biện pháp hợp lý thì tình hình đã khác.

Muốn thay đổi tầm nhìn này, nhà cầm quyền Hà Nội phải nhìn ra điểm cốt lõi là các đoàn thể xã hội dân sự mới chính là bộ máy giúp cho chính

quyền, cho xã hội phòng chống dịch một cách hiệu quả, và nhà nước phải bỏ đi thói quen kiểm soát người dân bằng sự độc đoán và bàn tay sắt.

Thứ hai, thói quen của guồng máy độc tài chuyên chính là thực hiện các chỉ thị một chiều, không đón nhận và cho phép những phản hồi từ cấp dưới hay địa phương, những chỉ thị mang tính chính trị hơn là đáp ứng nhu cầu thực tế của xã hội, vừa kém hiệu quả, vừa gây thêm đau khổ cho người dân.

Quán tính trì trệ, quan liêu, không đặt trọng tâm vào sự giải quyết vấn nạn, không coi mạng sống và sự an lành của người dân là quan trọng khiến việc ngăn chặn dịch đã gây ra không ít sự đau khổ và phẫn nộ trong xã hội, lại vừa phung phí tài nguyên quốc gia mà dịch bệnh vẫn gia tăng ở mức báo động. Rõ ràng là con số tử vong 17.000 người trong 5 tháng qua chưa làm bùng tỉnh những đầu óc mù quáng, vô cảm của bộ máy chuyên chính.

Trung Điền

Chiều Thu

thơ Hoài Tâm Niệm

Sớm ngả về tây khuất ánh hồng
Chiều Thu ảm đạm cả hư không
Chim muôn nhanh chóng bay tìm tổ
Người vội vẫy quanh cạnh bếp nòng
Lá úa cam lòng theo gió cuốn
Cây sầu hứng chịu dưới mưa giông
Tiết trời kỹ xảo trong hư ảo
Ý nghĩa đồng âm cõi bụi hồng

HTN

Đảng họp Trung ương, dân bỏ phiếu bằng chân “về quê tự phát”

Bài của Gió Bắc RFA 05-10-2021

Trong hội trường máy lạnh, Trung ương Đảng đang tán tụng nhau bản hùng ca “chống dịch như chống giặc” thì từ khu trọng điểm kinh tế phía Nam, đoàn người dân lũ lượt ngược Bắc, xuôi Nam “về quê tự phát”. Sau bốn tháng phong thành, đã có ba đợt tháo chạy trong cùng cực tuyệt vọng bất kể ngày đêm, bất kể phương tiện, bất chấp “sự quan tâm”, “hỗ trợ”, chốt chặn của công an, quân đội. Dân tháo chạy bằng xe máy, xe đạp, trốn trong xe đông lạnh, bằng chính đôi chân và xe tự chế. Đó là cuộc bỏ phiếu bằng chân bất tín nhiệm với chiến lược chống dịch, an dân, phục hồi kinh tế.

Chiến lược “chống dịch như chống giặc” với “mục tiêu kép” của Chính phủ Phạm Minh Chính đã vận hành với sức mạnh đàn áp ghê gớm nhất, huy động cả “hệ thống chính trị” và tất cả các lực lượng vũ trang từ dân phòng, công an, quân đội xây chiến lũy.

Công cuộc an dân cũng được chăm chút cao độ huy động từ bà tổ trưởng dân phố đến quân đội chính quy đủ các binh chủng Bộ binh, Thiết giáp đều vào cuộc để “đi chợ hộ”, Hải quân, Không quân chở rau cải, thực phẩm đi từng ngõ, ngõ từng nhà trao quà cứu trợ, không để ai tụt lại phía sau...

Chủ trương đúng, khó là do biến chủng Delta !!!

Chiến lược chống dịch đã được vận hành tốn kém có thể nói là cao nhất thế giới về chi phí truy bắt COVID trong lỗ mũi người dân. Trung bình mỗi người dân được ngoáy ít nhất mỗi tháng một lần, người sống trong vùng đỏ ít nhất trên 10 lần. Chi phí tìm một con vi-rút ở Hà Nội lên đến trên 30 tỷ. Chi phí truy quét đại trà ở TP.HCM riêng tháng 8 đã tương đương với Quỹ vắc-xin vận động trong cả nước (Hiện Quỹ này đã có hơn tám ngàn tỷ đồng).

Kết quả đã truy bắt hàng chục vạn lượt F0, F1 cho vào các khu cách ly, bệnh viện dã chiến được xây dựng thần tốc. Kết quả như ý, F0 đã giảm song hành với số tử vong cao ngất ngưởng. “Tổng số ca tử vong do COVID-19 tại Việt Nam tính đến 4-10 là 19.845 ca, chiếm tỷ lệ 2,4% so với tổng số ca nhiễm. So với thế giới, tổng số ca tử vong Việt Nam xếp thứ 34/223 quốc gia và vùng lãnh thổ; Số ca tử vong trên một triệu dân xếp thứ 135/223 quốc gia và vùng lãnh thổ”. (1)

Ngày 4-10, trong hội trường máy lạnh, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã long trọng phát biểu khai mạc Hội nghị Trung ương 4. Trong đó, ông đánh giá công cuộc chống dịch bằng những khẩu hiệu rỗng tuếch “Toàn hệ thống chính trị đã chủ động, tích cực vào cuộc; kế thừa, phát huy những thành tựu, kết quả đã đạt được; khắc phục những hạn chế, yếu kém còn tồn tại; và bình tĩnh, tỉnh táo đề ra nhiều chủ trương, chính sách, biện pháp để xử lý kịp thời, đúng đắn những vấn đề mới phát sinh do tác động bất lợi của đại dịch COVID-19 gây ra”.

Cùng với não trạng và lập luận muôn thuở thất mùa là bởi thiên tai, ông Trọng cáo buộc những hậu quả xấu lần này là do “biến chủng mới - Delta, lây lan rất nhanh, hết sức nguy hiểm, khó kiểm soát đã ảnh hưởng lớn...” (2)

Khổ thay, ông Trọng quên rằng biến chủng Delta này hoành hành trên toàn thế giới chứ đâu chỉ ác cảm với người dân Việt nhưng cả thế giới lấy đâu ra cuộc tháo chạy kinh hoàng của người dân rời khỏi vùng trọng điểm kinh tế Phía Nam gồm TP.HCM, Bình Dương, Đồng Nai, Long An mà mấy chục năm qua họ đã xem là đất lành chim đậu.

Chạy vì quá sợ chống dịch như chống giặc

Đoàn người rời TPHCM đến một điểm kiểm soát vào sáng sớm ngày 1/10/2021 sau khi TP dỡ bỏ lệnh phong tỏa

AFP

Từ tháng bảy đến nay, người dân đã ba lần cuống cuồng đào thoát theo từng đợt tăng cường giãn cách theo chỉ thị 16, 16+ dù phải vượt qua các chốt chặn kìm gài, dùi cui của lực lượng kiểm soát. Hình ảnh này như tái hiện lại khung cảnh mùa hè đỏ lửa 1972 người dân bỏ nhà, bồng bế nhau tị nạn cộng sản trên đại lộ kinh hoàng (quốc lộ 13), đại lộ máu (quốc lộ 1) dưới tầm pháo 130 ly, súng phòng không 12 ly 8 của Quân Giải Phóng.

Ngày 30-9, Phó Thủ tướng Vũ Đức Đam có công văn chỉ đạo TP. HCM và các tỉnh mở cửa mà vẫn phong thành, dân ở đâu thì vẫn ở đó nhưng thép gài, rào chắn không còn đủ sức ngăn cơn cuồng nộ, bản năng tìm chốn sinh tồn của hàng vạn người dân.

Ngày 02-10, khi những pháo đài không còn đủ sức cầm tù người dân nhập cư, Thủ tướng Phạm Minh Chính lên tiếng trên truyền thông, lưu ý các địa phương tuyên truyền vận động người dân ổn định cuộc sống, không di chuyển tự phát. Trường hợp người lao động quyết tâm về quê thì tổ chức đưa đón có trật tự, an toàn, không gây ách tắc... (3)

Nhưng cũng theo kịch bản muôn thuở của nhà sản, mọi chỉ đạo đều mang tính nước đôi. Chính quyền luôn ưu ái ban ơn trên báo đài. Dân thì cần rằng thọ hưởng đói nghèo bị hành hạ. Trên mạng xã hội lan truyền clip hình hàng chục người dân cầm nhang quỳ lạy công an như tế sao để được thông chốt về quê. Ngay báo chí lẽ phải cũng đăng thông tin dân phòng dùng gậy đánh dân dã man vì muốn vượt chốt về quê (4). Cách thức “tổ chức đưa đón có trật tự, an toàn, không gây ách tắc” của ông Thủ Tướng là như vậy đó.

Đặc biệt cuộc tháo chạy “về quê tự phát” lần này bắt đầu từ đêm 30-9, hạn cuối của đợt giãn cách, TP. HCM và các tỉnh đang rục rịch mở cửa bình thường mới, cơ hội việc làm, thu nhập đang hé mở. Truyền thông Nhà nước ở TP.HCM cũng rầm rộ hô hào về gói cứu trợ mới tới 7,2 triệu người dân mỗi người một triệu đồng không phân biệt tạm trú hay thường trú... Sức chịu đựng sự hỗ trợ, sự quan tâm, sự giúp đỡ của quân đội, của chính quyền đã tới giới hạn cuối cùng, người dân đã tuôn chạy đến ngày 4-10 vẫn chưa ngơi bớt.

Đi liêu lĩnh bất cần sống chết

Cuộc tháo chạy miệt mài của trên 100.000 người dân khắp Bắc, Trung, Nam diễn ra trước, ngay và sau khi ông Nguyễn Phú Trọng nhả ngọc phun châu là tiếng nói phản kháng tuyệt vọng với quyết sách chống dịch bằng bạo lực tàn khốc, dồn người dân đến mức nghèo khó cùng cực, sự túng quẫn tinh thần không còn ý thức về sự an toàn thân thể tính mạng.

Cách đi phổ biến của người dân là cả gia đình gồm con người và tài sản chất lên chiếc xe máy chạy hàng trăm, hàng ngàn cây số từ TP.HCM, Bình Dương, Đồng Nai về chốt mũi Cà Mau, hay ngược ra Huế, Cao Bằng, Lạng Sơn đã là sự đánh liều. Thế nhưng có những cuộc hành trình còn cơ cực, nghiệt ngã hơn. Hàng trăm người đã đi bộ về Trà Vinh hay ra Nghệ An.

Ngay trên báo chí lẽ phải chuyên bưng bô xưng tụng các chủ trương đúng đắn của Đảng, Nhà nước vẫn không thiếu những câu chuyện khó tin có thể xảy ra trong xã hội văn minh hiện đại của xứ thiên đường.

Tối 3-10, tiếng cót két phát ra từ chiếc xe đẩy vang lên dọc quốc lộ 1, huyện Bình Chánh TP.HCM khiến nhiều người chú ý tìm hiểu. Hóa ra, một người cha đẩy hai con trai trên xe tự chế đi bộ từ Đồng Nai về Trà Vinh sau nhiều tháng mắc kẹt vì phong tỏa. (5)

Đoạn đường này ngót nghét 400 km, phải qua ranh giới của sáu tỉnh thành tức là sáu ải chốt chặn. Anh sẽ đi trong bao lâu? Sẽ phải quỳ lạy bao nhiêu lần và hứng chịu bao nhiêu đòn roi? Chắc hẳn đây là người cha nghị lực và thương con nhất trên gian. Hai đứa trẻ nếu sống sót khi lớn lên sẽ hiểu sâu sắc hơn ai hết thế nào là thiên đường xã hội chủ nghĩa và sự quan tâm của Đảng với dân.

Sinh nở xưa nay là chuyện vượt cạn, thai phụ sắp sinh là giai đoạn sức khỏe mong manh nhất của đời người cần được nâng niu bảo vệ với điều kiện tiện nghi an toàn cao nhất. Ấy vậy mà người ta gặp trên đường quốc lộ đoạn Tiền Giang, anh chồng Võ Tấn Lộc (30 tuổi) đeo ba lô trước ngực, đạp xe

Ba cha con anh Liêm cùng chiếc xe cút kít chất đầy đồ đạc về quê. Hình: FB

đạp chở vợ là Ong Thị Bé Kiều (28 tuổi) từ TP.HCM về Sóc Trăng chờ sinh con. Không chỉ vậy, chẳng theo phía sau còn một giỏ đồ. (6)

Anh Lộc chắc hẳn không muốn giành danh hiệu kiện tướng xe thồ đường dài, cũng không muốn đưa người vợ trẻ du hành về nguồn bằng phương tiện thô sơ, nguy hiểm này. Nhưng vì đâu nên nổi?

Cuộc hồi hương sinh tử của thai phụ sắp sinh như chị Bé không phải là cá biệt.

Trên đường về quê khi Long An nói lỏng giãn cách, sản phụ K.H bị đau bụng dữ dội, chảy nhiều máu... ngay tại chốt kiểm dịch. Khi không được "thông chốt" Long An về Đồng Tháp, chị K.H đã bị thai lưu (thai chết lưu khi còn trong bụng mẹ). Sáng 3/10, đại diện UBND huyện Tân Thạnh (tỉnh Long An) cho biết: "Tổng có 21 thai phụ gần đến ngày sinh được huyện hỗ trợ về quê những ngày qua. Trong đó, một sản phụ đã sinh nở thành công, một sản phụ bị lưu thai tại Trung tâm y tế huyện".(7)

Người già, người nghèo chết vì thiếu vắc-xin, thiếu thuốc, thiếu máy thở. Trẻ con chưa kịp chào đời chết trong bụng mẹ ngay tại chốt kiểm dịch vì không được thông chốt. Sự quan tâm và hỗ trợ, chủ trương chống dịch đúng đắn của Đảng và Chính phủ Việt Nam sao quá đối phũ phàng!

Quê hương đón người về bằng súng đạn?

Sự khốn cùng của những người dân hồi hương, hồi gia không chỉ xảy ra trên phần đất ngụ cư, trên con đường về quê nhọc nhằn mà còn tiếp tục chờ đón họ ở chính tại quê nhà cũng do chính sách bạo lực khắc nghiệt "chống dịch như chống giặc". Dù người dân về quê không là dịch, cũng không là giặc nhưng trong cách nhìn phân loại ứng xử đầy hoài nghi và phi nhân tính của chính quyền. họ bị tiếp nhận như là những tội phạm.

Trên mạng xã hội mấy ngày qua lan truyền clip audio ghi lại cuộc trò chuyện điện thoại giữa đại tá Đinh Văn Nơi Giám đốc Công An tỉnh An Giang với một người được cho là Bí thư Tỉnh ủy tiền nhiệm. Nội dung câu chuyện cho thấy, Đại tá Nơi đã chống lại chủ trương của lãnh đạo tỉnh An Giang không tiếp nhận người dân hồi hương, thậm chí yêu cầu Công An dùng súng đạn đàn áp.

Trong clip có đoạn ông Nơi tức giận văng tục phản ứng như sau: "...ông cứ phát biểu ông đòi kêu công an với quân đội đi ga (ra), đó là xách súng xách đạn ga (ra). Tui không làm đó làm gì tui? Tui nói với anh đó, đem súng đạn ga (ra) này kia nọ, tui ga (ra) lệnh đó, đm tui không cho thằng nào được quyền, u mẹ, trấn áp dân, đm!" (8)

Báo chí lẽ phải đăng đính chính cho rằng đây là clip lắp ghép. Tuy nhiên không nói rõ là lắp ghép chỗ nào trong khi câu chuyện trong clip liên tục và logic. Đặc biệt đối chiếu với thông tin báo chí công khai thì chủ trương An Giang không tiếp nhận người dân trở về là có thật. Ngày 1-10, Chủ tịch UBND tỉnh An Giang Nguyễn Thanh Bình cho biết, hiện nay, tình hình dịch bệnh diễn biến phức tạp. Do đó, An Giang sẽ không tiếp nhận các trường hợp người dân ở các tỉnh, thành tự phát trở về địa phương (9). Chủ trương không tiếp nhận này đã thất bại, ngày 4-10, ông Nguyễn Thanh Bình - cho biết từ ngày 1 đến 4-10, số lượng người dân An Giang từ ngoài tỉnh tự phát trở về địa phương gần 30.000 người. (10)

Bị cầm tù ngay trước cửa nhà

Không tiếp nhận người dân quay về là khuynh hướng chung của hầu hết các địa phương. Trưa 3-10, ông Trần Văn Lâu - chủ tịch UBND tỉnh Sóc Trăng - cho biết ông cùng lãnh đạo 12 tỉnh đồng bằng sông Cửu Long đã kiến nghị đến Tổ công tác đặc biệt của Chính phủ đề nghị tạm ngưng cho người dân tự về quê. (11)

Với não trạng coi dân là dịch, dù có về đến quê nhà sau bốn tháng tù đày trong pháo đài ở xứ người, người dân lại tiếp tục được chính quyền địa phương quan tâm cho ngoáy mũi và đưa đi cách ly tập trung. Ông Thủ Tướng đã đổi khẩu hiệu "sống chung với dịch", TP.HCM đã cho F0 được cách ly tại nhà ấy vậy mà người hồi hương tự phát lại phải bị cầm tù ngay trước cửa nhà mình chỉ vì lý do là họ ở xa về.

Ồi tình cảm quê hương, nghĩa đồng bào, ý Đảng lòng dân sao mà thô thiết thế!

Trong diễn văn khai mạc kỳ họp Trung ương 4 này, ông Trọng nhắc nhở "tinh thần nhìn thẳng vào sự thật, đánh giá đúng sự thật" thì việc người dân tháo chạy về quê không chỉ là việc bỏ phiếu bằng chân bất tín nhiệm đến kinh sợ chính sách chống dịch tàn bạo của Đảng, Chính phủ Việt Nam. Nếu muốn mượn cơ chống dịch để đàn áp người dân thì Đảng đã thành công. Nhưng xin nhắc với ông một quy luật cơ bản của Marx là "lượng đổi thì chất đổi". Nỗi đau khổ chồng chất sẽ biến thành căm thù. Người dân không thể trốn chạy mãi, khi cùng đường sẽ đứng lên, nổi dậy.

Tin sinh hoạt cộng Đồng

Xây Cổng Tam Quan Chùa Vạn Hạnh

Hai ngày cuối tuần của tháng 9-2021 vừa qua, nhà thầu đã thực hiện việc lắp ráp bốn trụ cột và dàn sắt mái Cổng Tam Quan tại mặt tiền chùa Vạn Hạnh tại Almere. Trong thời gian tới, anh em Phật tử thiện nguyện sẽ cùng nhau ráp mái ngói, hoa văn và hệ thống điện để hoàn tất Cổng Tam Quan. Cùng với ngôi chùa, vườn Tứ Động Tâm và gian nhà kho, Cổng Tam Quan là một trong những dự án của toàn bộ công trình xây cất chùa Vạn Hạnh tại Almere. Dự án này đã được Hội Phật Giáo Việt Nam tại Hòa Lan nghiên cứu và lập đề án ngay khi kế hoạch xây chùa Vạn Hạnh được đề ra. Do vậy, khi Cổng Tam Quan hoàn thành cũng có nghĩa là toàn bộ kế hoạch xây

dựng chùa Vạn Hạnh đã thành công mỹ mãn. Sự thành công này có được chính do toàn thể Phật tử và đồng hương đã phát Bồ Đề Tâm cúng dường tài vật cũng như đóng góp nhiều công sức để tạo dựng ngôi chùa Vạn Hạnh như ngày nay.

Công trình xây dựng Cổng Tam Quan chùa Vạn Hạnh

Thuyền nhân VN được 2 lần nhận Huân chương cao quý “Bundesversienkreuz” của chính phủ CHLB Đức

Vào lúc 12 giờ ngày 25.08.2021 tại toà thị chính Thành phố Mönchengladbach thuộc Tiểu bang Nordrhein-Westfalen (NRW) miền Tây nước Đức, một trong 16 tiểu bang đông dân cư nhất của Đức với gần 18 triệu dân, ông Nguyễn Văn Rị đã nhận Huân Chương cao quý “Bundesversienkreuz”.

Ông Felix Heinrichs Thị trưởng thành phố Đại diện Tổng Thống Đức và Thủ hiến tiểu bang NRW, trao Huân Chương và vinh danh công trạng, thành tích về lãnh vực văn hóa, xã hội, từ thiện, đặc biệt trong lĩnh vực nhà thờ cho ông Vincent Nguyễn Văn Rị, một cư dân Đức gốc Việt của Thành Phố Moenchengladbach (MG). Là một Thuyền nhân tị nạn cs được tàu Cap Anamur cứu

Ông Felix Heinrichs
Thị trưởng TP- M Gladbach

Ông Nguyễn Văn Rị

vớt trên biển Đông. Ông và gia đình được định cư tại Thành Phố Mönchengladbach - Đức vào năm 1981.

Ông Rì rất tích cực tại nơi sinh sống của mình với tư cách là thành viên của giáo xứ Công giáo “Heilig Geist” ở Mönchengladbach-Geistenbeck, nơi ông tổ chức các dịch vụ nhà thờ khu vực, lễ tết cộng đồng, dạy kèm học sinh học tiếng Việt cũng tổ chức các buổi hội thảo chính trị cho các thành viên người Việt Nam xung quanh. Ông cũng quyên góp tại các chợ trời và các lễ hội của giáo xứ, tiền quyên góp được thông qua các tổ chức viện trợ (Hilfsorganisationen / Aid organizations) như “Misereor” hoặc “Cap Anamur – Deutsche Not-Ärzte e. V. “, phần lớn dành cho các dự án viện trợ ở nước ngoài, bao gồm các nạn nhân chiến tranh ở Iraq và Syria.

Từ năm 1993 đến năm 2011, ông là Phó Chủ tịch Liên đoàn Công giáo Việt Nam tại Đức.

Từ năm 2012, ông là Thành viên Ban chấp hành Liên hội Người Việt tị nạn tại Cộng Hoà Liên bang Đức.

Lần này là lần thứ năm ông được nhận giải thưởng trong vòng 16 năm. Trước đây vào:

- Ngày 27.09.2005, ông được Đức Giáo Hoàng Gioan Phaolô II ban tặng Huân Chương và bằng Hiệp Sĩ „Pro Ecclesia et Pontifice“.

- Ngày 12.05.2010, nhận huân chương “Verdienst orden Bundes Republik Deutschland” và bằng tưởng lục của Tổng Thống Cộng Hoà Liên Bang Đức Dr. Horst Köhler và thư chúc mừng của bà thủ tướng Liên bang Dr. Angela Merkel.

- Ngày 7.11.2013, Thủ hiến tiểu bang Nordrhein-Westfalen tặng huân chương “Verdienstorden des Landes Nordrhein-Westfalen” .

- Ngày 3.11.2016, được trao tặng huân chương Cây kim vàng và bằng tưởng lục của thành phố Mönchengladbach.

Và hôm nay 25.08.2021 Huân chương cao quý Bundesverdienstkreuz am Bande của Tổng Thống CHLB. Đức Frank-Walter Steinmeier ấn ký.

Theo “Thông Tin Đức Quốc”

Tin Hòa Lan

Nội Các Rutte IV:

Tia Sáng Ở Cuối Đường Hàm?

Hơn sáu tháng sau cuộc bầu cử Hạ Viện, Hòa Lan có thể sắp có một nội các mới, nội các thứ tư do Thủ Tướng Mark Rutte cầm đầu. Để hiểu tại sao bây giờ giới quan sát chính trị Hòa Lan dám tiên đoán điều này, chúng ta cần phải nhắc lại một số sự kiện đã bàn rồi trong số báo trước.

Như mọi người đều biết, từ năm 2010 cho đến nay, ông Rutte đã liên tiếp làm thủ tướng trong ba nội các, với nội các thứ ba là nội các được hậu thuẫn bởi một liên minh thân chính gồm bốn đảng VVD, CDA, D66 và ChristenUnie.

Trong cuộc bầu cử Hạ Viện vào tháng Ba vừa qua, đảng VVD thắng 34 ghế tại cơ quan lập pháp này, trong khi D66 chiếm 24 ghế, CDA giành 15 ghế và ChristenUnie giữ được 5 ghế mà nó đang có. Như vậy bốn đảng thuộc liên minh thân chính nói trên đã đạt được một đa số quá bán là 78 ghế trên tổng số 150 ghế tại Hạ Viện. Nếu họ muốn thì bốn đảng kia có thể tiếp tục sự hợp tác khá thành công trong mấy năm qua để nhang chóng đi đến sự ra đời của nội các thứ tư do Rutte cầm đầu, vì ông ta là thủ lãnh đảng VVD, đảng có nhiều ghế nhất tại Hạ Viện cũng như trong bốn đảng đã hợp tác với nhau từ năm 2017.

Wouter Koolmees

Johan Remkes

Thế nhưng D66 đã sớm tuyên bố không muốn tiếp tục sự hợp tác đó. Nói một cách chính xác hơn là D66 không muốn tham gia vào một liên minh thân chính cùng với đảng ChristenUnie, một đảng chính trị có nguồn gốc từ đạo Tin Lành, có quan điểm cấp tiến trên phương diện kinh tế và xã hội, nhưng lại rất bảo thủ trong các vấn đề đạo đức, nhất là các vấn đề đạo đức liên quan đến mạng sống của thai nhi và người lớn tuổi. ChristenUnie nhấn mạnh rằng sự sống của thai nhi và người cao niên cần được tôn trọng ở mức tối đa. Bởi vậy nên đảng này cực lực chống lại mọi sự nới lỏng luật pháp đã được ban hành để bảo vệ sự sống đó.

D66, trái lại, là một đảng tự do cấp tiến muốn khẳng định quyền tự quyết của mỗi cá nhân, trong đó có quyền chấm dứt thai kỳ của nữ giới hay hay quyền kết liễu cuộc đời của những người già muốn ra đi một cách thanh thản. Vì lý do đó, D66 đã đòi thay đổi luật pháp hiện hành để nới rộng các quyền tự quyết cá nhân nói trên.

Sự bất đồng chính kiến với ChristenUnie trong lãnh vực đạo đức đã khiến cho D66 cự tuyệt với đảng gốc Tin Lành này. Thay vào đó, D66 đề nghị một liên minh thân chính mới gồm năm đảng: VVD, D66, CDA, PvdA và GroenLinks. PvdA có 9 ghế tại Hạ Viện, GroenLinks nắm 8 ghế, vậy liên minh thân chính mà D66 muốn thành lập sẽ có 90 trên 150 ghế.

Tuy nhiên, như đã tường trình trong số báo trước, đề nghị của D66 đã bị VVD và CDA bác bỏ. Một liên minh thân chính gồm năm đảng như D66 muốn sẽ tạo ra ấn tượng rằng trong liên minh đó VVD và CDA, hai đảng hữu khuynh bảo thủ, sẽ bị bao vây bởi ba đảng thiên tả cấp tiến là D66, PvdA và GroenLinks. Ấn tượng đó, dù đúng hay sai, có thể sẽ khiến cho khối cử tri hữu khuynh xa lánh VVD và CDA để bỏ phiếu cho các đảng hữu khuynh hơn hai đảng này, ví dụ như đảng PVV của ông Geert Wilders hay đảng FvD của ông Thierry Baudet.

Nỗi sợ mất cử tri nói trên rất có thể là lý do đích thực khiến cho VVD và CDA nhất định không chịu hợp tác với PvdA và GroenLinks trong một liên minh thân chính. Nhưng VVD và CDA lại đưa

ra một lý do khác để chính thức khước từ PvdA và GroenLinks. Theo VVD và CDA thì là một liên minh thân chính mới chỉ cần có hai đảng này cộng với D66 và PvdA hoặc GroenLinks là đã có một đa số quá bán, cho nên họ không muốn hợp tác với PvdA lẫn GroenLinks. Họ chỉ muốn bắt tay với một trong hai đảng đó.

Về phần PvdA và GroenLinks thì họ cũng nhất định cùng nhau tham gia vào liên minh thân chính mới chứ không để cho VVD và CDA chia rẽ họ. VVD và CDA phải chấp nhận PvdA và GroenLinks chứ không thể chọn một trong hai đảng ấy.

Những sự việc được nhắc lại ở trên đã khiến cho sự thành lập một nội các mới không đạt được một tiến triển nào trong hơn sáu tháng vừa qua. Sự bế tắc này, như đã được nói đến trong số báo trước, có thể sẽ đưa đến một cuộc bầu cử Hạ Viện mới để giải quyết vấn đề. Đây có lẽ là điều D66 sợ nhất. Sự trì trệ trong việc thành lập tân nội các đã khiến cho cử tri Hòa Lan mất tin tưởng vào hệ thống chính trị nói chung và D66 nói riêng.

Nếu người dân phải đi bầu trở lại thì D66 rất khó có thể giữ được 24 ghế mà đảng này đang có tại Hạ Viện.

Có thể vì lý do này nên bà Sigrid Kaag, thủ lĩnh D66, vào cuối tháng Chín vừa qua, đã tuyên bố rằng đảng do bà cầm đầu sẽ thương lượng với VVD, CDA và ChristenUnie để thành lập một tân nội các, giúp Hòa Lan tránh một cuộc bầu cử mới.

Hiện giờ thì bốn đảng nói trên đang thương lượng với nhau dưới sự điều hành của ông Johan Remkes thuộc đảng VVD và ông Wouter Koolmees thuộc đảng D66. Điều này có thể là tia sáng báo hiệu rằng Nội Các Rutte IV đang đứng ở cuối đường hầm.

10/10/2021

(Ông Năm Chuột tổng hợp các sự kiện và ý kiến lấy từ báo chí, đài phát thanh, đài truyền hình và mạng lưới thông tin toàn cầu.)

thơ Vân Nguyễn

THU ĐÃ SANG MÙA

Vẫn còn đây những con phố thân quen
Bao kỷ niệm đêm chong đèn nhớ lại
Hạ đã qua gió thu về e ngại
Rót bên thêm mềm mại ngón tay đan

Thu đến gần heo may lạnh miên man
Như quyến rũ lá vàng vương ngõ vắng
Một chút mơ khi đường chiều nhẹ nắng
Công viên buồn im lặng buổi hoàng hôn

Thu đã sang làm xao xuyến tâm hồn
Ngắm chiếc lá dạ bồn chồn đến lạ
Có phải chẳng tiếc mưa ngâu nắng hạ
Đang chuyển mùa vội vã bên thời gian

Tựa lòng em mãi thương nhớ ngập tràn
Bao khoảnh khắc mơ màng ngày gặp gỡ
Để cùng anh chiều thu nhiều nhưng nhớ
Bước bên đời không lỡ chuyển đò xưa.

Tin Thế Giới

Đài Loan cảnh báo nguy cơ chiến tranh "cận kề" với Trung Quốc
RFI 04/10/2021

93 máy bay Trung Quốc xâm nhập vùng nhận dạng phòng không (ADIZ) của Đài Loan trong ba ngày từ 01 đến 03/10/2021. Ngoại trưởng Đài Loan cảnh báo nguy cơ xung đột vũ trang "cận kề", kêu gọi Úc chia sẻ thông tin tình báo và nhấn mạnh Đài Loan sẽ "tự vệ đến cùng" trong trường hợp bị tấn công.

Trong ba ngày liên tiếp Đài Bắc đã phải điều chiến đấu cơ xua đuổi máy bay Trung Quốc ra khỏi vùng nhận dạng phòng không của Đài Loan. Trả lời đài truyền hình Úc ABC, trong chương trình được phát hôm 04/10/2021, ngoại trưởng Ngô Chiêu Nhiếp (Joseph Wu) tuyên bố trong trường hợp bị quân đội Trung Quốc tấn công, hòn đảo dân chủ này sẽ sẵn sàng "đẩy lui" quân thù và nếu tấn công Đài Loan thì phía Trung Quốc sẽ "chịu nhiều tổn thất nghiêm trọng".

Cũng ngoại trưởng Ngô Chiêu Nhiếp kỳ vọng trao đổi thông tin về an ninh, tình báo với nhiều đối tác của Đài Loan, trong đó có cả Úc. Hãng tin Bloomberg của Mỹ nhắc lại đến nay, về mặt ngoại giao, Canberra không chính thức thiết lập bang giao với Đài Bắc, tuy nhiên chính quyền Úc liên tục kêu gọi tìm kiếm một giải pháp bảo đảm ổn

định và hòa bình tại eo biển Đài Loan.

Mỹ kêu gọi Bắc Kinh ngừng "khiêu khích"

Về phía Hoa Kỳ, trong thông cáo hôm 03/10/2021, phát ngôn viên bộ Ngoại Giao Ned Price bày tỏ "quan ngại sâu sắc" trước việc Trung Quốc sách nhiễu Đài Loan, huy động gần 100 chiến đấu cơ trong ba ngày liên tiếp thâm nhập vùng nhận dạng phòng không của Đài Loan.

Washington xem đây là những hành vi "khiêu khích có nguy cơ dẫn đến những tính toán sai lầm, làm phương hại đến hòa bình và ổn định khu vực". Do vậy, chính phủ Mỹ kêu gọi Bắc Kinh "ngừng gây sức ép, chèn ép Đài Loan cả về mặt quân sự, ngoại giao và kinh tế".

Thông cáo của bộ Ngoại Giao Mỹ cũng nhấn mạnh, vì những lợi ích lâu dài, Mỹ sẽ tiếp tục hỗ trợ Đài Loan duy trì "khả năng phòng thủ". Những cam kết của Hoa Kỳ với Đài Loan "vững như bàn thạch, góp phần duy trì hòa bình và ổn định tại eo biển Đài Loan và trong khu vực".

Ông Fumio Kishida của Đảng Tự do Dân chủ lên làm thủ tướng Nhật Bản
BBC 04/10/2021

NGUỒN HÌNH ẢNH, REUTERS
Ông Fumio Kishida đã thắng trong cuộc đua giành chức lãnh đạo đảng Tự do Dân chủ Nhật Bản (LDP) cuối tháng 9/2021

Ngày 4/10/2021, ông Fumio Kishida chính thức nhậm chức

Thủ tướng Nhật Bản, thay cho ông Yoshihide Suga, người từ chức chưa đầy một năm tại vị.

Nhà chính trị 64 tuổi quê Hiroshima phản đối việc phát triển năng lực nguyên tử của Nhật và sẽ phải gánh vác việc hồi phục kinh tế sau đại dịch Covid.

Dự kiến cuối tháng này, ông Kishida sẽ cho mở tổng tuyển cử và đảng của ông cũng sẽ giành chiến thắng thêm một nhiệm kỳ Quốc hội.

Trong ngày 04/10/2021, ông Kishida sẽ công bố danh sách tân nội các.

Việc lên làm lãnh đạo của Đảng Tự do Dân chủ Nhật Bản (LDP) của ông Kishida tuần qua, vị trí nghiễm nhiên đưa ông lên làm người đứng đầu nội các, cũng gặp phải chỉ trích từ bên ngoài.

Trang Sunday Times ra ở Anh hôm 03/10 nhận định rằng ông Kishida lên nắm quyền chỉ nhờ vài trăm lá phiếu trong Đảng LDP, một chính đảng cầm quyền gần như độc tôn ở Nhật từ sau Thế Chiến II.

Hệ thống chính trị Nhật cho phép một đảng nắm quyền tới 62 năm trong số 66 năm của nền chính trị dân chủ được phục hồi sau khi Nhật Bản thua trận trước Hoa Kỳ và Đồng minh năm 1945.

Tờ báo Anh nói đây gần như là mô hình độc đảng.

Nhiều thách thức

Theo BBC News, ông Kishida sẽ phải đối mặt với một loạt vấn đề khó khăn, từ phục hồi kinh tế sau dịch Covid, đến đe dọa từ Bắc Hàn.

Về đối ngoại, đảng LPD từ thời cựu thủ tướng Shinzo Abe đã mạnh dạn hơn trong việc đưa Nhật vào các hoạt động liên kết về an ninh khu vực.

Thậm chí, có ý kiến của một số nhân vật chủ chốt trong đảng này như bộ trưởng Taro Kono ủng hộ để Nhật Bản có tàu

ngầm nguyên tử, sau khi Úc ký hiệp ước Aukus với Hoa Kỳ và Anh gần đây để sở hữu loại vũ khí này.

Nhật Bản được Úc thông báo về hiệp ước Aukus trước cả khi các đồng minh Nato của Anh và Hoa Kỳ biết tin...từ báo chí.

Những năm qua, Nhật Bản cùng Ấn Độ, Úc và Hoa Kỳ lập ra Bộ Tứ về an ninh vùng để đối phó với sự vươn lên mạnh mẽ về quân sự của Trung Quốc.

Nhưng bản thân ông Kishida phản đối việc để Nhật Bản có tàu ngầm nguyên tử.

Theo BBC News, là người Hiroshima, ông "có ý thức chống vũ khí nguyên tử sau khi chứng kiến những gì xảy ra ở thành phố quê hương".

Fumio Kishida cũng là người đã tổ chức để Barack Obama thăm Hiroshima, 2016, với cương vị tổng thống Hoa Kỳ tại nhiệm đầu tiên thăm thành phố bị Không quân Mỹ ném bom nguyên tử năm 1945.

Sinh ngày 29/7/1957, ông tốt nghiệp trường Luật, Đại học Waseda năm 1982 và trúng cử vào Hạ viện năm 1993.

Tòa tuyên 1 năm tù với cựu Tổng thống Pháp Sarkozy
BBC 30/9/2021

NGUỒN HÌNH ẢNH, GETTY IMAGES

Một tòa án Pháp hôm thứ Năm đã tuyên án 1 năm tù với cựu tổng thống Nicolas Sarkozy về tội tài trợ bất hợp pháp cho chiến dịch bầu cử năm 2012 của ông.

Phán quyết được đưa ra sáu tháng sau khi Sarkozy bị kết tội tham nhũng trong một phiên tòa riêng biệt.

Sarkozy, người đã chi gần gấp đôi giới hạn pháp lý cho chiến dịch tái tranh cử không thành công, đã không có mặt tại tòa án Paris để nghe phán quyết.

Hồi năm 2012, Sarkozy nỗ lực đối đầu với François Hollande, người sau đó thành tổng thống. Một loạt chi tiêu tốn kém kiểu bầu cử Mỹ khiến chiến dịch của ông phải tăng tiền. Chi phí cuối cùng là 48,7 triệu euro, vượt xa so với giới hạn theo luật là 22,5 triệu euro.

Ông Sarkozy chưa phải vào tù ngay lập tức vì dự kiến sẽ còn kháng cáo. Ngoài ra, quan tòa cũng nói rằng ông ta có thể thụ

án ở nhà riêng khi đeo vòng tay theo dõi điện tử.

Sarkozy đã lãnh đạo nước Pháp từ năm 2007 đến năm 2012.

Sarkozy đã phủ nhận hành vi sai trái. Ông nói với tòa án vào tháng 6 rằng ông không tham gia vào công việc hậu cần cho chiến dịch tranh cử.

Nhưng tòa án cho biết Sarkozy đã biết về khoản bội chi, rằng ông ta đã không hành động gì.

Sarkozy đã chiến đấu trong một cuộc chiến pháp lý kéo dài để cố gắng ngăn phiên tòa diễn ra. Nhưng đơn kháng cáo đã bị từ chối vào cuối năm 2018 và phiên tòa được mở vào ngày 20 tháng 5 năm 2021, sau khi bị trì hoãn hai tháng do luật sư chính của bị cáo phải nhập viện vì Covid-19.

Tai ương pháp lý của Sarkozy vẫn chưa kết thúc vì công tố viên Pháp đang xem xét các khoản tài trợ chiến dịch bị cáo buộc là bất hợp pháp từ Libya. Cựu lãnh đạo của Libya, Muammar Gaddafi, bị cáo buộc đã cung cấp cho chiến dịch năm 2007 của Sarkozy hàng triệu euro được chuyển đến Paris.

De basisregels voor iedereen

Heb je klachten?

Blijf thuis.

Laat je testen.

Ben je ook benauwd en/of heb je koorts? Dan moeten alle huisgenoten thuisblijven.

Houd 1,5 meter afstand.

Werk zoveel mogelijk thuis.

Vermijd te drukke plekken.

Was vaak je handen.

Tin Việt Nam

Gần 90 ngàn người rời TPHCM từ ngày 1/10, các công ty thiếu lao động trầm trọng
RFA 04-10-2021

Người lao động rời TPHCM hôm 1/10/2021 - Reuters

Kể từ khi thành phố Hồ Chí Minh dỡ bỏ lệnh phong tỏa ngặt nghèo do dịch bệnh COVID-19 vào ngày 1/10, đã có gần 90.000 lao động ngoại tỉnh rời thành phố để về quê, dẫn đến tình trạng thiếu hụt lao động ở các công ty tại thành phố trung tâm kinh tế của cả nước. Truyền thông Nhà nước và hãng tin Reuters loan tin hôm 4/10.

Các hình ảnh và video được người dân quay trực tiếp trong các ngày qua tại các cửa ngõ ra vào TPHCM cho thấy hàng đoàn người lao động đã rời thành phố bằng xe máy để về quê, gây ách tắc tại nhiều nơi.

Thậm chí, đã có nơi xảy ra hiện tượng người dân phá chốt, quỳ lạy công an để được qua chốt về quê, hay hiện tượng quân đội đánh người dân.

Một số người dân được Reuters phỏng vấn cho biết, họ đã bị kẹt lại trong thành phố nhiều tháng vì lệnh phong tỏa, mất việc, mất thu nhập, họ mệt mỏi và muốn được về quê để làm nông nghiệp.

Phó Chủ tịch UBND TPHCM Lê Hoà Bình được Reuters trích lời kêu gọi người lao động ngoại tỉnh ở lại vì thành phố đang thiếu lao động trầm trọng.

Một doanh nghiệp ở TPHCM nói với Reuters là công ty này hiện chỉ có được 60% lao động cần để thực hiện các dự án trong khi rất khó để tuyển thêm lao động.

Trong khi đó, theo truyền thông Nhà nước, trong các ngày qua, lãnh đạo nhiều tỉnh miền Tây đã gửi công văn kiến nghị Chính phủ chỉ đạo các tỉnh, thành miền Đông siết chặt kiểm soát, không để người dân tự ý rời khỏi địa bàn. Lý do được đưa ra là các tỉnh miền Tây đã tiếp nhận hàng chục ngàn người lao động về quê trong khi cơ sở để tiếp nhận người về cách ly lại không đủ.

Các tỉnh này đề nghị Thủ tướng Chính phủ, Tổ công tác đặc biệt của Chính phủ chỉ đạo TPHCM, Bình Dương, Đồng Nai, Long An, những nơi tập trung nhiều khu công nghiệp và lao động ngoại tỉnh, vận động người dân ở lại thêm 15 ngày nữa để các địa phương chuẩn bị đủ cơ sở cách ly sẽ tiếp nhận thêm đợt người mới.

Hội nghị Trung ương Bốn thừa nhận tác động tiêu cực sâu rộng của dịch COVID-19 đối với Việt Nam
RFA 04-10-2021

Các đại biểu dự Hội nghị Trung ương 4 mặc niệm những người đã chết vì COVID-19 tại lễ khai mạc ở Hà Nội hôm 4/10/2021
VGP

Đợt dịch COVID-19 lần thứ tư bùng phát từ cuối tháng tư vừa qua gây ra những tác động tiêu cực sâu rộng đối với đất nước Việt Nam. Đây là thừa nhận của ông Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng trong phát biểu khai mạc Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương đảng cộng sản Việt Nam Khóa XIII diễn ra ngày 4/10 (gọi tắt là Hội nghị Trung ương bốn). Thông tấn xã Việt Nam dẫn lời ông Nguyễn Phú Trọng như vừa nêu và cho biết đây là nội dung quan trọng của Hội nghị Trung ương Bốn kéo dài cho đến ngày 7/10.

Hội nghị được nói sẽ tập trung bàn về các biện pháp phòng/chống COVID-19, quan điểm và chính sách về công tác này trong tình hình mới mà Thủ tướng chính phủ Hà Nội gọi là 'thích ứng an toàn' với dịch COVID-19.

Tin cho biết, các ủy viên Trung ương tham dự Hội nghị đã dành một phút để mặc niệm gần 20 ngàn người dân chết tính đến ngày 4/10 vì dịch COVID-19 ở Việt Nam.

Hội nghị cũng đề cập đến vấn đề về tư tưởng mà Đảng Cộng sản luôn nhắc đến là 'tự chuyển hóa', 'tự chuyển biến' của các đảng viên từ cấp cao đến cơ sở.

Tin nói Hội nghị Trung ương Bốn cũng tìm cách tăng cường công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Theo lời ông Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng thì đây là nhiệm vụ then chốt, đặc biệt quan trọng có ý nghĩa sống còn đối với Đảng Cộng sản Việt Nam.

Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng được cho là người khởi xướng công cuộc 'đốt lò' chống tham nhũng để làm trong sạch bộ máy đảng và Nhà nước.

Gần đây nhất, vào tuần qua, một loạt tướng, tá của Bộ Tư lệnh Cảnh sát biển Việt Nam bị Ủy Ban Kiểm Tra Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam kỷ luật vì những sai phạm trong quản lý và tham nhũng.

Báo Công An đòi "xử lý nghiêm" linh mục Đinh Hữu Thoại vì các bài đăng trên Facebook

RFA 04-10-2021

Bài báo trên báo CAND và hình từ fanpage của linh mục Đinh Hữu Thoại

Báo Công An Nhân Dân, Facebook, RFA edit
Ngày 3 tháng 10, Báo Công an Nhân dân của Bộ Công an cho đăng tải bài viết với nội dung kêu gọi "xử lý" linh mục Công giáo Đinh Hữu Thoại vì các bài

đăng mà ông thực hiện trên Facebook.

Nội dung bài báo trên cho rằng vị linh mục Công giáo đã "vi phạm luật An Ninh Mạng" thông qua các bài đăng trên Facebook về việc Chính phủ Việt Nam lập Quỹ vắc-xin và kêu gọi người dân đóng góp.

Trước đó, hôm 2 tháng 10, Đài truyền hình tỉnh

Quảng Nam cũng cho phát sóng bản tin về linh mục Đinh Hữu Thoại, trong đó chỉ trích ông là "bôi nhọ, xuyên tạc công tác chống dịch" của Đảng và Nhà nước.

Trả lời phỏng vấn của RFA, linh mục Đinh Hữu Thoại cho biết quan điểm của ông về vấn đề này:

"Việc các cơ quan truyền thông chính thống của Việt Nam mà đăng tin như vậy, tức là quy kết tôi vi phạm luật này luật kia, rồi yêu cầu xử lý vân vân. Tất cả những điều đó là vu khống!

Bởi vì chưa có một cái biên bản vi phạm nào được lập, chưa có một cơ quan nào khẳng định là tôi vi phạm cả, mà tại sao các cơ quan truyền thông của Việt Nam lại dám đưa tin như vậy? Cái đó hoàn toàn là vu khống."

Linh mục Đinh Hữu Thoại cũng cho biết, ông đã bị Sở Thông tin và Truyền thông tỉnh Quảng Nam gửi thư mời làm việc về các bài đăng trên Facebook ba lần, nhưng ông đều từ chối tới làm việc.

Lý do được vị linh mục đưa ra là trong giấy mời tới làm việc, cơ quan công quyền đã quy kết ông vi phạm pháp luật trước cả khi buổi làm việc diễn ra, nên

ông cho rằng như vậy là sai nên từ chối.

Ngoài ra, gần đây, trang Facebook cá nhân của linh mục Đinh Hữu Thoại cũng đã bị đóng không rõ lý do, ông không còn có thể truy cập, nên việc làm việc về tài khoản Facebook này theo ông là không còn khả thi.

Trả lời về việc chính quyền gây khó dễ vì các bài đăng trên Facebook, linh mục Đinh Hữu Thoại nói:

"Tôi hay là bất cứ người dân nào lên tiếng về vấn đề minh bạch của Quỹ vắc-xin, thì hoàn toàn chính đáng, không có gì là vi phạm cả. Những ai mà tấn công vào những người lên tiếng thì mới là những người vi phạm, xâm phạm vào quyền biểu đạt, xâm phạm tự do ngôn luận của người dân.

Bây giờ, ai, người dân nào lên tiếng đều bị xử lý như tôi trong thời gian vừa qua thì cái đó phải gọi thế nào? Là một đất nước không có tự do ngôn luận, người dân bị bịt miệng.

Chỉ có truyền thông nhà nước muốn nói gì thì nói, thậm chí là vu khống cho người khác thoải mái không có ai chế tài, muốn bịa đặt thế nào thì bịa đặt. Trong khi đó người dân người ta nói sự thật, chẳng qua là mất lòng thôi, không có vừa ý mình thì mình đem ra để xử lý, đầu tổ, đó là cái cách mà họ đang làm đối với trường hợp của tôi"

Quỹ vắc-xin được Chính phủ Việt Nam thành lập từ tháng 5/2021 với mục đích để mua, nhập khẩu vắc-xin, nghiên cứu, sản xuất vắc-xin trong nước để tiêm chủng cho người dân. Theo số liệu cập nhật của Chính phủ, hiện Quỹ này có số dư hơn tám ngàn tỷ đồng.

Phỏng vấn anh Văn Đức

Lời giới thiệu: Đây là bài phỏng vấn anh Văn Đức, đến Hòa Lan năm 17 tuổi, tốt nghiệp TU-Delft và làm việc từ nhiều năm cho công ty Shell. Nhiều bạn của anh, là con của những thuyền nhân thế hệ thứ nhất khởi đầu lập nghiệp tại Hòa Lan bằng những quán bán chả giò khắp các chợ, nay đều có công việc làm vững chắc ở những công ty tiếng tăm.

*Đức nói “Ngay cả Pim Fortuyn cũng khen cộng đồng người Việt khi trả lời phỏng vấn của đài NOS”.
In dit interview wierp Văn Đức (VD) een blik op wat hij heeft meegemaakt.
Hij werd geïnterviewd door de heer Phạm Kim Luân (PKL)*

PKL: Kunt u iets vertellen over uw achtergrond en uw familie?

VD: Mijn vader was geboren in China in een boerendorp aan de grens met provincie Guangdong. In de jaren 40 van vorige eeuw verliet mijn vader op 17-jarige leeftijd zijn geboortedorp en vertrok naar Vietnam om de burgeroorlog daar te ontvluchten. Mijn moeder was geboren in Vietnam als etnisch Chinese, haar ouders kwamen van oorsprong uit Hainan eiland. In de jaren 30 verlieten ze ook hun geboorteland vanwege chaos en armoede in China. Ik en mijn broers en zussen groeiden op als etnisch Chinese in Phu Nhuan, een district van Saigon in die tijd.

PKL: U bent geboren en opgetogen in Vietnam maar hebt een Chinese root. Is dit ooit een belemmering geweest in de integratie van uw familie in de maatschappij voor en na de politieke omwenteling in 1975?

VD: Chinezen en Vietnamezen leefden generatie lang harmonieus met elkaar. Door gelijkens in cultuur en gewoonten werden de Chinezen vrijwel volledig opgenomen in de Vietnamese samenleving. In 1965 van vorige eeuw, toen werd een decreet uitgevaardigd van de toenmalige Zuid Vietnamese regering dat alle Chinezen hun naam dienden te vertalen in het Vietnamees en de kinderen moesten naast Chinese lessen ook Vietnamese onderwijs volgen, een tweetalig onderwijs dus. Wat hield in de praktijk is dat de etnische Chinese kinderen een volle dag op school zitten in plaats van halve dag als hun Vietnamese leeftijd genoten. 's Morgens volgden we Chinese les en in de middag de Vietnamese les inclusief alle vakken zoals aardrijkskunde, geschiedenis, wiskunde enz. Het schepte voor mij veel verwarring op in die jonge leeftijd. Een grappig voorbeeld was een breuk van 2/3 wordt als twee derde in het Vietnamees (trouwens ook in Nederland) maar alleen in het Chinees zei je net anders om, drie tweede. Of als je korting van

bijvoorbeeld van 20 % geven zeggen we in het chinees dat je maar 80 % hoeft te betalen, net iets anders formulieren maar met dezelfde betekenis. Als je over geschiedenisles zou hebben dan was de tegenstrijdigheid nog groter. Wij leerden nooit de invasie van China tegen Vietnam door de eeuwen heen, maar de geschiedenisles in de middag ging het hoofdthema meestal over de heroïsche strijd tegen het grote land in het Noorden. Eerlijk is eerlijk, als wij inclusief de Franse en Japanse bezettingen gaan meetellen, waren er in totaal 18 keer dat Vietnam werd aangevallen door buitenlandse machten waarvan 16 keer kwamen uit China vandaan.

Wat betreft het vertalen van de namen naar het Vietnamees, persoonlijk vind ik dat het meer een zegen is dan een vloek. Mijn naam spelt uit als Wen Te in het Mandarijn en Man Tak in het Kantonees. Doordat de naam was omgezet naar het Vietnamees als Van Duc klinkt mijn naam net zo regulier als andere namen in Vietnam omdat ook de naam Duc is vrij gangbaar in het land zelf, waardoor je geen onderscheid meer kan maken op het papier als op dagelijkse communicatie. Het bevordert juist de integratie.

PKL: Waarom, wanneer en met wie bent u uit Vietnam gevlucht? Hoe ging het met de vlucht?

VD: Op 30 April 1975, was ik toen ongeveer 10 jaar oud. Te jong om te begrijpen wat er om je heen zich afspeelde, maar net oud genoeg om te beseffen dat er iets aan de hand was. Er vielen veel schoten en geluiden van helikopters die haastig heen en weer boven het luchtruim waar wij woonden vlogen, op straat lagen vol met militair kleding en spullen. Op de volgende dag toen ik wakker werd van een lange nacht was de straat waar ik woonde rood gekleurd door de vlaggen van het nieuwe regime.

De nieuwe machthebber liet de etnisch Chinezen in het begin met rust. Er werd constant aan de broederschap tussen Vietnam en China tot in de

hemel geprezen, een hechte, ononderbroken relatie tussen beide landen die bijdroeg aan de uiteindelijke overwinning. Vier jaar later sloeg de goede relatie om in vijandschap, China begon de totale oorlog tegen Vietnam in 1979 te voeren tussen de grensgebieden in het Noorden van Vietnam. De etnische Chinezen werden gewantrouwd en onder toezicht gehouden door lokale politie, hun werd beschouwd als tweede rang burgers en verloren elke rechten van hoge onderwijs en burgerschap. Het vermogen van de rijke Chinezen werden zonder pardon in beslag genomen. Onder die omstandigheden besloten mijn ouders een vlucht voor ons te regelen. Het was in juni 1981.

De vlucht verliep gelukkig voorspoedig in vergelijking met andere vluchten, na drie dagen en twee nachten in open zee werd het gammele bootje opgepikt door een Nederlandse olietanker, die was onderweg naar Busan in Zuid-Korea om ruw olie te leveren. Hier belandde ik, in een vluchtelingenkam

p in Busan, een militair kamp uit de tijd van burgeroorlog in Korea. In het kamp, waren er in die periode ongeveer 150 Vietnamese vluchtelingen gevestigd, niet echt een groot aantal in vergelijking met andere opvangkampen in Zuidoost-Azië, wellicht kwam dat door de geografische ligging van Zuid-Korea, te ver weg voor een bootje op eigen kracht hierheen kon varen. Het kamp was klein maar het was een minimaatschappij van Zuid-Vietnamezen die op de vlucht waren, waar er ieder individueel karakter werd uitvergroet. Je had te maken met voormalige legerofficieren, soldaten, dokters, advocaten, professoren, vissers, etnische Chinezen die samen in amper 1000 vierkante meters delen.

Ik kon me nog een voormalige legerofficier herinneren, ik noem hem kapitein K, hij was welbespraakt, kon goed omgaan met iedereen en hield van verhaal vertellen. Als een nieuwsgierige

jongen van 17 mocht ik overal bijshuiven. Kapitein K was een typisch jonge man in de jaren 60, 70 van vorige eeuw toen de oorlog in Vietnam tot op de hoogste punt was bereikt. Hij werd opgeleid als jonge cadet tot officier aan de elite militaire academie in Da Lat. Door zijn moed werd hij snel gepromoveerd tot de rang van kapitein, de laatste rang die hij bekleedde op het moment dat Saigon was gevallen in 1975. Hij vertelde ons over zijn gevechten in jungles met zijn peloton en ook over zijn detentie in de zogenaamde heropvoedingskamp na de overgave. Het was eigenlijk een gevangenis gecamoufleerd met een mooie naam 'heropvoedingskamp', zei hij. De detentie-methode was simpel maar effectief en erg onmenselijk. Liet de gevangenen

verhongerden en hun verplichten om veel zwaar arbeid te verrichten op het veld dan op den duur denkt iedereen alleen aan eten om te kunnen overleven, biologie wint uiteindelijk dus van ideologie. Hij vertelde soms ook over zijn glorieuze periode, in een tijd dat hij optrad als leider van een peloton doortrekken in de jungles om vijanden te zoeken en

Als moderator tijdens een forum in TU Delft georganiseerd door Iviet in 2009

eliminieren of tegen aanval uitvoeren op de verloren gebieden. Na zo'n verhaal keek hij vaak met een blik van weemoed naar de verte om niet toe te geven aan het onmogelijk verlangen naar wat voorbij was.

Ik heb ergens gelezen dat je persoonlijkheid wordt gevormd tussen 10 en 17-jarige leeftijd. Zoals gezegd, vond de omwenteling plaats in Vietnam in 1975 op het moment dat ik 10 jaar oud was. Ik groeide op met leuzen van glorieuze overwinning tegen "Amerikaanse imperialist en de marionettenregering", vooral de laatste diende hun straf uit te zitten in heropvoedingskamp waar ze op "humanitaire wijze" behandeld en heropgevoed worden tot een gewoon volk. Het toeval gaf mij een gelegenheid te mogen leven in 6 maanden tijd in Busan tussen mensen uit het zuiden die de nieuwe machthebbers de rug toekeerden, dat ik een andere kant van het verhaal meekreeg was een verbreding voor mijn

horizon. Het geeft mij een andere kijk naar de geschiedenis, geschiedenis wordt eigenlijk altijd opgesteld en geschreven door de winnaars, de verliezers worden in een hoek gedrukt en langzaam verdwenen van het toneel.

Begin december 1981 stapten we in een bus naar het vliegveld in Busan op weg naar Nederland. Op de dag van afscheid, wenste kapitein K mij veel sterkte en geluk in het leven, hij zei: "jij bent nog heel jong en Nederland is een mooi land waar vluchteling heel goed wordt opgevangen, als ik een keuze zou kunnen maken zou ik naar Nederland gaan i.p.v. naar Amerika. Amerika is een onbetrouwbare bondgenoot". Ik stapte in de bus, toen de bus begon te rijden, zag ik kapitein K nog even wuifde naar de bussen, ik keek achterom en liet het kamp achter, hiermee sloot ik een hoofdstuk af in mijn leven en begon met een nieuw hoofdstuk onderweg Nederland.

PKL: U was vrij jong toen u in Nederland aankwam, kunt u nog herinneren over uw eerste dagen in Nederland?

VD: Wij kwamen aan op Schiphol in december 1981, opgehaald door een maatschappelijke medewerker. We stapten in een touring bus die reed in de richting het zuiden van het land naar het opvangcentrum in Oud Gastel. Ik zag langs de weg alleen graslanden, weiden en koeien, wat heel anders waren dan in mijn voorstelling van Westerse landen, met hoge bouwen, prachtige verlichting waar lux en rijkdom uitstraalden. Oud Gastel is een dorp gesitueerd in de provincie Noord-Brabant. Het opvangcentrum was vroeger gebruikt als kloosters of celibaat centrum waar mensen in stilte terug kunnen trekken. Er is een kleine kerk tegen aan het gebouw. Wij werden zeer warm opgevangen door de lokale bevolking, zij namen oude warme kleding mee voor de nieuw komende Vietnamese vluchtelingen. Het was de eerste keer dat ik een warm chocomelk nam, ik vond het zo waanzinnig lekker wellicht omdat het buiten zo koud was. Het had veel gesneeuwd in die wintermaanden. Als ik terug denk, schat ik nu op ongeveer 10-20 cm sneeuwval. Het pad lag vol met sneeuw, het park in de buurt was mooi wit, het zag eruit als in een sprookje.

Ongeveer een maand nadat we gevestigd waren in het opvangcentrum, sloeg de heimwee toe. Het leek alsof de geest de tijd nodig had om het trauma van de hele vlucht, nare ervaring te verwerken. Je was continue verplaatst van de ene situatie naar de andere, er trad een tijdvertraging op in je geest om alles op te nemen

en te verwerken. Nu bereikten we het einddoel, namelijk veilig beland in Nederland, het leek alsof dat je hersenen de gelegenheid kregen om de gebeurtenissen op een rijtje te zetten. Een Belgische schrijver heeft weleens beschreven: Heimwee is een vorm van rouwproces, rouwen voor het verlaten en verliezen van je geboortegrond. Ik ben helemaal mee eens met deze stelling. Voor de ene duurde zo'n rouwproces kort maar voor de andere duurde dit proces eeuwig en zelfs later in je leven de te verwerven persoonlijk succes of rijkdom helpen je ook niet er overheen te komen. Je zou je altijd in twee werelden bevinden. Ik was niet uitgezonderd, begon vaak aan mijn ouders en achtergelaten broertje en zus te denken. Dankzij er veel activiteiten om me heen in het opvangcentrum, zoals uitkijken naar een nieuwe vestiging locatie in Nederland en tijd besteden aan het leren van de Nederlandse taal, al die bezigheden gaven mij weer evenwicht terug in het dagelijkse leven. Maar het gold niet voor een van mijn medevluchtelingen.

Hij was een paar jaar ouder dan ik, we zaten op hetzelfde bootje, aardige jongen, van het introverte type, hij kon goed met iedereen omgaan, altijd met glimlach op zijn gezicht. Na twee maanden in het opvangcentrum, begon zijn vrolijke stemming om te slaan in depressiviteit. Hij sloot zich op in zijn eigen kamer. De regel toen was dat er prioriteit werd gegeven aan de families voor huisvesting in andere gemeente en daarna was de beurt aan de alleenstaande. Een voor een gingen we het opvangcentrum verlaten, hij en een paar alleenstaanden bleven nog over in het lege opvangcentrum. Deze situatie maakte hem nog meer geïsoleerd en de langdurige eenzaamheid begon zijn tol te eisen. Ik hoorde later dat hij opgenomen was in een psychiatrische inrichting, en een paar jaar later had hij suïcide gepleegd door zichzelf te springen voor een rijdende intercity. Het was pijnlijk en een tragisch verhaal, het blijft bij mij voor altijd hangen en ik moet vaak aan hem denken wanneer ik in een station op een trein stond te wachten.

Na drie maanden in het opvangcentrum kregen we een woning aangewezen in Spijkenisse.

PKL: U hebt de middelbare school in Nederland afgerond en een opleiding aan TU Delft voltooid. Kunt u iets over dat proces vertellen?

VD: We volgden allemaal de 400 uren Nederlandse taalles. Doordat ik een beetje Engels al machtigde voor de vlucht kon ik vrij snel de Nederlandse taal eigen maken. Ik heb toen

aangegeven dat mijn wens was om verder te leren, dus werd ik doorverwezen naar de middelbare school in Spijkenisse waar ik mijn vwo-diploma afmaakte in 1987. Ik ging verder naar TU Delft voor een technisch opleiding. De 'poort van Universiteit' was in feite helemaal niet zo poëtisch of romantisch als beschreven in liedjes of in poëzie uit Vietnam, maar het was een constant gevecht met de tijd die je niet hebt, met andere woorden het was continue een race tegen de klok om tentamens en projecten te halen. Na bijna 6 jaar worstelen, heb ik de studie afgemaakt en Ingenieur diploma behaald gespecialiseerd in de richting elektrotechniek en energietechniek.

PKL: Waar hebt u gewerkt na uw afstuderen? Hoe voelt u zich op de werkvloer en uw collega's?

VD: Mijn eerste baan was bij een engineering bureau in Rijswijk, een paar jaar later stapte ik over naar olie en gas business bij Koninklijke Shell in Den Haag waar ik mijn internationale loopbaan begon. Uiteraard merkte ik dat de werk cultuur in dit land is heel direct, er heerst een non-nonsens cultuur, je draait er niet om een probleem heen wat ik in het begin wel moeite mee had. In die periode woonde ik inmiddels al iets meer dan 10 jaar in Nederland, maar het echte leven speelde zich af in het bedrijfsleven waar je samen moet werken met de Nederlandse collega's dan kom je pas in aanraking met de authentiek Nederlandse cultuur en werkwijze. Ik merkte weinig of geen discriminatie naar mijn afkomst of achtergrond, zolang je goed werk kan leveren en je toegevoegde waarde kan laten zien dan denk ik dat geen enkele werkgever zal je graag weg discrimineren, het gaat immers om dat je nuttig bent en in staat bent geld te verdienen voor de onderneming. Maar er zal wel altijd een onzichtbare glazen plafond in het bedrijfsleven bestaan dat obstakels vormen voor degenen die graag tot de top behoren die met andere afkomst of gender. Wat het betreft vond ik niet erg, het was zo, het is zo en het zal zo altijd blijven, niet iedereen kan topmanager worden en tegelijk ook niet iedereen zal graag levenslang in techniek blijven. Ik voerde mijn werk uit zoals verwacht en dankzij Shell kan ik een redelijk goed leven aan mijn familie geven en dankzij Shell kan ik heel veel plekken in de wereld zien en bezoeken.

In een kamp in Qatar voor Shell medewerkers in 2012

PKL: Kinderen opvoeden in twee culturen, wat is uw mening hierover? Hoe hebt u het opgepakt?

VD: In 2009 waren we in Amerika voor vakantie en voor familie bezoeken. Op het cruiseschip in Miami had ik toevallig een gesprek met een oud Amerikaans echtpaar. Wij praatten over alles en nog wat, over het weer, Vietnamoorlog, Amerikaanse politiek. Toen vroeg mevrouw mij uit welke staat ik woon, ik zei dat ik een toerist ben en woonachtig in Nederland. Mevrouw zei dat zij dacht dat ik Amerikaanse was. Ik denk dat door het verloop van de geschiedenis van dit immense land wordt er in de V.S. vrij snel geaccepteerd dat een immigrant een mede Amerikaanse staatsburger is na een periode van integratie. In Europa in het algemeen en in Nederland in het bijzonder, wordt er tegen de derde of vierde generatie van immigranten nog gevraagd waar je vandaan komt tijdens een gesprek. Ik denk niet dat er zoiets te maken zou hebben met discriminatie maar het komt wellicht door het feit dat Europa wordt beschouwd als een 'oude' wereld waar conservatieve ideeën en manier van leven zijn diepgeworteld in de geest en het leven van gewone volk. Je komt niet zomaar tussen in. Met dit context als achtergrond kom ik terug naar de vraag hoe omga met het opvoeden in twee culturen in Nederland.

Toen mijn kinderen nog jong waren, daarmee bedoel ik tijdens de periode van basisschool, mijn zorg was dat zij gepest zouden worden door hun uiterlijk en afkomst. Maar gelukkig was die zorg ongegrond, zij konden heel goed omgaan met hun 'autochtone' vrienden en vriendinnen, zelfs mij dochter had een hechte band met haar groep tot jaren later. Ik legde niet echt te veel nadruk op het behouden van eigen cultuur, ik was vrij open in opvoeding, zolang je kan omgaan met klasgenoten en samen een groep vormen en dan is het voor mij prima. Ik moedig mijn kinderen aan om het best uit twee culturen te halen, samenvoegen tot iets voor jezelf dat je later baat bij zal hebben in een tijd dat de wereld lijkt kleiner te worden door globaliseren.

Ongeveer 10 jaar geleden kwam een groep enthousiaste studenten uit TU Delft en uit andere universiteiten naar mij toe met het verzoek of ik hun kon ondersteunen voor het opzetten van het platform Iviet. Wat bijzonder van deze groep was dat ze zijn van oorsprong Vietnamees en allemaal zijn ze geboren in Nederland. Zij spreken de taal perfect en accentloos. Ze wilden de Iviet groep oprichten, hoofddoel was het introduceren en bevorderen van de Vietnamese cultuur voor de jonge Vietnamezen in Nederland en voor de Nederlanders. Ik vond de gekozen

naam Iviet briljant, ik heb begrepen van een anekdote dat hun na een meeting in McDonalds restaurant unaniem besloten voor die naam, wiens oorspronkelijke idee was, dat weet ik niet meer. Je kunt de naam Iviet geassocieerd met Iphone, Ipad, Imac enz van het firma Apple. Het straalde iets persoonlijk, met eigen karakter uit maar toch gewild door iedereen en geïntegreerd is in de samenleving. Iviet straalde uit zoiets als: Ik ben hier geboren als Nederlander maar toch ben ik uniek met mijn eigen cultuur. Het viel mij op dat de tweede generatie had ook de behoefte aan eigen identiteit te zoeken en graag willen behouden zonder te vervreemden van het feite dat ze Nederlanders zijn. Zij hadden een paar leuke evenementen op professionele wijze georganiseerd, nadruk werd gelegd op het introduceren de rijke Vietnamese cultuur, muziek, culinaires aan de Nederlanders en ook aan de jonge Vietnamezen die opgroeien in Nederland. Wel erg jammer dat de Iviet groep tegenwoordig er niet meer is, het begon in paar jaar na de oprichting langzaam ophouden te bestaan.

Als moderator tijdens een forum in TU Delft georganiseerd door Iviet in 2009

PKL: Bent u terug naar Vietnam geweest? Kunt u uw gevoelens voor Vietnam beschrijven?

VD: In Vietnam wordt er vaak gezegd dat jouw geboorteplaats, de plek is waar navelstreng werd doorgesneden en placenta werd begraven. Het is een oud Vietnamees gebruik om de navelstreng en placenta in de plek waar iemand geboren was te begraven zodat letterlijk een deel van het lichaam en bloed werden gemengd met je geboortegrond en je altijd doet denken aan de root waar je vandaan komt. Als etnisch Chinese ben ik niet opgeroed met zo'n gedachte, tenminste het werd niet doorgegeven door mijn ouders. Ik vermoed dat een van de redenen is dat de etnische Chinezen van afgelopen eeuw vaak immigrerden naar andere landen in hun jonge leeftijd op zoek naar nieuwe toekomst en geluk net als mijn vader en mijn opa, oma aan de moederskant. Alle tijd en energie werden geconcentreerd op het opbouwen van nieuwe bestaan, de nadruk op de volgende generatie werd gelegd op het behouden van eigen cultuur en eigen taal en daarmee je eigen identiteit. Zij beseffen dat het geen garantie geeft dat je in de nieuwe plek voor altijd zal blijven, je bent altijd voorbereid in je geest hetzij jouw hele familie weer zou moeten vertrekken door omstandigheden of hetzij de kinderen op moment

dat ze volwassen worden hun eigen weg gaan kiezen wellicht een andere plek in de wereld gaan bewonen voor eigen geluk en toekomst.

In 1995 was ik voor het eerst terug naar Vietnam, de laatste keer dat ik bezoek bracht aan Vietnam was in 2015. Ik voel me altijd een onbeschreven 'warmte' elke keer dat ik aankwam in Vietnam. zodra de deur van het vliegtuig geopend werd dan stroomde er een bekende geur binnen die doordrong in mijn neus dat mij een thuis gevoel gaf. Die geur, een combinatie van tropische temperatuur, luchtvochtigheid en stoffige omgeving, die samenstelling riep veel herinneren op van mijn jeugd en het leek alsof dat de verloren zoon weer even terug was in de warme schoot van zijn moeder. Ik begrijp best wel dat mijn gevoel stond in contrast met de echte werkelijkheid. De omgeving waar ik opgroeide was in feite niet meer herkenbaar, alle oude huizen zijn verwijderd om plaats te maken voor nieuwe hoogbouw. As je tegenwoordig rondloopt in de eerst Arrondissement in Saigon, zou je niet meer kunnen onderscheiden van andere steden in Zuidoost-Azië zoals Kuala Lumpur of Bangkok, dat vind ik echt jammer, Saigon heeft haar eigen, authentiek karakter verloren ten behoeve van de economische groei. Het aantal inwoners in de stad is gestegen tot boven de 10 miljoen, het is alsof meer dan twee derde inwoners van Nederland een plek samen delen in deze stad. Er zijn veel meer voertuigen op de wegen dan vroeger, zodanig veel dat de huidige verouderde infrastructuur vaak verstopt raakt door deze snelle ontwikkeling.

Bezoek een weeshuis in Vietnam in 2015 Groepsfoto van zijn zoon, dochter en neef met de kinderen in een tehuis in Vietnam

PKL: Onderhoud u nog contacten met de andere Vietnamezen in Nederland of in andere landen?

VD: Door mijn werk, moet ik de laatste 10 jaar veel reizen waardoor ik helaas nog weinig contact heb met de andere Vietnamezen in zowel in NL als in andere landen.

Ik ben trots op wat de Vietnamese gemeenschap bereikt heeft in de afgelopen vier decennia vanaf het eerst moment de eerste Vietnamese aankwam in Nederland. Hoe jonger je bent hoe flexibel je zou zijn om aan te passen en jezelf ontwikkelen in nieuw land. In het begin hadden de meeste oude Vietnamezen moeite met het aanpassen aan een nieuw leven, aan de andere taal en omgeving. Uiteindelijk wisten ze deze vicieuze cirkel door te breken door te beginnen

met loempia's te verkopen op de markt en het bleek een succesverhaal te worden. Zij hebben in de loop van de jaren heen een eigen economische kring gecreëerd, van toeleveranciers tot het opzetten van eigen loempiafabriek tot aan de afzetmarkt bij winkels of bij de klanten, een complete supply chain dus. Veel van hun kinderen ken ik uit de studenten tijd. Ze zijn tot nu toe allemaal goed terecht gekomen, als werknemers bij gerenommeerde bedrijven, als ZZP'ers of als succesvolle ondernemers. Het integratieproces verloopt zodanig voorspoedig dat je nauwelijks meer hoort over de Vietnamese gemeenschap in de media. In de jaren 90 gaf zelfs Pim Fortuyn een complimentje aan de Vietnamese gemeenschap tijdens een interview met NOS, een jaar voordat hij vermoord werd.

Uit eigen ervaring vind ik dat het integratieproces geen gemakkelijk weg geweest is, je stapte over de ene barrière na het andere, als je genoeg barrières overkomt dan bereikt je het volledige niveau van integratie. Het spreekt vanzelf dat wij graag van de succesverhalen willen horen, maar er zijn ook verhalen van de minder gelukkigen die de verkeerde wegen inslaan. Ik wil even stil staan bij die gevallen. Ik denk aan mijn medebootvluchteling van de eerste uren die zijn leven heeft beëindigd, aan mijn leeftijdgenoten in de jaren 80, 90 die door inschattingfout in het leven aan den vreemde in het criminele circuit terecht kwamen of drugsverslaafden worden, ook denk ik aan degenen die de boot van integratie volledig hebben gemist voor wat voor reden dan ook kunnen ze niet meedraaien met de huidige maatschappij en nu leven aan de zijlijn van de samenleving met betreurenswaardig blik naar een verloren droom.

PKL: Volgt u de ontwikkeling van Vietnam? Hoe kijkt u tegen de toekomst van Vietnam aan?

VD: In 20 jaar tijd omarmde Vietnam de markteconomie en probeert het land te integreren in de wereldmarkt. Aan het einde van de jaren tachtig stond de economie van Vietnam aan de rand van afgrond na jarenlang oorlog voeren met China en Cambodja en na jaren van wanbeleid door centraal gestuurde economie. Om de macht te behouden, realiseerden de machthebbers zich dat zij de welvaart aan eigen land en volk moeten verhogen door te leren van het westerse kapitalisme, en die omschakeling heeft Vietnam op het pad gezet naar economische groei in jaren 90 waardoor het land uit het economische moeras is geklommen. In principe hebben ze het kapitalistische systeem ingebed in het

ideologische communisme, het is zodanig gebeurd dat zij het mandaat hebben om het land te besturen zonder de macht los te laten. Maar dit systeem creëert een grote ongelijkheid in Vietnam, er is een groot gat ontstaan tussen rijk en arm ontstaan vooral in het platteland. Ik vraag mij af wat er nog overblijft van de oorspronkelijke ideologie: Het zogenaamd strijden voor een gelijke rechten en gelijke maatschappij.

Het bestuursmodel in huidige Vietnam is eigenlijk gekopieerd die van China waar ze een nieuw systeem weten te creëren wat in theorie tegengesteld is, ik bedoel hiermee tussen het communisme en kapitalisme, dat hebben ze weten in een systeem te maken. Als je goed waarneemt dan zie je dat het is in de realiteit dat in Vietnam een veel hard kapitalisme is dan wat wij kennen in Nederland, in Nederland kan je bijna noemen dat dit land een socialistische staat is.

Dit hybride systeem zorgt er wel voor de economische groei, stabiliteit maar tevens ook voor enorme ongelijkheid waardoor leeft een groot deel van de Vietnamese bevolking nog steeds onder de armoedegrens.

Hoe ik tegen de toekomst van Vietnam aankijk? Ik zal het democratisch model van landen uit Zuidoost-Azië niet aanraden, wel landen uit Noordoost Azië zou een goed voorbeeld voor Vietnam kunnen zijn. Zuid-Korea en Taiwan zijn begonnen als strenge dictatuur en inmiddels zijn beide landen getransformeerd tot florerende democratie. Een periode van 30 jaar is nodig voor zo'n transformatieproces. Zij weten in de jaren tachtig en negentig een florerende economie te ontwikkelen met nadruk gelegd op hightech, een wonderbaarlijke transformatie van agrarische sector naar technologische sector, waardoor een solide basis is neergelegd voor democratisch systeem.

Zal Vietnam ook zoiets doormaken? Ik vind heel moeilijk om niet te zeggen dat het onwaarschijnlijk is omdat het druist in tegen het basisprincipe van het communisme, welke streven naar absolute macht en heerschappij zijn de prioriteit en het einddoel zelf. Ik denk dat er verbetering zal komen maar het zal lang duren, en wat zij ook doen, de reden zal zijn geboren uit de noodzaak om te overleven en om de macht te behouden, de prioriteit ligt zeker nu niet om de toekomst van het land naar een goede richting te leiden.

Uit: <https://onverteldeverhalen.wordpress.com>

TRUYỆN MA VÙNG KINH TẾ MỚI

Trần Hoàng Yến

(Hiện tượng có thật trong gia đình tôi)

Sau ngày 30.4.1975 miền Nam Việt Nam thất thủ, căn cứ sĩ quan truyền tin của Bộ Tổng Tham mưu Sài Gòn bị chiếm đóng. Gia đình tôi phải dọn ra, ba bị đi tù và mẹ con chúng tôi phải về vùng kinh tế mới. Chiếc ghe nhỏ chở mấy tấm tôn để làm nhà đậu trước cửa địa điểm, mẹ tôi rơi nước mắt vì bị chính quyền mới lừa. Khi dẫn mẹ đi coi thì họ chỉ chỗ có vườn cây lá xum xuê, còn chỗ này thì lau sậy, cỏ tranh mọc um tùm.

Ngày ấy, những gia đình về vùng kinh tế mới hầu như đều có hoàn cảnh giống gia đình tôi, toàn là đàn bà và con nít. Những căn nhà tranh được xây dựng lên cách nhau khoảng 500m. Nhà tôi may mắn hơn chút xíu, được dựng lên bằng vách cây và mái nhà bằng tôn.

* * *

Trước sân nhà tôi 100 m có một con kênh, nước ngang tới cổ, những ngày còn bé khi mẹ vắng nhà, chúng tôi thường lội xuống chơi. Phía trên có cây cầu tre bắt qua. Chung quanh nhà rất nhiều bụi lau sậy. Khi mẹ mướn người làm cỏ sân trước thì sân sau mọc, và làm cỏ sân sau thì sân trước mọc.

Những ngày chị em tôi ra đồng, khi thì lượm được mắt kiếng, lúc lượm được cái nón sắt, còn mẹ làm vườn thì cứ thấy vỏ đạn đồng thau, màu vàng bằng hột vịt, đã nổ rồi! Mẹ nói đó là di tích của những người tử sĩ. Người ta nói vùng đất chỗ chúng tôi ở là chỗ giao tranh của lính VNCH (sư đoàn 7) với Việt Cộng.

Đêm về, khi ngủ chúng tôi cứ nghe trên nóc nhà như có ai đó chạy rồn rảng, hoặc nghe như có ai chơi gì trên nóc nhà. Mẹ ra thì không thấy ai. Mẹ cứ nói con chim nó tha mấy hột nhãn làm rơi trên nóc nhà, để trấn an cho chị em tôi đừng sợ.

Ở vùng quê hẻo lánh, mỗi tối đốt đèn dầu ngủ nghe tiếng ếch, nhái kêu làm tôi càng cảm thấy thêm rùng rợn

Một ngày được nghỉ ở nhà, mẹ dẫn chúng tôi ra bờ kinh tắm, chúng tôi quây quần bên mẹ. Em nhỏ nhất của tôi lúc ấy mới biết đi lẫm lẫm, mới thấy em đứng đó, quay qua quay lại 5 phút sau em mất tiêu. Mẹ tôi hoảng lên chạy tìm kiếm khắp nơi chung quanh nhà. Mẹ khóc, nghĩ chắc em té kênh sẽ không còn cơ hội sống sót.

May sao, ngày hôm đó đầu làng có chiếu phim, người trong làng đốt đuốc đi coi rất đông. Trên đường về nghe mẹ tôi la mất con, họ chia nhau

Trần Hoàng Yến

tìm phụ. Công cuộc tìm kiếm trên bờ lặn dưới nước tới 12 giờ đêm nhưng không thấy gì. Mọi người lội dưới kênh mò theo hình chữ z và giăng lưới từ đầu kênh tới cuối kênh, để lỡ nếu em có chết thì cũng tìm được xác em. Mẹ tôi khóc vì không biết phải tìm em nơi nào, vì em còn nhỏ mới biết đi thì không thể nào đi đâu xa được!

Rồi có một người bà mẹ nên thử đi tới nhà lão pháp sư, coi thử em còn sống hay đã chết. Không còn cách nào

khác mẹ đành đốt đuốc lội bộ đi với cô gần 2 cây số tới nhà ông thầy bùa lỗ ban.

Khi tới nơi, vị pháp sư đó nói để ông vô đốt nhang. Ông vào niệm chú gì đó mẹ không biết, lát sau ông ra nói để sáng đi, tại giờ âm binh của ông có hai người thôi, mà đi vào chỗ đó âm binh đông lắm. Âm binh của ông chỉ có hai người thôi nên không dám vô. Ông tả em tôi bận áo thun tay cụt và bận quần ngắn. Sau này khi mẹ tìm được em, thì em bận đồ y như lời ông tả. Ông nói mẹ tôi về đi, 5 giờ sáng phải tìm chỗ mương cạn trong lùm sậy chứ mương sâu thì không đúng. Ông sẽ cho âm binh của ông theo giúp chỉ cho mẹ.

Mẹ tôi về nhà khóc suốt đêm không ngủ, chờ trời sáng. Tôi nghe mẹ vừa khóc vừa nói với chị, nếu em chết mẹ sẽ dỡ các vách cây của nhà để làm hòm, quách cho em.

Rồi hừng sáng mẹ và những người dân trong làng bắt đầu tìm những chỗ có lùm sậy chung

quanh nhà, nhưng cuộc tìm kiếm vô vọng. Đoàn người bắt đầu tìm xa hơn. Nhà tôi và nhà máy xay lúa cách nhau khoảng 500m, giữa đó có cái mương cạn, có lùm sậy cao qua khỏi đầu, khoảng 2m. Mọi người đi ngang qua lùm sậy, vạch tìm nhưng không thấy gì! Có người lên tiếng đòi đốt bụi sậy nhưng một người trong đoàn không chịu, vì sợ đốt rụi em tôi trong đó.

Bỗng nhiên có 1 người mang lúa tới nhà máy xay, đi ngang dắt theo một con chó, con chó đứng lại sủa hoài, mọi người quay lại nhìn chỗ con chó sủa thì thấy một lỗ khoét tròn trong lùm sậy và em tôi đứng trong đó, tay cái đứt vào miệng ngậm. Thường thấy mẹ, em kêu mẹ, nhưng lúc đó em đứng như trời trồng. Khi mẹ bồng em trong lùm sậy ra thì thân thể em tôi cứng đờ, từ bắp chân xuống dưới nổi phỏng như bánh đa vì đứng nguyên đêm dưới nước nên nổi dề và bị muỗi cắn tím bầm.

Mẹ bế em về nhà móc trong họng em ra toàn đất sét, mọi người phụ giúp mẹ đốt lửa và hơ cho em, cho máu lưu thông. Rồi mẹ bồng em tới vị pháp sư để làm phép coi có vong nào theo để trục vong. Lát sau thì em tôi tỉnh lại.

Những ngày sau đó, cả làng có lệnh triệu tập nhưng không ai dám đi buổi chiều, vì họ sợ khi thấy em tôi bị ma giấu. Còn ban ngày thì ai cũng làm đồng nên không ai đi. Ủy ban nhân dân phường tức giận chụp mũ nói mẹ tôi và vị pháp sư nói "ma quỷ" là "Mỹ qua". Chúng đòi bắt mẹ và vị pháp sư. Họ tới nhà ông lục xét, lấy hết kinh

sách bùa lố ban đem đốt nên từ đó ông bị bệnh liên tục đến lúc chết.

Từ ngày em bị ma giấu mẹ sợ không dám đi làm xa bỏ chúng tôi một mình ở nhà nhưng cuộc sống ngày càng khó khăn, bế tắc nên mẹ tôi quyết định bỏ xứ ra đi. Chính quyền kinh tế mới tức giận nên không cấp giấy phép cho mẹ tôi. Mẹ tôi bắt cần, mẹ di chuyển từ từ, thành ba đợt, để chính quyền không biết và không làm khó dễ và gia đình chúng tôi đã thoát ra khỏi vùng kinh tế mới kể từ đó.

Mẹ tôi gần 10 năm sống dưới chế độ CS quá ư là khổ, đến lúc lo giấy tờ để xuất cảnh mẹ cũng còn bị ở tù vì tội buôn thuốc tây, ở nhà đàn con bơ vơ không ai nuôi, chị lớn phải lo cho em nhỏ và bạn hàng của mẹ kể cho cơm người cho gạo.

Giờ nghĩ lại, thấy thương những người phụ nữ miền Nam vào thời đó. Một thân, một mình chèo chống lo cho đàn con, khi người chồng bị đi tù. Nhưng dù trong hoàn cảnh khó khăn nào họ cũng vượt qua được. Và những người miền Nam, dù nghèo khó nhưng họ luôn đùm bọc và sẵn sàng chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau. Sau này mẹ tôi có về ghé thăm vị pháp sư nhưng ông bị bệnh và đã qua đời. Người trong làng rất thương mến ông, vì ông hiền lành, nhờ ông mà gia đình tôi tìm lại được em.

Và ngày nay người bị ma giấu đó đã trở thành sư cô. Cô quyết định đi tu năm cô 25 tuổi và nay đã 20 năm.

Thu Kỷ Niệm

thơ T.H.Y.

Thu nay đã mấy thu rồi
 Bao nhiêu chiếc lá tôi ngồi đếm đây
 Ngày xưa kỷ niệm đông đầy
 Tôi thời mới lớn chưa đầy đôi mươi
 Cứ ngồi dệt mộng, dệt mơ
 Nhìn trời mưa đổ mơ màng màng
 Một hôm thấy tới bảo rằng
 Sao con không học cứ hằng mộng

Rồi khi qua tuổi hai mươi
 Biết thương, biết nhớ biết đời đắng cay
 Đường đời đầy nẻo chông gai
 Bao nhiêu khó nhọc cũng phai đi dần
 Chiều nay ngồi ngắm lá rơi
 Lòng nghe xao xuyến bồi hồi nhớ nhung
 Rồi thì suy nghĩ lung tung
 Mẹ ơi tắt bếp! Coi chừng cơm khê!

Truyện ngắn

STORY

Con Chim Sát Thủ

Khu đồng cỏ chăn nuôi bò và trồng các loại hoa màu rộng lớn lắm, nhưng chỉ có một căn nhà. Căn nhà cũng rất lớn của vợ chồng người Pháp được xây dựng rất mỹ thuật. Căn nhà được xây bằng những khối đá lớn và có đến mười phòng. Ba tôi mua lại khu chăn nuôi và căn nhà của vợ chồng ông khi cả hai phải trở về cố hương.

Nhìn căn nhà rộng lớn đó, tôi không hiểu tại sao ông người Pháp lại phải xây nhiều phòng trong khi chỉ có hai vợ chồng. Gia đình tôi thì lại chỉ có ba người gồm ba mẹ và tôi. “Ba mua là vì giá cả vừa với túi tiền. Hơn nữa vì ông người Pháp đang chăn nuôi và trồng trọt nên ba sẽ không phải đổ mồ hôi nhiều”.

Ba tôi đã nói vậy với tôi.

Để phụ giúp ba trong công việc, hai anh em ruột người Thượng tên Ney Brôn và Ney Bruì đang làm việc cho ông người Pháp đã đồng ý giúp việc tiếp cho ba. Hai anh Ney Brôn và Ney Bruì thuộc sắc tộc M'Nông - một sắc tộc rất dũng cảm cũng như có kinh nghiệm nuôi và săn bắt thú rừng, nhưng là sắc tộc có truyền thống ‘on đền oán trả’ rất phân minh với tất cả mọi người.

Tôi được ba cho tự chọn một phòng nào mà tôi muốn. Tôi đã chọn một phòng rất rộng có cửa sổ hướng ra khu đồng cỏ, nên mỗi sáng khi thức giấc tôi luôn mở toang cánh cửa sổ để nhìn ra đó; vì nơi đó có những con bò to lớn với bộ lông vàng mượt đang ăn cỏ dưới ánh mặt trời sưởi ấm mọi sinh vật vào buổi sớm mai vốn lạnh lẽo và nhiều sương mù. Theo sự gợi ý của anh Ney Brôn, ba tôi dựng một cái chuồng bằng cây thông để cho tôi nuôi mười bốn con heo mọi, là loại heo đặc biệt có chân ngắn ngắn và bụng phệ gần đụng tới đất. Khu chăn nuôi heo mọi của tôi cách xa nhà chỉ khoảng một trăm thước và nằm bên cạnh dòng suối nhỏ, dòng nước suối lạnh buốt mà có những buổi sáng khi tôi đi tập thể dục với anh Ney Bruì, để rồi sau đó tôi đến đây rửa mặt mà tôi chỉ có thể nhúng hai đầu ngón tay vô dòng nước lạnh buốt rồi quẹt lên hai con mắt và như vậy xem như tôi đã làm xong công việc rửa mặt. Đánh răng súc miệng thì không bao giờ; không bao giờ tôi dám làm công việc này bên dòng nước lạnh buốt đến tận trong xương.

Hai anh Ney Brôn và Ney Bruì muốn chỉ cho tôi cách huấn luyện chim săn mồi, nên một hôm anh Ney Brôn nói với tôi:

“Chúng tôi muốn chỉ cho ‘cậu chủ’ cách huấn luyện chim săn thú. Chim điều hâu là một trong hai ba loại chim săn mồi vô địch mà chúng tôi hiện có. Điều hâu rất lớn, rất dữ và, rất thích ăn thịt. Cái mỏ của nó quặp. Móng chân nó dài, cong

và nhọn. Nó thường lượn lâu trên cao để tìm mồi dưới đất. Khi nhìn thấy con mồi là nó phóng xuống nhanh như mũi tên bay. Hai anh em chúng tôi sẽ chỉ cho ‘cậu chủ’ cách huấn luyện con chim điều hâu khi săn mồi không cần phải từ độ cao phóng xuống mà từ chỗ đứng của ‘cậu chủ’ nó cũng có thể bay đến con mồi dù khoảng cách xa hay gần, rồi đem con mồi về cho ‘cậu chủ’.”

Từ hôm đó, mỗi ngày hai anh em người Thượng thay phiên nhau chỉ dạy tôi cách huấn luyện chim. Trên khu đồng cỏ đó tôi đã lớn dần theo năm tháng. Tôi xem hai người Thượng như là người thân vì tính tình rất hiền hậu, rất thật thà và, rất chăm chỉ. Ngược lại hai người cũng xem gia đình tôi như gia đình của hai anh. Hai anh không còn gọi tôi là ‘cậu chủ’ nữa mà gọi là anh, mặc dù tôi muốn gọi tôi là em nhưng hai anh không chịu.

Cuộc sống của gia đình tôi đang êm đềm và hạnh phúc thì, một buổi chiều gần tàn vào những ngày cuối năm tai họa đã xảy đến với gia đình tôi. Ba tôi và anh Ney Brôn đã bị một bọn trộm bò gồm nhiều người giết chết ngay khu nuôi bò. Hai người bị chém nhiều nhát dao vô đầu và ngực. Anh Ney Bruì ‘lét’ được về đến nhà thì cũng gục ngã vì vết thương quá nặng và bị mất khá nhiều máu. Anh Ney Bruì không chết nhưng anh phải vĩnh viễn bị mất một bàn tay.

Khu đồng cỏ chăn nuôi của gia đình tôi không còn an toàn nữa. Trang trại chỉ có một người đàn ông nhưng đã bị tàn tật. Mẹ tôi quyết định đổi chỗ ở nhưng anh Ney Bruì không muốn rời khỏi nơi có nấm mồ của người anh thân yêu. Mẹ tôi mua một con chó săn lớn và giao khu chăn nuôi cho anh Ney Bruì cai quản. Mẹ tôi dọn nhà ra thị xã cho an toàn.

Một buổi chiều kia khi tôi đang ngồi đọc báo thì thấy anh Ney Bruì xuất hiện trước cổng nhà

tôi. Từ bao năm qua anh vẫn thường đến thăm mẹ tôi tuy anh cũng rất bận rộn công việc đồng áng và phụ giúp vợ buôn bán. Anh đã lập gia đình với người phụ nữ Việt Nam và rất đẹp. Khu đồng cỏ của gia đình tôi, phần lớn đã bị nhà cầm quyền Bắc Việt “mượn” để làm khu quân sự và, “Có lẽ sẽ bị mất vĩnh viễn.” Anh Ney Bui nói vậy. Anh Ney Bui chào tôi rồi liền nói với về không được bình tĩnh:

“Thằng ăn trộm... Thằng giết người... Thằng ăn trộm năm xưa... Tôi biết nhà của nó rồi. Thằng...”

Tôi đặt bàn tay tôi lên vai anh và hỏi:

“Có chắc là nó không anh Ney Bui?”

“Tôi chắc chắn là nó mà. Gương mặt của nó, gương mặt có vết sẹo dài từ trên trán xuống má bên phải... Tôi không bao giờ lầm được. Tôi phải giết nó để trả thù cho anh tôi. Chính nó cũng giết ba anh mà. Rất tiếc là tôi...”

Anh Ney Bui nhìn xuống bàn tay cụt rồi nhìn tôi. Tôi gật đầu để anh hiểu là tôi sẽ cùng anh tìm phương cách để trừng trị tên trộm của và giết người đó. Tôi nói với về cương quyết:

“Những kẻ cướp của và giết người dân hiền lành là kẻ thù chung. Bọn này đã giết anh của anh Ney Bui và giết ba tôi thì tôi phải trả thù.”

Sau bữa cơm tối tôi tiễn anh ra về và hứa với anh là sẽ nghĩ cách để trừng trị kẻ gian ác kia.

Mấy ngày liền một câu hỏi cứ xuất hiện trong đầu tôi: Tôi phải làm sao để trả được thù mà không bị luật pháp trừng trị? Nếu tôi bị thất bại thì có thể tôi sẽ bị mất mẹ sớm. Mẹ tôi đã già và đang bệnh. Tôi cũng không muốn anh Ney Bui bị liên lụy vì anh đang bị tật nguyền và hơn nữa anh đang sống rất hạnh phúc với người vợ Việt hiền hậu, đảm đang và rất thương yêu anh. Tôi không muốn anh bị tù tội vì anh đã giúp đỡ cho gia đình tôi rất nhiều.

Mấy đêm liền tôi gần như thức trắng vì cứ mãi nghĩ cách trả thù nhưng, càng nghĩ tôi lại càng quẩn trí hơn. Tôi không muốn tên trộm và giết người phải chết mà phải sống, nhưng, phải bị tàn tật.

* * *

Hôm nay tôi có hẹn với anh Ney Bui để anh cho tôi biết nhà của tên trộm và giết người. Tôi đi mà trong lòng không vui vì chưa biết phải nói làm sao cho anh Ney Bui hiểu vì anh Ney Bui đặt mọi niềm tin nơi tôi. Anh tin là tôi sẽ có phương cách giải quyết vì trong quá khứ bao lần anh nhờ tôi khi anh gặp khó khăn, tôi đều giúp anh giải quyết được.

Đang suy nghĩ và lo lắng thì bỗng từ đâu có một đàn chim bay ngang trên đầu tôi. Chúng vừa bay vừa phát ra những tiếng kêu hốt hoảng vì bị kẻ

thù, là con chim lớn đuổi theo phía sau. Tôi ngược mặt lên trời nhìn đàn chim nhỏ đang cố bay thật nhanh để thoát khỏi móng vuốt con chim

lớn. Nhưng, một con bay sau cùng đã bị con chim lớn chộp được. Cảnh tượng trước mắt đã làm cho tôi chột nghĩ ra một kế hoạch có thể thực hành được.

Tôi biết cách huấn luyện con chim để nó sẽ trở thành sát thủ và thay tôi trừng trị tên sát nhân; như vậy tôi sẽ không bị tội với luật pháp. Tôi vui mừng quá nên liền đi trở về lại trong nhà. Tôi nhìn cái tủ đựng chén và thức ăn bỏ trống đã lâu. Cái tủ khá lớn và có hai cánh cửa bằng lưới. Hay quá! Tôi sẽ nuôi và huấn luyện con chim điều hâu trong đó.

Tôi đi trở ra đường quốc lộ. Tôi đón xe đi đến chỗ hẹn. Anh Ney Bui đã đứng đón tôi tại bến xe. Nhìn anh Ney Bui mà trong lòng tôi dâng lên một niềm thương mến anh vô cùng. Anh hiền hậu và chân thật quá.

Vừa gặp nhau tôi liền đưa anh Ney Bui vô quán nước vắng và nói rõ kế hoạch cho anh nghe. Anh Ney Bui vui mừng ra mặt, nhưng, liền sau đó anh đã nói ra những điều khó khăn mà anh biết:

“Chim điều hâu bây giờ khó bẫy lắm. Chim điều hâu lớn nên khi bắt được thì người ta liền làm thịt ăn chứ không nuôi nữa. Nuôi điều hâu thì phải cho nó ăn thịt trong khi người còn chưa có đủ gạo để mà ăn thì làm gì có thịt cho nó. Kiếm một con chim điều hâu lúc này thì khó khăn vô cùng.”

Tôi nhìn anh mà chưa biết phải nói gì. Kế hoạch tưởng sẽ tốt đẹp nào ngờ... Ngày trước mọi người dư ăn dư mặc bao nhiêu thì ngày nay... một người từng kiếm sống trong rừng cách dễ dàng như anh Ney Bui thế mà còn phải thốt ra lời cay đắng như vậy. Anh và tôi im lặng cũng có đến dăm ba phút thì bỗng anh lên tiếng với đôi con mắt mở lớn về hơn hờ:

“Tôi nhớ ra rồi. Tôi biết một người là đồng bào với tôi đang nuôi một con chim chuyên ăn thịt và rất dữ nhưng nhỏ hơn con điều hâu. Con chim này có cánh dài và bay rất nhanh... nhanh như cắt. Đó là con chim cắt đó anh. nó dữ và bắt mỗi độc đáo không thua gì con điều hâu, nhưng nó nhanh hơn nhiều...”

“Có hy vọng gì không anh Ney Bui?”

“Hy vọng lắm anh à. Tôi tin tôi sẽ có được con chim đó. Người đó chắc chắn giúp tôi khi biết tôi sẽ dùng con chim cho công việc gì. Tôi tin tưởng như vậy. Nếu anh đồng ý thì tôi đi ngay bây giờ

và khi có kết quả tôi sẽ đến nhà cho anh biết tin ngay. Nếu chẳng may người đó không còn con chim thì chúng ta cũng đã biết phải làm những điều gì rồi.”

Và, để tránh sự chú ý của an ninh, tôi ngồi lại trong quán nhìn anh Ney Bui bước đi thật nhanh ra đường. Tôi không ngờ anh Ney Bui suy nghĩ và nói năng khác xa ngày trước nhiều quá. Có lẽ nhờ học nơi người vợ Việt mà anh Ney Bui đã thay đổi nhiều. Tôi nghĩ, với con chim cất thì sẽ dễ dàng cho tôi huấn luyện hơn. Tôi tin sẽ thành công.

Trên đường trở về lại nhà, tôi đã gặp và mua một cái tượng người giả bằng nhựa và dây của một nhà may quần áo nay đã nghỉ may.

* * *

Con chim cất về nhà tôi hôm nay nữa là vừa đúng bốn ngày. Bốn ngày qua tôi không cho con chim cất ăn bất cứ một thứ gì... mà chỉ cho uống nước thôi. Con chim bị đói nên lúc đầu nó còn nhảy lung tung trong cái chuồng, nhưng, bây giờ thì nó không còn hung hăng nữa. Tôi lấy một con chuột con đã chết và nhét vô con mắt của cái tượng mà tôi đã khoét đi từ khi đem về. Cái tượng có chiều cao bằng như người thật. Tôi đặt cái tượng ngay cửa ra vô nhà. Con chim cất nhìn chăm chăm vô con mồi về thềm thường. Tôi cột chân con chim cất bằng sợi dây ny-lon. Khi tôi mở cửa chuồng con chim cất không thể bay ngay đến con mồi được mà phải chờ tôi ra dấu bằng cái chỉ tay và nói lỏng sợi dây thì con chim mới bay được đến con mồi. Và, đúng là nhanh như cắt. Tôi vừa ra dấu chỉ tay về phía con mồi thì con chim...vèo một cái nó đã bay đến và dùng mỏ mổ vô con mồi rồi ngậm luôn trong miệng rồi bay trở lại chuồng và... chén.

Ngày huấn luyện đầu tiên mà được như vậy là tôi đã toại nguyện lắm rồi.

Năm ngày sau tôi mới lại cho con chim cất ăn, nhưng, lần này với hai miếng thịt tươi nhỏ. Với một cú bay... nhanh như cắt, con chim đã mổ vô hai miếng thịt thật gọn, nhẹ, ngay hai con mắt của cái tượng.

Tôi sẽ còn làm đi làm lại rất nhiều lần cho đến khi con chim thuần thục theo ý của tôi. Tôi tưởng tượng đến một ngày không xa nữa, tôi sẽ chứng kiến kẻ đã giết ba tôi và anh Ney Bôn đang... chống gậy đi ăn mày vì hai con mắt đã bị đui rồi. Kẻ sát nhân đã trả món nợ và trở thành kẻ vô dụng.

* * *

Hôm nay cũng vừa đúng năm ngày tôi chưa cho con chim của tôi ăn nên nó đã đói lắm rồi. Tôi mới mua thêm một cái tượng cũng giống y cái tượng cũ tại tiệm may hôm nào. Cái tượng mới tôi đặt cách xa cái tượng cũ khoảng năm thước và tôi đặt lên hai con mắt của cái tượng mới hai miếng thịt. Con chim cất nhìn tôi rồi nhìn hai cái tượng. Tôi bước đến một cái hộp mà tôi đã để trước trên bàn. Tôi lấy từ trong hộp ra một con chim sẻ nhưng đã chết và cầm trong tay. Tôi mở cửa chuồng cho con chim cất của tôi rồi bước đến bên cái tượng cũ. Tôi chỉ tay vô hai con mắt của cái tượng cũ, cái tượng không có hai miếng thịt và ra dấu cho con chim bay đến mổ vô đó. Con chim ngập ngừng khoảng một hai giây và rồi nó cũng làm theo ý muốn của tôi. Con chim cất lao thật nhanh như mũi tên và đến mổ vô hai con mắt của cái tượng làm lủng hai cái lỗ thật lớn. Và, lần này nó không bay trở về lại chuồng mà nó đứng trên đầu cái tượng nhìn tôi như chờ đợi để được nhận phần thưởng. Tôi ra dấu cho con chim cất bay trở lại chuồng và tôi đi đến chuồng thưởng công cho nó con chim sẻ mà tôi đang cầm trong tay.

Tôi không ngờ con chim cất của tôi lại thông minh... giống như tôi vậy. Tôi nghĩ là tôi đã may mắn, may mắn đến độ không ngờ. Tôi nghĩ đến anh Ney Bui với cái miệng cười mà hai hàm răng đã bị cưa gần sát tới nướu. Chính nhờ anh Ney Bui và

người anh xấu số Ney Bôn mà tôi đã biết cách cũng như biết kiên nhẫn để huấn luyện con chim dữ trở thành con vật phục vụ theo ý mình muốn. Từ nay tôi sẽ cho con chim cất của tôi ăn mỗi ngày và tôi sẽ tập cho nó mổ nát cái đầu của cái tượng ra.

* * *

Đến hôm nay nữa là vừa đúng bảy tháng tôi đã huấn luyện con chim cất thi hành theo đúng ý của tôi với sự chứng kiến của anh Ney Bui. Tôi đã tập cho con chim biết tấn công vô bất cứ cái tượng nào mà tôi ra dấu, và, chỉ tấn công duy nhất vô hai con mắt mà thôi. Tôi muốn tên giết người không được chết. Tôi muốn tên đó bị tàn tật mà thôi. Tên đó sẽ bị đui hai con mắt để vĩnh viễn phải sống trong đen tối âm u của những ngày còn lại trên cõi đời.

Mỗi lần con chim cất của tôi thực tập trên cái tượng và dù cái tượng đó tôi đặt bất cứ ở đâu, thì, sau khi thực tập xong con chim cất của tôi

cũng bay thẳng về nhà. Những lần sau đó tôi chỉ tay đến cái tượng, con chim cất hiệu ngay đó là một mệnh lệnh phải thi hành để rồi sau đó nó sẽ nhận được phần thưởng là hai con chim sẻ, thay vì phải bị bỏ đói nhiều ngày. Tôi nể phục hai anh em Ney Brôn và Ney Bui đã biết cách làm cho con thú dữ phải biết vâng lời. Thất bao tử lại bằng cách cho ăn ít đi thì dù đó là việc làm đối với con vật cũng là hành động quá dã man rồi. Vậy mà chế độ này lại hành động như vậy đối với con người thì... dã man quá xá là dã man.

Năm lần sau cùng tôi đã giao nhiệm vụ cho con chim thực hành gần nhà của anh Ney Bui, cách xa nhà tôi mười lăm cây số, và, cũng thành công như ý muốn. Tôi quyết định một ngày không xa nữa, con chim cất của tôi sẽ thật sự thi hành điều mong chờ của anh Ney Bui và tôi.

* * *

Ton một tuần đúng thì nhà cầm quyền thành phố sẽ làm lễ kỷ niệm ngày cướp được miền Nam Việt Nam tự do. Ngày đó, theo thông lệ thì nhà cầm quyền sẽ cho công nhân viên nghỉ để đi tham dự buổi lễ. Như vậy sẽ có nhiều người chứng kiến nạn nhân bị thương là do bởi con chim gây ra nên công an không cần phải mất nhiều thời gian để điều tra.

Sáng sớm ngày 30 tháng tư năm... tôi đặt con chim cất trong túi vải và đeo lên vai rồi đi đến địa điểm tổ chức. Địa điểm tổ chức cũng rất gần cửa tiệm bán phụ tùng xe đạp của kẻ sát nhân.

Tôi chọn chỗ đứng bên một thân cây lớn cách cửa tiệm của tên sát nhân khoảng hai mươi lăm thước. Đây là lần đầu tiên tôi cho con chim cất của tôi thực hành nơi con người đang còn sống và ở một khoảng cách vừa phải nên tôi hơi run tay. Tôi run là vì sợ con chim sẽ hành động lầm vô người khác thì...

Người đi xem mỗi lúc mỗi đông hơn. Hiện tại không có một người nào đứng bên cạnh tôi hay để ý đến tôi. Trong khi chờ cho kẻ sát nhân xuất hiện, tôi nhìn con chim, con chim nhìn tôi chờ lệnh như bao lần thực tập vừa qua. Tôi vọt lên đầu nó như đặt hết kỳ vọng vào nó. Vừa ngay lúc đó tên sát nhân bước ra đứng trước cửa tiệm. Cơ hội đến. Thật bình tĩnh, tôi đưa con chim lên cao ngang tầm mắt và chuẩn bị chỉ tay về phía tên sát nhân thì, ngay khi đó có một đứa bé con khoảng bốn năm tuổi từ trong nhà chạy ra và ôm lấy chân kẻ sát nhân. Hấn cúi người xuống bồng đứa bé lên tay. Đứa bé gái kháu khỉnh ôm chặt

lấy cổ kẻ sát nhân nũng nịu làm tôi phải khựng lại. Nhìn kẻ từng giết ba tôi và người bạn Thượng cười giỡn với đứa bé gọi cho tôi nhớ lại hình ảnh ngày nào ba tôi và tôi cũng có những tháng ngày vui cười bên nhau trên khu đồng cỏ. Nhìn đứa bé gái với hai con mắt tròn xoe và hai cái má phúng phính làm tôi không nỡ ra tay ngay. Nghĩ đến đôi con mắt thơ ngây của đứa bé đó phải nhìn thấy ba nó bị đui mù và rồi hai cha con sẽ không còn có được những cảnh vui cười như hiện tại, và, dĩ nhiên cuộc sống của gia đình đứa bé đó chắc chắn sẽ là những tháng ngày buồn thảm kéo dài chưa biết đến khi nào mới nguôi... làm lòng tôi chùng xuống.

Tôi nhìn kẻ sát nhân và nhìn đứa bé rồi tự hỏi: Có nên hành động không khi mà ba tôi và người bạn Thượng cũng đã chết từ lâu rồi? Thù hận mãi thì hận thù sẽ triền miên không biết đến bao giờ mới chấm dứt. Tại sao tôi không tha thứ cho

kẻ thù và như vậy có lẽ lương tâm tôi sẽ yên ổn hơn trong những ngày còn lại trên cõi đời này. Nếu kẻ thù của tôi có bị đui cả hai con mắt rồi, thì tôi sẽ nhận được gì khi đứa bé kia không còn có những nụ cười hồn nhiên thơ ngây nữa.

Tôi nhìn đứa bé gái một lúc nữa rồi quyết định tha cho tên cướp của giết người. Tôi tha cho hắn cũng vì tôi thương đứa bé gái sẽ phải sống những ngày tuổi thơ đau buồn. Những đứa bé thơ trên quê hương miền Nam thương yêu của tôi đã phải chịu quá nhiều đau khổ mất mát và thiếu ăn kể từ sau ngày 30 tháng tư năm 1975 vì

những người cha, những người thân của những đứa bé thơ đó đã cầm súng quyết chống lại bọn cướp nước nên rồi phải chịu tù tội, chịu đọa đầy, mà một số không nhỏ phải bỏ xác nơi rừng thiêng nước độc chỉ vì đã tin vào những lời dụ dỗ hòa giải hòa hợp của bọn cướp nước.

Trước khi rời khỏi nơi đang đứng, tôi nhìn lại tên giết ba tôi và anh Ney Brôn với lòng không còn thù hận. Tôi nhìn đứa bé và thầm mong cho nó được vui cười và hạnh phúc mãi mãi bên người đã từng nhúng tay vô máu để cướp đi mạng sống của hai người. Tôi bước từng bước chậm rãi đi về hướng có ngôi chợ. Ngôi chợ mà những ngày còn ấu thơ tôi được theo ba tôi mỗi khi ông đi giao hàng là những sản phẩm nuôi và trồng trong nông trại. Những lần như vậy tôi luôn được ba cho ăn tô bún bò Huế có chút ớt cay cay và rồi sau khi ăn tôi cũng luôn được uống ly sữa đậu nành lạnh.

Tôi đi vô chợ và đi đến gian hàng bán gà. Tôi mua mười con gà con với một cái lồng. Con chim cất của tôi rất xứng đáng được nhận những phần thưởng mặc dù hôm nay và mãi mãi về sau nó sẽ không cần phải làm một việc gì cho tôi nữa. Tôi sẽ nuôi con chim thật đầy đủ trong một vài năm như là sự cảm ơn của tôi rồi đổi với nó. Sau đó tôi sẽ trả nó về với núi rừng, với bầu trời cao và rộng. Con người hay con vật cũng đều muốn được sống tự do.

Trên đường đi tôi cũng ghé vô tiệm tạp hóa mua nửa lít rượu đế ngon. Tối nay anh Ney Bui sẽ đến nhà để nghe tôi kể về kết quả. Tôi sẽ cố gắng giải thích, tôi sẽ cố gắng thuyết phục cho anh hiểu. Và, tôi tin anh cũng sẽ đồng ý với quyết định của tôi mặc dù truyền thống của sắc tộc M'Nông là phải trả thù cho những người thân đã bị sát hại.

Thành phố chiều nay có nhiều nắng nên ấm và đẹp hơn mọi ngày. Nhiều người đang đi trên

đường phố ngược chiều với tôi đã nở nụ cười thật tươi với tôi khi tôi nhìn ngay mặt họ. Có lẽ họ cũng muốn hoà chung một niềm vui với tôi chăng.

Tôi lại nghĩ đến đôi mắt thơ ngây với hai cái má phúng phính cùng nụ cười của đứa bé. Kỷ niệm thời thơ ấu của tôi trên cánh đồng cỏ xanh tươi mượt mà bên cạnh dòng suối mát lạnh chợt hiện ra trước mắt làm tôi xúc động. Tôi nhìn con chim và ôm nó sát vô mình tôi hơn, nhưng, mắt của nó cứ nhìn chằm chằm đến mấy con gà con đang kêu chíp chíp trong cái lồng chứ nó không màng gì đến cử chỉ âu yếm của tôi đang dành cho nó. Con chim hiện tại thật hiền và thật ngoan. Nhưng, khi cần thì nó chính là con chim sát thủ rất nguy hiểm./.

Topa (Hòa Lan)

thơ Trần Hoàng Yến

NGƯỜI XƯA

*Một lần anh ghé làm quen
Vui đùa, ca hát, triền miên yêu đời
Chị thời mới tuổi đôi mươi
Đẹp người, đẹp nét, xinh tươi muôn phần
Anh còn e ngại phân vân
Bởi anh tay trắng, sinh viên còn nghèo
Chị thì lại lắm người theo
Công dung, ngôn hạnh, lại theo cùng ngành
Sinh viên tính nét hiền lành
Nói năng vui vẻ, chân thành, dễ thương!
Một ngày biết nói yêu đương
Tình thư chẳng tới tay nàng
Nghĩ cha, mẹ khó nên nàng lặng thinh
Tình riêng giữ lấy một mình
Để nàng cất bước theo hình bóng ai
Ngỡ rằng tình đã phai*

*Ai ngờ chị vẫn chưa phai bóng hình
Chiều nay thơ thẩn một mình
Chị buồn nhớ lại chuyện tình năm xưa
Ngoài kia trời đổ cơn mưa
Nghe tin anh mát như mưa trong lòng
Kiếp người anh đã trả xong
Viết lời thơ ngộ yêu thương đến nàng
Tình anh, chị mãi trong lòng khắc ghi.*

Phiên phiên tuổi già

Bạn tôi, có ông tự xưng là Hai Hô. Bởi rằng ông hô. Ông rất thích thú với danh xưng này. Ông thường nói rằng, ngày xưa còn trẻ, hăng tiết vọt, ai nói gì, đúng hay sai, cũng tìm lời cãi lại. Bây giờ già rồi, nghe ai nói gì cũng thấy xuôi tai, đúng hết... Bởi già rồi, có nhiều kinh nghiệm, thấy được đúng, sai, có nhiều mặt khác nhau.

Bà mẹ ông đã 92 tuổi, mà thường hay nói câu: "Mai mốt tôi già rồi thì..." Mỗi lần nghe câu đó, ông vội cắt ngang lời mẹ, và hỏi lại: "Hơn chín mươi tuổi rồi mà chưa già hờ mẹ? Thế thì bao nhiêu tuổi mới là già?" Bà cụ chỉ cười, không đáp lại. Vợ ông thường nháy mắt, nhìn ông che dấu nụ cười bí mật. Người em ông nói: "Theo tôi, thì không có ai già, và cũng chẳng có ai trẻ. Già hay trẻ, là một khái niệm rất tương đối. Hồi tôi mười bốn, mười lăm tuổi, thấy các chị hàng xóm mười bảy hay mười tám tuổi là đã già khủ đé. Già như sắp mua hòm được rồi. Thế mà khi tôi sáu mươi tuổi, tôi thấy các bà năm mươi là trẻ, và các bà bốn chục tuổi là bọn con nít. Thế thì già hay trẻ, không phải tùy theo số tuổi của họ."

* * *

Ông Hai nói, có một lúc nào đó, con người trở nên già. Này nhé, mỗi khi đi ra đường, nếu chỉ thấy các bà già nhìn mình, mà các cô gái trẻ không dòm mình nữa, thì phải hiểu là mình đã già rồi. Lại nữa, mỗi sáng đứng trước gương, thấy trán mình cao hơn, tóc rụng nhiều, đừng tưởng mình trở nên thông thái, mà phải biết đó là dấu hiệu già. Nếu mình thấy mọi người dường như trẻ lại, thì chính mình già đã đi, vì mình so sánh thiên hạ với cái bóng của mình trong gương soi mỗi ngày.

Ông nói, tuổi già báo hiệu khi sinh lý bắt đầu yếu. Nhịp độ "gần gũi" của vợ chồng thưa dần. Và đôi khi cố gắng làm vừa lòng bà vợ theo định kỳ, mà không có hứng khởi. Những khi đó, nếu bà vợ gạt ra, không cho gần gũi, thì trong lòng lại mừng húm, vì có cái cớ để không làm tròn "bổn phận" mà không áy náy. Ông nói, bực nhất là những lúc mình đang hăng, đang nóng máu, sắp xáp chiến, mà bà vợ cứ cần nhần về những chuyện không đâu, như cái hàng rào bị gió vật nghiêng, cây hoa hồng lá bị bạc mốc, con chó bị rận bọ chết. Thế là cả cái thân già nó xiu xuống như cọng bún thiêu. Chẳng làm ăn chi được nữa cả. Đành bỏ cuộc vui nửa chừng. Khi còn trẻ, vào những lúc sắp gay cán như thế này, thì dù cho sét nổ trên đầu, cũng không nghe, không biết.

Có người hỏi ông sao không dùng viên thuốc thần kỳ, làm cho vợ chồng vui như thuở ba mươi. Ông nói, đừng tin mà chết sớm, đau tim mà dùng thuốc này, thì lăn đùng ra mau lắm. Hồi trước, ông cũng xin ông bác sĩ cho toa thuốc này, bác sĩ

ấy không chịu. ông cũng hơi giận, nhưng bây giờ thì cảm ơn, vì biết được cái nguy hại của nó. Vui chốc lát, mà bỏ mạng, lãng nhách. Theo ông, thì vợ chồng già, ghiền cái hơi của nhau hơn là chuyện vật nhau lăn lộn trên giường. Chỉ cần luồn tay vào áo bà vợ già, mà tìm trái mướp, cũng đủ làm cho bà ấy vui rồi.

Nói về cái tai điếc, ông nói: "Có một lúc nào đó, mình nghe nhạc, cứ tưởng là các anh chị ca sĩ đạo này không còn hát hay như ngày xưa. Không phải vậy đâu. Thời nào cũng có ca sĩ giọng hay. Nghe không hay vì cái tai mình đã nặng, lãng. Rồi cứ tưởng nhạc dở. Đó là dấu hiệu già. Nhất là khi nghe truyền thanh, truyền hình, thì con cái, hàng xóm, cứ than phiền mờ âm thanh quá lớn. Theo mình, âm thanh như vậy chỉ vừa đủ nghe, mà họ bảo oan cho mình là quá lớn."

Ông Hai nói với một bạn già rằng, khi già, lãng tai, điếc tai cũng có cái lợi lớn. Là khi nào vợ nói lời êm ái, dịu dàng, yêu thương, thì nghe cho sướng tai. Khi nào bà trở chứng trách móc, chê bai, than vãn, nói nặng lời, thì cứ nhẹ-nhẹ gỡ cái máy trợ thính ra, chỉ thấy bà nhóp nhép cái miệng, trông tức cười lắm. Không nghe, thì không bực mình, không giận hờn, mà còn cười, đôi khi nụ cười rất rạng rỡ, cười rất dễ thương nữa. Bà vợ nói như gió vào phòng trống, thấy ông chồng không giận, mà còn cười vui, thì đành im miệng cho đỡ tổn hơi. Và đôi khi còn thương thêm, vì tưởng ông chồng khéo nhẹn. Nhưng một ông bạn khác, nói rằng, khi bà vợ trách móc và thờ than, thì để bà ấy nói, cho xả ra, nhẹ bớt bực tức trong lòng. Bởi vậy, mỗi khi vợ ông than vãn,

trách móc, thì ông mừng và lắng nghe. Nếu bà ngưng nói, thì hỏi rằng em có gì cần nói thêm, than vãn thêm không, hãy nói cho hết đi, anh nghe đây. Thế là bà dụi xuống, và bà cảm thấy hơi què què, nên thôi.

Ông Hai nói, khi già, mắt yếu, cầm cuốn sách lên, là móc túi tìm cái kiếng. Không có kiếng thì đành chịu thua. Khi đó, mình ít đọc sách hơn ngày xưa. Rất nhiều bạn ông than phiền rằng, dạo này, sách vở, báo chí họ in chữ nhỏ hơn, khó đọc. Không phải đâu. Mắt mình mờ, kém, chứ không phải chữ in nhỏ lại. Mấy anh trẻ hỏi ông có bực vì mắt kém không, ông Hai nói rằng, việc chi mà bực?. Phải mừng chứ đừng bực. Mừng và cảm ơn khoa học tiến bộ, giúp cho mình còn thấy rõ hơn, nghe rõ hơn, mà nếu mình sống mấy trăm năm trước, thì đã mù loà, và điếc đặc rồi. Dù cho nghe ít, thấy không rõ hoàn toàn, nhưng có thấy, có nghe, đã là quá quý rồi. Tuổi đã cao, mà còn thấy được người thương yêu, con cháu, bạn bè. Còn xem truyền hình, phim truyện, thì đã nhận được rất nhiều ân phước của trời ban cho. Phải biết cảm nhận và cảm ơn trời

Bây giờ, đi đâu xa ông cũng ngại. Đi du lịch, điều nghĩ đến trước tiên của nhiều người già như ông, không phải cảnh đẹp, điều hay, cái lạ, mà nghĩ đến cái cầu tiêu. Không biết nơi đó có hay không. Cứ vào quán xá, hội trường, thì có thói quen, trước tiên là xem cầu tiêu nằm đâu. Quán nào mà không có cầu tiêu, thì đừng hòng có nhiều ông bà già bước vào. Ông rất sợ mai đây xui xẻo, người ta tôn ông lên làm lãnh tụ. Vì thấy mấy ông lãnh tụ đứng đọc diễn văn, họp báo, duyệt binh, diễn hành, đứng hàng giờ, phải nín tè, khó chịu, mệt và khổ lắm. Ông cũng rất ngại ngủ nhà lạ, cứ nửa đêm, nhiều lần mò mẫm trong bóng tối dậy đi tiêu. Xối nước ào ào làm người khác mất ngủ. Chưa kể lạ nhà, đêm tối, lạc đường mở làm cửa phòng vợ, con người ta, thì cũng bẽ bàng.

Một lần, bà vợ đề đầu ông xuống mà nhuộm tóc cho ông. Mấy hôm sau, lên xe công cộng, ngồi vào ghế dành cho người cao niên. Ông thấy có một "lão trượng" đứng nhìn ông chằm chằm, như ngầm hỏi, sao không nhường ghế ngồi cho người già cả. Ông đoán chắc, chín mươi phần là "lão trượng" kia còn nhỏ tuổi hơn ông. Ông cứ ngồi lì, làm lơ. Nhưng khi thấy hành khách chung quanh nhìn, như thúc dục, như nhún nhủ bằng ánh mắt khó chịu, thì ông nhột quá, đứng dậy nhường ghế cho lão trượng kia. Ông nghĩ, không lẽ phải thét lên là tôi còn già hơn lão, và không lẽ phải móc

căn cước ra mà chứng minh?. Thôi thì đứng dậy, cho bớt nhột và ngưng ngưng. Rồi tự an ủi rằng, đứng cũng là một cách tập thể dục tốt.

Khi có ai hỏi tuổi, ông Hai Hô cũng tự cộng thêm gần chục năm. Thế là thiên hạ rí rít khen trẻ, xít xoa hỏi làm sao mà giữ được trẻ trung như thế. Ông cười, nói đùa rằng, cứ theo đúng lời dạy vàng ngọc của người xưa để lại, là "đêm bảy, ngày ba" cho khí huyết lưu thông, điều hoà, thì cơ thể trẻ trung mãi. Ông nói rằng, nếu có khai truyệt đi năm ba tuổi, cũng chẳng có lợi ích gì, vì mình đâu có toan tính chinh phục, tán tỉnh ai. Khai truyệt tuổi, đôi khi người ta còn chê, là trông già trước tuổi. Lại nữa, phong tục của mình, là kính trọng người lớn tuổi. Nhưng các bà, các cô thì khi nào cũng dấu tuổi, cứ 18 tuổi thì khai là 16, khi 20 khai là 18, và lúc 23 khai là 20. Cứ khai truyệt vài ba tuổi, và cảm thấy sượng khi được người khác tin. Khi phải đoán tuổi, ông thường rộng rãi hạ xuống cho các bà, các cô từ năm đến bảy tuổi, để họ sượng, mà ông không mất chi cả, cũng là làm một điều thiện nho nhỏ trong ngày, làm cho người khác vui, yêu đời hơn.

Dạo sau này, khi ông ăn uống, thường thức ăn bị đổ vung vãi. Nhiều lần ông tự bảo là cẩn thận. Nhưng hình như cái tay nó không hoàn toàn theo mệnh lệnh của cái đầu nữa. Đưa cơm vào miệng không gọn gàng, cứ rớt ra vài chút. Đôi khi tay run, mà ông không biết. Ông cho đó là dấu hiệu của tuổi già. Nhiều lần bà vợ ông nhăn nhó, la nạt, vì làm đổ thức ăn. Một lần ông nhớ lại câu chuyện đùa bé đẹo cái chén gỗ, cha mẹ hỏi đẹo làm gì, nó nói là để sau này cho cha mẹ ăn, như cha mẹ đã cho ông nội ăn chén gỗ. Ông nhỏ nhẹ nói với vợ rằng, nhờ bà đẹo cho ông một cái chén gỗ, rồi mỗi bữa dọn cho ông ăn sau vỉa hè, bên thềm. Nghe thế, bà vợ nhìn ông một lúc lâu, rồi rưng rưng nước mắt. Từ đó, bà hết cần nắn khi ông làm đổ thức ăn. Ông hay quên. Đôi khi đi xuống nhà kho, mà ngần ngại không biết định xuống để làm gì. Quên trước, quên sau. Một bạn già của ông nói, nếu "cái đó" mà ông trời không bắt dính chặt vào người, thì có khối ông già để quên trên xe buýt, trên tàu điện, ngoài công viên, và khi cần đi tiêu, thì chạy quanh, quỳnh lên, mà tìm không ra. Còn triệu chứng khác nữa, là làm biếng tắm, đôi khi hai ba ngày ông chưa tắm. Cứ nghĩ là có làm chi đơ đâu mà phải tắm. Nhưng rồi nhận ra, thì tuổi già sợ lạnh, nhạy cảm với cái lạnh, nên ngại tắm. Vì thế mà có nhiều cụ già có mùi, họ đâu biết. Ông phải rán tập thói quen, nóng lạnh chi cũng

rán tắm mỗi ngày một lần, ngoại trừ trường hợp đặc biệt.

Bà mẹ ông 92 tuổi, đi ăn tiệm, cắn càng cua-rang-muối nghe rau ráu. Thực khách trong tiệm tròn mắt ra mà nhìn. Còn ông, thì ngay cả bánh mì mềm của Mỹ cũng không dám cắn, dùng tay xé nhỏ ra rồi bỏ vào miệng. Bà mẹ ông, ăn uống không kiêng cử chi cả. Thịt heo quay, vịt quay, cá chiên, gà chiên, bún bò giò heo, phở, nước bèo, các thứ độc địa đều ăn suốt. Thế mà bà không cao mỡ, không cao máu, dù thân thể tròn quay. Cái đó cũng nhờ trời cho. Nhiều bác sĩ cũng khuyên bà, cứ ăn uống thả dãn, cho sướng cái miệng, đừng kiêng cử làm chi nữa khi ở cái tuổi này.

Nhiều ông bạn ông, kiêng khem kỹ lắm, kiêng đủ thứ. Họ xem ba thứ sau đây ngang hàng với thuốc độc: Ngọt, mặn và béo. Họ ăn nhạt, không dám ăn đường, ăn béo. Thấy đồ chiên, là họ đã tái mặt. Họ ăn mãi quen miệng, và thấy các thứ thức ăn không mùi, không vị kia cũng ngon. Bởi khi đói, thì cơm thiêu, cơm cháy cũng thành ngon. Có kẻ bảo, uống quá, phí thức ngon của trời cho. Nhưng những người kiêng cử này nói rằng, không tội chi đem chất độc vào người, rồi bệnh hoạn, hối không kịp.

Một ông bạn cho ông Tư biết rằng, theo nghiên cứu của đại học Rockefeller, thì có ba điều kiện để cho người già khỏe mạnh và ít bệnh là: 1) ăn bằng một nửa của bữa ăn bây giờ, 2) thể dục thường xuyên, và 3) làm tình đều đều. Ông không tin, và cho rằng, cái đó chỉ đúng cho người Mỹ mà thôi. Mỗi bữa, họ ăn miếng thịt to bằng bàn tay, một bữa ăn của họ, mình có thể ăn ba bốn ngày mà chưa hết. Nếu mình chỉ ăn bằng một nửa của bây giờ, thì sẽ suy dinh dưỡng, sớm đau ốm mà chết. Còn chuyện thể dục thường xuyên, thì đúng trăm phần trăm. Phần làm tình đều đều, có lẽ không ai chắc, vấn đề là còn làm được hay không, mà còn đòi đều đều. Mình cứ ăn bình thường, đừng ăn quá no, cũng đừng ăn đói. Cứ theo cái đạo trung dung của người xưa đã bày ra từ mấy trăm năm nay. Rượu chè, nếu uống được, thì uống vừa vừa, cũng tốt cho sức khỏe. Đừng say sưa là được. Lâu lâu cũng rán vui vợ, vui chồng cho khỏi lạt lẽo. Ông Hai đã chữa bệnh biếng ăn cho nhiều bạn bè rất công hiệu. Đó là đừng ăn vặt, và chờ cho khi thật đói mới ăn, chưa đói rồi thì chưa ăn. Như vậy thì ăn gì cũng thấy ngon.

Ông có quan niệm phóng khoáng hơn về sự sống và cái chết. Ông cho rằng, chết là một tiến trình của đời sống, hợp với luật thiên nhiên của tạo

hóa. Sợ chết là vô lý. Không ai tránh khỏi cái chết, không sớm thì muộn. Ai cũng sẽ chết cả. Ngay cả Phật, Chúa, thần thánh cũng phải chết, huống chi mình là người trần mắt thịt. Chúa Giê-Su chết lúc mới 33 tuổi. Phật cũng chết, thọ không bằng các ông, các bà cụ bây giờ. Cứ thử nghĩ, nếu già mà không chết, thì bây giờ trên thế giới có đến hơn chín mươi phần trăm cụ già, cụ nào cũng mấy trăm tuổi, mấy ngàn tuổi, ho hen, run rẩy, chậm chạp. Lấy ai làm lao động mà nuôi các cụ?. Nhân loại sẽ đói cho vêu mả ra. Già thì phải chết để cho thế giới được trẻ trung hoá. Khi nào anh chị nghe tin một người già chết, mà lòng không buồn, không thương tiếc, thì anh chị được giác ngộ rồi đó. Có chi mà buồn?. Nếu người chết không để lại một gánh nặng gia đình, một đàn con dại cần nuôi dưỡng, dạy dỗ, một bà vợ chân yếu tay mềm, thì mừng cho người ta thoát được cái hệ lụy của trần gian. Khỏi lo công ăn việc làm, khỏi lo nhà cửa, khỏi lo thương ghét, ghen tuông, giận hờn, khỏi lo khai thuế cho đúng hạn kỳ. Khoẻ ru. Nếu người chết đã cao tuổi, trong nhiều năm nằm một chỗ, không nói năng, bại liệt, ăn bằng cách bơm qua ống nối với bao tử, nghe họ chết mà mình khóc lóc, tiếc thương, bi ai, thì hoá ra là không biết điều. Muốn người ta bị kéo dài thêm cái cực hình đó lâu hơn nữa, rồi mới được chết sao?. Nhiều khi, con cháu mừng cho thân nhân họ được chết, mà mình thì sụt sùi thương tiếc.

Ông thường nói, trong tuổi già, sức khỏe là quý nhất. Nhưng nếu ai đó, có sức khỏe tốt, không hề đau ốm, thì cũng là một sự nhàm chán. Họ đâu biết họ đang có cái quý báu nhất trong đời. Lâu lâu, phải đau vài trận, để nhắc nhở, và nhớ rằng, không ốm đau là sung sướng, là hạnh phúc lắm lắm. Làm sao bọn trẻ, và những người khỏe mạnh biết được cái hạnh phúc, cái sung sướng của người già, khi buổi sáng ngủ dậy, mà thân thể không đau rêm, nhức nhối?. Cũng như nếu người ta chưa sống dưới chế độ kèm kẹp, hà khắc, thì làm sao biết được nỗi sung sướng khi được đặt chân lên miền đất tự do?. Nên quan niệm rằng, với sức khỏe nào cũng tốt cả, đừng so sánh với trường hợp tốt hơn. Cứ vui với cái sức khỏe mà mình đang có. Được khỏe nhiều thì sướng nhiều, khỏe ít, cũng sướng hơn, vì chưa đến nỗi tệ hại lắm. Nhớ đi khám bác sĩ đều đều, để khám phá ra bệnh, kịp thời chạy chữa. Một người bạn ông cho biết, không dám đi khám bệnh thường niên, vì sợ "bói ra ma, quét nhà ra rác". Thế nào bác sĩ cũng tìm ra bệnh này, bệnh

nọ trong cơ thể và thêm lo. Cứ để thế, rồi khi bệnh nặng thì chết. Bà vợ ông này khổ sở lắm, nhưng không thuyết phục ông được. Ông còn nói, bác sĩ thường cho uống thuốc chữa bệnh này, thì sinh ra thêm bệnh khác nữa. Hoặc bác sĩ chẩn đoán sai bệnh là thường. Có người đọc báo cáo y khoa, cho biết trên nước Mỹ, mỗi năm có đến hai trăm ngàn người chết, hoặc thương tật vì bác sĩ kém hiểu biết, hoặc sơ suất gây ra. Theo ông Hai Hô thì đừng sợ. Vì bác sĩ giỏi nhiều hơn bác sĩ dở, và bác sĩ có lương tâm nhiều hơn bác sĩ thiếu lương tâm. Đừng vì một số trường hợp xấu, mà sợ đi khám bệnh. Khám bệnh, để biết trước mà đề phòng, để chữa trị khi bệnh mới chớm, còn kịp, chữa trị dễ dàng hơn. Đề ung thư ăn tràn lan ra rồi, thì chỉ có phép lạ, mới cứu được. Người ta, có thể mạnh khỏe cho đến khi chết. Đó là trường hợp hiếm hoi. Nhưng đau yếu trong tuổi già là thường, không đau yếu là bất thường. Có một người than rằng, cứ đi vào, đi ra trong nhà hoài, chán quá. Ông Hai bảo rằng, được đi vào đi ra như thế là sướng lắm rồi, sao mà chán, vì có nhiều người khác mong được đứng dậy đi vài bước, mà không làm được, vì bệnh. Nhưng theo ông, thì cái người nằm liệt trên giường, cũng tìm được cái thú vui riêng, khi nghe nhạc, nằm mơ mộng, nghĩ đến các kỷ niệm thời còn vàng son, nhớ đến những tội lỗi nhỏ nhỏ mà họ đã phạm một cách cố ý và thích thú.

Ông Hai Hô tập thể dục đều đặn. Ông nói không ai chối bỏ được ích lợi của thể dục, dù già dù trẻ. Không bao giờ trễ để bắt đầu tập thể dục. Không thể dục, thì tám thân nhào nhẹt ra, rất dễ làm mồi cho bệnh hoạn. Đi bộ trong tuổi già là tốt nhất. Còn khỏe, thì đi nhanh, yếu thì đi chậm hơn, yếu hơn nữa, thì chống gậy mà đi. Có vận động là tốt. Đi bộ, xương đỡ rỗng, đỡ gãy tay chân khi vấp té. Đi bộ cũng làm cho mặt mày trẻ ra, lưng đỡ còng, thân thể đỡ đau đớn, mệt mỏi. Đi bộ cũng vui, nhất là đi với vợ, với chồng, nói đủ thứ chuyện vui buồn. Nhưng khi bà vợ bắt đầu cần nhàn vì những chuyện không đâu, thì phải giả vờ chạy, để bà lại phía sau, cho bà nói với cột đèn, cần nhàn với cây cỏ. Không có vợ đi cùng, thì đi với bà cụ hàng xóm cũng vui. Bà sẽ không bao giờ dám cần nhàn ông vì những chuyện không đâu. Bà sẽ lịch sự hơn. Đi với bà hàng xóm, ông bảo, đừng sợ thiên hạ hiểu lầm, cũng đừng sợ chính bà ấy hiểu lầm. Không hiểu lầm thì tốt. Hiểu lầm thì càng tốt hơn, vì làm cho bà ấy vui, làm bà nghĩ là còn sáng giá, còn có người ngưỡng mộ đến cái nhan sắc mùa thu của bà. Bà sẽ yêu đời hơn, sẽ ăn ngon, ngủ được, thế thì

ông cũng đã làm được một điều thiện nho nhỏ. Ông nói, ông được nghe chuyện một bà cụ 88 tuổi, bà nói rằng, phải đi bộ, phải tập thể dục để chống lại bệnh hoạn. Mỗi ngày bà đi bộ hơn một giờ. Bà nói rằng: "Mình phải biết tự thương mình. Con cái có thương mình, chúng có thể cho tiền bạc, quà cáp, chứ không cho mình sức khỏe được. Mình phải tự lo lấy, để mà sống cho vui, sống cho có chất lượng." Ông nói rằng, thể dục làm tăng tuổi thọ, chứ không làm giảm. Ngoại trừ ham tập, tập quá sức, thì lăn kềnh ra mà chết, mau lắm. Bơi lội là tốt nhất, vận động đủ các thứ bắp thịt. Nhưng tuổi già, thường sợ nước, sợ lạnh. Cái gì sợ thì không nên làm, hại cho sức khỏe, hại thần kinh.

Mỗi lần nghe có người than là mất ngủ, ông thường nói say sưa về bệnh này. Theo ông thì những người này, đã ngủ đủ, ngủ thừa, nên không ngủ thêm được, mà tưởng là mất ngủ. Vì ban ngày, họ cứ thấy mệt, mắt riu riu lại, là ngủ những giấc ngắn. Nên biết, ngủ một giấc chừng 15 phút lúc ban ngày, có thể tương đương với một giấc ngủ 1 hay 2 giờ ban đêm. Mỗi đêm, người bình thường, chỉ cần ngủ ngon chừng 3 hay 4 giờ là đủ mạnh như gấu bắc cực. Nếu không ngủ ngày, thì đêm về ngủ dễ lắm. Không phải tuổi già là mất ngủ, bằng chứng cho thấy chó mèo già ngủ li bì, ngủ ngày, ngủ đêm, ngủ liên miên. Người già dư thì giờ, ban ngày ngủ rồi, thì ban khó ngủ là chuyện thường. Ông thường nói rằng, đừng sợ mất ngủ. Khi không ngủ được, thì dậy đọc sách, viết thư, làm thơ, xem truyền hình, gõ máy vi tính, đọc thư bạn bè, hãy tận hưởng cái thời gian quý báu đang có. Rồi chờ cho thật buồn ngủ, không thức nổi nữa, vào giường nằm, sẽ ngủ được ngay, và ngủ một giấc ngon lành cho đến sáng. Đừng ép giấc ngủ, ép giấc ngủ sẽ khó ngủ hơn. Cũng đừng uống thuốc ngủ. Đại kỵ. Uống thuốc ngủ nhiều, làm hư hại hệ thống thần kinh. Đừng nằm nhắm mắt mà đếm cừu, nếu phải đếm, thì đếm những người tình cũ. Mau ngủ hơn. Nếu đời chỉ có một hai người tình thôi, thì đừng đếm một hai, một hai, không có lợi. Hoặc nằm mà hát trong trí những bài ca du dương, đẹp, gợi nhiều kỷ niệm êm ái, thân thương. Bà chị ông, cứ than phiền là mất ngủ, nhưng khi đi chơi, cứ leo lên xe thì queo đầu ngáy khò khò, ngủ suốt buổi, suốt ngày, ngủ mà quên xem phong cảnh. Ngủ như thế thì no rồi, dư rồi, nên khi đến khách sạn, thì làm sao mà ngủ thêm được nữa. Bà chị nói, đi chơi xa sợ mất ngủ. Bà ấy thực sự ngủ nhiều hơn ai cả, mà

bà tưởng là mất ngủ. Một chị khác than là mất ngủ kinh niên, ghé nhà ông chơi. Ông nói là sẽ chữa bệnh mất ngủ cho chị. Ông dẫn chị kia đi chơi, suốt ngày lợi bộ, chị vừa đi vừa ngủ gật, ông không cho ngủ. Ông nhờ hết việc này qua việc nọ, không để chị có thì giờ mà ngủ gật. Đêm không cho đi ngủ sớm. Mới mười giờ đêm, mệt quá chị năn nỉ xin đi nằm, và đánh một giấc ngon lành dài đến sáng hôm sau. Trong mấy hôm liên tiếp đêm nào chị cũng ngủ li bì, ngủ ngon, không cần thuốc thang chi cả. Ông truyền bí quyết, là không ngủ ngày, mệt mấy cũng không ngủ, ban đêm đừng đi ngủ sớm, phải chờ cho mắt riu lại, mờ không ra, mới đi ngủ, thì ngủ ngon."

Nhiều người già tự đặt cho họ một kỷ luật để sống. Theo ông, thì có kỷ luật cũng tốt, mà không kỷ luật lại càng khỏe hơn. Nhiều người tính tình nghiêm khắc. Mọi sự đều phải rậm rạp đúng như quy định mới chịu. Tội chi vậy, nếu không rậm rạp, mà không chết ai, hại ai, thì rậm rạp làm chi cho khổ mình, khổ người? Nên dễ dãi với mọi sự, dễ dãi với chính bản thân mình, kéo tội nghiệp nó. Khắc kỷ cũng là điều hay. Nhưng tội gì mà tự khắt khe với chính mình, người khác không khắt khe thì thôi. Nên cứ xem mọi sự như trò chơi. Chơi vui nhiều thì tốt, vui ít cũng tốt luôn. Ông không mong cái tuyệt đối, hoàn hảo. Trong một cuộc chơi, ông không hy vọng được tất cả mọi người tham gia, có ít vui ít, có nhiều vui nhiều. Hai ba chục người cũng vui, mà năm bảy bạn bè cũng vui luôn. Nếu hụt một cuộc chơi, một cuộc gặp gỡ, ông cũng không tiếc, chẳng sao cả, ông về nhà mở nhạc, mở TV ra mà thưởng thức. Ông nghĩ, được thêm một dịp nghỉ ngơi, yên tĩnh. Có lần đi trễ máy bay? Ông bình tĩnh xin đi chuyến sau mà không được. Ông cũng cười, không bực mình, quay về nhà, pha một bình trà, đem một tập thơ ra mà ngâm vịnh, nằm ngửa mà thưởng thức cuộc tranh tài thể thao. Ông nói, đôi khi nhờ trễ một chuyến may bay mà sống sót, nếu máy bay rớt. Chiều ra ngoài quán uống cá phê xem sinh hoạt phố phường. Nói chuyện tào lao với chủ quán.

Ông không bao giờ tranh luận gay gắt với ai. Ông nói, tranh luận làm chi cho mệt, rồi giận nhau?. Trong tuổi già, khi có cuộc tranh luận, thì tránh là tốt nhất. Nếu không tránh được, thì chịu thua đi, thắng làm chi, để cho đời ngắn lại?. Thắng tranh luận, làm thiên hạ ghét, làm mất lòng bạn bè, làm người bị thua tức giận, và nóng mặt, không ưa mình. Không ai ghét người thua trong cuộc tranh luận. Người thắng cuộc, dễ bị ghét hơn. Thử

đánh một ván cờ xem, nhường cho đối phương thắng, làm họ vui hơn, không chừng mình được đãi đằng hậu hỉ hơn. Đến nhà người ta, mà cãi nhau, tranh thắng, làm họ mất mặt với vợ con, với bạn bè, thì đừng mong chi được tiếp đãi thắm thiết. Khi thua, mình không thiệt thòi, mát mát chi cả, mà lại được thương, tại sao không chọn tình thương, mà chọn cái bị ghét. Thắng tranh luận, cũng chưa chắc mình đã giỏi hơn người, mà giỏi hơn để làm chi? Và cũng chưa chắc người ta đã chịu cái lý của mình là đúng. Trong tình vợ chồng cũng vậy, nhiều ông nhiều bà tranh hơn thua từng ly, từng tí, cãi vả nhau tung bừa về những điều không ích lợi chi cho ai cả. Rồi giận nhau, nói nặng nhau, làm nhau đau đớn vì lời nói thiếu tử tế, thiếu lịch sự. Có ích lợi gì đâu. Tranh nhau thắng thua, làm sút mẻ hạnh phúc gia đình, làm mất đi thì giờ quý báu bên nhau, làm không khí gia đình nặng nề. Đừng bao giờ nói là phải làm cho ra lẽ, không thì hoá "lùng". Hãy cứ để cho chồng mình, vợ mình "lùng" đi, cho họ sướng. Tại sao đi ra ngoài, không dám "lùng" với thiên hạ, mà về nhà lại "lùng" nhau làm chi cho mất vui. Ông thường nói, cứ chịu thua đi là khỏe

nhất. Ông đã thua, thì không việc chi mà ai đó gây hấn thêm. Đúng hay sai, ông tự biết. Không cần tranh luận nhiều. Có tranh luận, thì cũng chưa chắc đã thuyết phục được đối phương mà không gây mất mát. Mỗi lần phải tranh luận với ai, thì ông nhớ lại chuyện ông Pol Pot. Ông này đã giết chết hơn hai triệu dân vô tội, tức khoảng một phần ba dân số Kampuchia của ông thời đó. Thế mà cuối đời, khi sắp chết, ông Pol Pot nói với một phóng viên Tây phương rằng, những điều ông đã làm, là lợi ích cho dân tộc của ông. Nhớ chuyện đó, làm ông đỡ ngứa miệng xen vào những cuộc tranh luận.

Khi có ai chê bai ông, ông chẳng bực mình, không giận hờn, mà cứ cười, và xem như không. Ông tự nhủ, biết đâu ông cũng đáng chê, đáng trách. Nghe thiên hạ chê, để mà sửa mình, biết mình còn cái chưa hay, sai sót. Không phải ông là kẻ mặt dày không biết xấu hổ, nhưng thiên hạ chê, mà không phản ứng, thì như gió qua truông. Có một ông khác, bị vợ chê bai hoài, chê đủ thứ. Ông này chỉ cười, mà nói với bà vợ rằng, ông không ngờ bà xui xẻo đến thế, lầy phải một thằng chồng tệ hại như vậy, tội nghiệp cho bà quá. Bà vợ nghe mà chột dạ, và biết đã ăn nói quá trớn.

Khi nghe ai khoe khoang, ông cũng không bắt bẻ, không lật mặt thật của họ ra, sợ làm cho họ xấu hổ, bẽ bàng. Ông cứ giả vờ tin, để mà đãi họ vài phút vui sướng, cũng là làm được một việc thiện

nho nhỏ. Ông không mất gì, và chẳng thiệt hại cho ai, mà cuộc đời này thêm vui, thêm tử tế. Bởi nghĩ thế mà ông làm.

Ông Hai Hô quan niệm rằng, trong tuổi già, có hoài bão thì cũng tốt, mà không có hoài bão chi cả, thì tốt hơn, và khôn ngoan hơn. Khi trẻ, nhiều thì giờ, nhiều năng lực, mà chưa có hoài bão nào làm xong, thì khi già rồi, mong chi đạt được. Tội chi đeo vào thân cái hoài bão cho khổ. Già rồi, đừng xem cái gì là quan trọng cả. Từ danh vọng, tiền tài, tình yêu. Ngay cả cái mạng sống của mình, cũng đừng xem là quá trọng. Có lần, ông đến thăm một nhà văn đang nằm thoi thóp, miệng ngậm một cái que gỗ có thấm nước cho đỡ khát, sắp chết vì ung thư. Ông nhà văn còn thao thức vì một tác phẩm để đời chưa khởi đầu được. Chết chưa an lòng. Ông nói: "Thôi bác ơi, chuyện gì mình chưa làm được, thì thế nào con cháu mình sau này cũng làm. Yên tâm mà dưỡng bệnh đi."

Ông Hai Hô cho rằng, cứ năm ba ông bà bạn già gặp nhau, uống vài ly trà, cà phê mà nói chuyện nhằm cũng là một thứ hạnh phúc trong đời. Ông nói, dù đến để nghe thằng bạn già nó chửi mình, cũng cứ vui, được người ta chửi, tức còn có người để ý đến mình, còn hơn là không ai khen, ai chửi cả. Những dịp ra mắt thơ, ra mắt sách, ông thường tham gia cho cuộc họp thêm xôm tụ.

Cho tác giả sướng. Ông khoái các buổi ca nhạc cây nhà lá vườn, tài tử. Nó cũng có những cái hay của nó. Những buổi họp mặt anh em bạn cũ, ông không bao giờ bỏ qua, ông nói là không tham dự thì uổng lắm. Ông cho rằng, tuổi già, mà còn gặp lại được bạn xưa, thì không còn gì quý báu hơn. Nằm nhà xem sách, xem truyền hình, đá banh, đâu vui bằng gặp bạn cũ. Gặp dịp vui, thì cứ vui kéo uổng, biết mình còn sống được bao lâu nữa mà mãi phí ngày giờ chạy theo lợi lộc."

Mỗi khi có ai mời đi đám cưới, tiệc tùng, ông đến đúng giờ, mà thiên hạ tà tà đến trễ, ông cũng không bực mình. Bởi người ta quen giờ cao su rồi. Họ có cả trăm ngàn lý do để biện minh. Ông có đến sớm, thì cũng có cái lợi khác, được nói chuyện, gặp gỡ, tâm sự tào lao với những bạn bè mà từ lâu ít có dịp gặp nhau. Cũng vui và quý. Để chi có cơ hội thuận tiện để gặp nhau. Đến khi dọn thức ăn ra, không còn cơ hội để nói chuyện nữa, vì ai nấy, lo gấp, lo nhai, không rảnh mà nói chuyện. Khi ăn xong, thì bạn bè vội vã ra về, vì đường xa, vì đêm khuya, vì mệt nhọc. Bởi vậy, ông cứ vui với cái bê bối của thiên hạ, và bằng lòng với câu "Không ăn đậu không phải Mễ, không đi trễ, không phải Việt Nam."

Ông Tư Hô thường nói, tuổi già, cứ phiên phiến với mọi sự, cho khoẻ, cho sướng cái thân già của mình.

MÙA THU BÌNH YÊN

thơ Phú sĩ

Ta thả hồn theo cơn gió hiu hiu.
Bỗng nghe lòng sao bình yên đến lạ
Cuộc sống số nơi phù hoa đô hội
Chút heo may cuốn trôi hết muộn phiền

Ta tìm mình trong một sáng bình yên
Cơn mưa nhẹ ru miến xa thương nhớ
Gió chớm lạnh xua đi ngày hoang vắng
Thuở xa rồi duyên nợ vẫn chờ nhau

Ta mãi nhìn cánh chim dạo xa xôi
Cà phê đắng màn sương còn bốc khói
Kỷ niệm xưa dĩ vãng còn nhắc gợi
Lá vẫy chào vọng gọi tiếng yêu thương

Ta nghĩ đời với bao nỗi vấn vương
Hoài niệm mãi một thời hương dĩ vãng
Ta chẳng nhớ hay muộn màng hối tiếc
Hương ngọt ngào lưu luyến quện hồn ta

Góc bạn trẻ

Ừ, thì chơi!

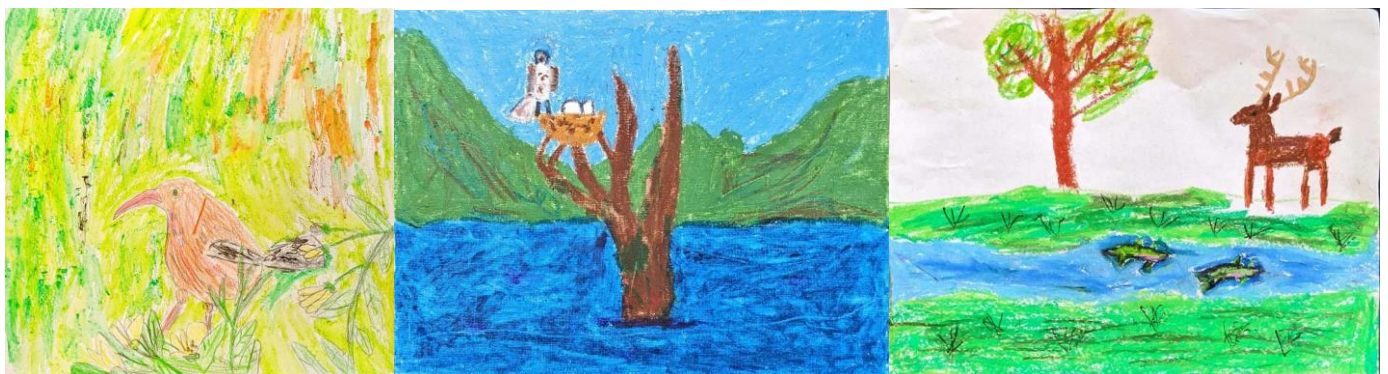
Trangđài Glassey-Trànguyễn

(Hình do Mập vẽ, tham gia cuộc thi 2021 Forever Forests: Dancing Deer, Mother's Strength, The Old Tree of Life)

(Hình do Chàng Giữa vẽ, tham gia cuộc thi 2021 Forever Forests: Symbiotic Fire; Layers of Life; Cosmic Interplay)

(Hình do Chàng Cả vẽ, tham gia cuộc thi 2021 Forever Forests: Perfect Peace; The Circle of Life; Many Lives, One Forest)

Chàng đã hết tuổi ăn. Không thiết ăn uống. Chỉ thích chơi. Hòi nhỏ ăn nhiều tròn vo. Bây giờ dài ngoẵng. Chắc hòi nhỏ ở bầu trong bụng Mẹ (thì tròn), bây giờ ở ống (thì dài). Đây là cái tuổi làm “xe đưa” - ăn chỉ đủ để nạp năng lượng cho không đói gục, rồi phóng tiếp. Phóng mệt thì lại ăn. Chứ không ăn nhiều như trước. Mong là xe

đưa mau nghỉ hưu để chàng trở lại ăn nhiều ngủ nhiều như xưa cho tôi đỡ mệt!

Trời tối thui. Mùa đông mau tối. Ăn xong đã dọn dọn rửa ráy và lo đánh răng súc miệng rửa mặt cùng mọi thứ linh tinh khác. Chàng kéo tay tôi:

- Mẹ ơi, chơi với con!
- Ừ, thì chơi! Chơi cái gì?
- Chơi thú trong hoang địa.

Chàng xếp miền hoang dã từ những cục đá đủ màu đủ kiểu mà chàng đã thu thập trong những lần đi cắm trại trên rừng trong núi ngoài biển. Nhìn cũng thích mắt. Những hộp giầy đã được làm thành diorama ở trong, giờ chàng lấy làm núi và hang. Bên kia, chàng xếp những cái hộp nhựa thành một cái tháp. Chàng là Linh Dương. Tôi là Wombat. Con Linh Dương đi bơi hồ. Con Wombat cũng đi bơi. Linh Dương bơi nhẹ nhàng. Wombat nhảy vô hồ, kêu cái ‘bũm.’ Bự con mà, phải ồn ào thôi! Hai anh thấy nhộn nhịp chạy qua coi. Linh Dương kêu:

- Mẹ ơi, Mẹ leo lên tháp đi!

- Không leo được! Tháp cao lắm! My butt is chubby!

Ba chàng cười sặc sụa!

- Mẹ funny quá!

- Kệ tui! Nhìn đi! Con Wombat này nó mũm mĩm như vậy, con Linh Dương thì thanh mảnh thế kia, biểu làm sao nhanh nhẹn như nhau được!

Chàng Cả cà kê:

- Mẹ ơi, con thích Mẹ chơi với tui con hoài. Mẹ nói chuyện mắc cười quá!

Tôi giả bộ làm tỉnh:

- Cười gì? Coi nè, nó tròn ồm hà!

Tôi bỏ bê quá khứ để làm con nít. Chơi như thật.

Làm siêu con nít. Vô tư và tận tình. Cái vụ chơi này là truyền kiếp từ Chàng đầu cho đến Chàng cuối. Ôi! Thiên đường tuổi thơ! Sao tôi lạc vô làm chi cho... sướng vậy! Sướng nhất là lúc nê cái bụng bầu sắp sanh không đứng-nằm-ngồi-xoay-trở gì được hết mà vẫn phải chơi xe lửa trên sàn.

Trời ơi, ai sáng chế ra món đồ chơi xe lửa này vậy? Nói tên đăng tui đi kiện làm khổ bà bầu! Mà sao con nít chơi hoài không chán há! Có mấy món mà xào miết không hết! Cũng đá, cũng lá tre, cũng thú hoang, cũng cành khô, cũng mấy cái hộp, mà chơi triền miên, chơi nhiều tập, chơi không tận. Bữa thì thú dắt nhau đi học. Bữa thì thú múa “Let It Go” (trời ơi, cái bài này nghe miết mắc chết!). Bữa thì thú chơi trốn tìm. Mà khổ nhất là khi thú đi lạc. Cái nhà thì nhỏ, mà đồ chơi thì hơi nhiều, cho nên việc tìm thú lạc cũng khá là công phu. Khi tìm ra thì cả nhà thú ôm nhau mừng rỡ. Tôi thì được thờ. Bữa sau, đang ăn cơm tối, Anh Hai giải thích với tôi:

- Mẹ ơi! Hôm qua, Mẹ nói con wombat không chịu leo tháp vì nó có chubby butt là đúng! Đó là vũ khí tự vệ của nó đó Mẹ. Khi nó bị con thú nào tấn công, thì nó sẽ dùng cái chubby butt của nó để chống lại. Giống như người ta dùng cái khiên để đỡ đạn vậy.

Thì ra là vậy! Hóa ra cái gì cũng có cái lợi của nó. Tôi thật ra chỉ nói bông lơn vì không muốn phải đưa con wombat tròn trĩnh leo lên mấy tầng tháp cao nhông và rất ư là bấp bênh kia. Hoàn cảnh thực tế là vậy. Bây giờ thì tôi biết, cái mông to của con wombat thật là lợi hại. Chàng Mập (hồi nhỏ mập, giờ đã ốm, nhưng tên lờ kêu thích miệng rồi, không đổi được) gợi ý:

- Mẹ ơi! Mẹ supersize đi, rồi Mẹ cũng sẽ có vũ khí tự vệ như con wombat!

Tôi xem sặc. Cho coi phim tài liệu để biết ăn fast food là rất ư hại sức khỏe. Vậy mà bữa nay cà rỗn, biểu tôi supersize như trong phim. Thôi thôi! Tôi là kiếp chim yến tử, xin miễn làm wombat. Hai mươi sáu trước, lúc tôi còn làm phụ giáo cho học khu Westminster, có một phụ huynh tự nhiên tới đòi coi bói cho tôi. Cổ nói, kiếp trước tôi là con mèo giữ đèn ở bàn thờ Phật, kiếp này tôi là chim yến tử. Tôi sẽ nhẹ nhàng bay bổng khắp nơi. Nhiều khi trong giấc mơ, tôi cũng thấy mình khinh công, bay khắp chốn, mà cũng có lúc, sức cạn, lực cùng, cất cánh không lên, trên đầu thì ngàn thứ bủa vây. Ngày xưa khi nghe lời bói toán, tôi cũng không biết thực hư ra sao, nhưng mấy chục năm sau được dụ dỗ làm wombat có chubby butt, tôi lại nhớ lời tử vi năm nào. Tôi thông thả trả lời

Chàng Út:

- Thôi con! Để Mẹ làm con chim bay tới bay lui! Mẹ không muốn có... vũ khí tự vệ gồ ghề kia!

Đời sống của trẻ thơ thật lý tưởng. Tự do suy nghĩ, tự do bày cuộc, tự do sáng tạo, tự do tưởng tượng. Mà con nít nào chẳng thích chơi thú bông! Bây giờ thì

còn thêm thú nhựa nữa, hàng ngàn xa số! Nhưng cái vụ chơi thú bông hay thú nhựa cũng làm tôi nhức đầu. Ai biểu cầu toàn! Ham dạy con tiếng Việt làm chi! Mở miệng là muốn nói tiếng Việt, mà thiệt ra có cả ngàn thứ tôi chưa hề thấy trong tiếng Việt bao giờ! Cho nên, khổ cho người Mẹ nào muốn... “dạy con tiếng Việt toàn diện.” Để dạy con học tiếng Việt, tôi cũng ráng tìm tên mấy con thú trong tự điển mà không thấy. Tự điển điện tử trên mạng thì chỉ... ‘phiên âm’ ra. Vậy là xong! Nhưng thật ra thì không xong! Vì phiên âm kiểu này, con “tucan” phiên ra tiếng Việt kêu là “Tú Càn” thì... dễ đụng chạm! Mà không phải lúc nào phiên âm ra cũng nghe lọt tai. Con quetzal, con ocelot, con và con! Phiên thì được nhưng đọc và nghe không được lắm. Mấy con thú thông thường dễ biết thì đã biết rồi: khỉ, voi, bò nông, trâu, bò, ngựa, dê, lạc đà, kỳ nhông, báo đốm, hồng hạc, vv. Nhưng có những con thú không có trong sách vở tiếng Việt, vì chúng mới được tìm

thấy sau này, hoặc là vì chúng chưa được đưa vào sách vở thời trước, cho nên... chúng không có tên tiếng Việt. Tôi nhớ đầu nhất là khi con hỏi:

- Mẹ ơi, con này trong tiếng Việt tên gì?

Chẳng lẽ nói:

- Chờ cái! Để Mẹ đặt tên cho nó!

Mỗi lần lái xe đi đâu, tôi hay chơi trò đố tiếng Anh ra tiếng Việt để cho con học tiếng Việt và quên đường xa. Thường thì các chàng thích đố về thú. Mỗi lần không nhớ ra chữ tiếng Việt, các chàng rất tức mình khi tôi đưa ra giải đáp. Cả ba nhao nhao:

- Con biết con này! Mẹ nói là con nhớ liền, mà con không tự nghĩ ra được! Tức ghê!

Chàng Cả nói:

- Con gì thì con quên, chứ con khi thì con không quên. Vì Mẹ hay kêu con là “thằng khi!”

A! Mắng yêu cũng có cái lợi. Chắc mai mốt tôi phải mở rộng mắt này, mắng con là “thằng cọp,” “thằng sóc,” “thằng thỏ,” cho nó nhớ nhiều hơn! Nhưng không mắng “thằng thần lùn” được, vì có điệp từ, sẽ gây khó hiểu, và đưa đến nhiều câu hỏi khó trả lời khác!

Lại nói về Chàng Mập. Năm tuổi, chàng thích làm nhà khoa học. Chàng hay nói, “Mẹ ơi, mai mốt con lớn, con thành nhà khoa học...” thì tôi hay nhắc, “Bây giờ con đã là nhà khoa học nhí rồi, vì con thích quan sát và tìm hiểu vạn vật!” Chàng nghe xong, suy nghĩ, rồi “Ồ!” một cái nhẹ nhàng! Như hơi thở của hoa hồng.

Chàng rất thích các loài chim. Chàng có hai con hồng hạc và bạch hạc mà chàng dụ Mẹ mua được ở Big 5. Bữa đó, Mẹ chở chàng đi mua bánh sinh nhật, tiện đường Mẹ ghé mua cái loa để tuần sau đi cắm trại gần vô điện thoại cho cả nhà nghe audio books. Vừa vô tiệm là mắt chàng đã bắn tia laser và nhận được tín hiệu có thú bông ở góc phải. Chàng thẳng tiến về đó, mặc kệ Mẹ níu kéo đi về phía có cái loa. Rồi chàng ôm ngay con hồng hạc lên:

- Mẹ ơi! Mẹ mua hồng hạc làm quà sinh nhật cho con đi! Rồi Mẹ gói lại nha! Con sẽ giả bộ ngạc nhiên khi con mở quà!

Đúng là con nít! Biết mà giả bộ không biết! Tự động đòi mua rồi làm đạo diễn biểu tôi phải gói làm quà sinh nhật! Tính gọn ghê! Thôi, vậy tôi đỡ phải suy nghĩ coi mua cái gì cho đúng ý. Niềm vui đơn sơ của con trẻ. Ngọt như mật ong rừng. Tôi say mật, lắc lự gheo chàng:

Mua hồng hạc

Sáu đồng bạc

Con hoan lạc

Ôm hồng hạc!

Chàng không thiết trả lời. Ôm hồng hạc, mãi mê đặt tên. Mai mốt đi làm nghiên cứu, không biết được ôm hồng hạc thật thì có vui như ôm hồng hạc nhồi bông bây giờ không nhỉ? Mà nhà khoa học này, tuy chưa có đồng nào trong nhà băng, lại có những ý tưởng rất hào phóng.

- Mẹ ơi, con sẽ mở một khách sạn cho những nhà khoa học. Tất cả mọi nhà khoa học sẽ được đến ở miễn phí, và được làm nghiên cứu khoa học ở đó.

- Rồi con lấy tiền đâu ra để xây khách sạn? Mà xây ở đâu?

- Con chưa biết. Nhưng con muốn làm như vậy! Bữa kia, đang ngồi vẽ hình chim trời cá biển thì chàng ngừng tay, âu yếm nói:

- Mẹ ơi, con yêu Mẹ!

Tôi chớp thời cơ:

- Vậy con cho Mẹ đi làm nghiên cứu khoa học với con nghe! Mẹ sẽ ghi xuống dữ liệu cho con.

- Mẹ được chăm sóc nhà cửa, cắm hoa, trang trí cho căn nhà.

- Nhà nào?

- Nhà của con ở kế bên khách sạn khoa học.

À, thì ra là vậy! Nhà khoa học mở khách sạn khoa học cho mọi người, còn mình thì ở nhà kế bên. Dự án xây dựng này coi bộ ngày càng mở rộng. Từ khách sạn khoa học, nay có thêm nhà, rồi mai mốt biết đâu có thêm khách sạn cho các loài thú đang được nghiên cứu không chừng. Hy vọng

là những bất động sản này sẽ không đổi địa chỉ quá thường xuyên. Như mấy năm nay, lúc thì chàng muốn sống ở Bắc Cực, bữa thì chàng đòi qua Úc Châu, rồi đi những miền hoang vu không tên không địa chỉ. Chàng thích rong chơi khắp miền trái đất. Hồi mới bốn tuổi, chàng đã nói:

- Con muốn đi thăm họ hàng ở Á Châu.

Mà đã có gặp ai đâu mà đòi thăm? Chàng chỉ biết là tôi lớn lên ở Việt Nam, thì chàng tự suy ra là mình còn họ hàng bên đó. Vậy là đòi đi thăm thôi! Họ hàng chưa gặp, đòi thăm đã đành. Rồi tới các loài tạo vật cũng vậy! Thích con gì là muốn đi gặp con đó. Thăm người thân đã đành. Chàng còn muốn thăm cả thú nữa! Đúng là cái thú thăm thú thú! Nhưng thăm không chưa đủ! Thích con thú nào, chàng cũng muốn nuôi con thú ấy. Bữa thì chàng đòi con voi con. Bữa thì muốn có dê núi con. Bữa thì ngựa vằn. Mê con gì là đòi con đó. Nếu mà đem hết những con thú chàng đã mê và đã đòi nuôi từ nhỏ tới giờ về nhà, thì chắc cái nhà đã thành vườn thú từ lâu rồi! Mà cũng không cách gì có đủ chỗ cho bao nhiêu con thú ấy!

Chàng cũng thích hoa lắm! Thích vô cùng! Người đầu mà sướng! Cái gì đẹp là đòi, là mê! Khôn chết đi được! Lần đưa chàng đi coi rodeo show ở Cal Poly Pomona, rồi ghé tiệm Farm Store, tôi mê mãi lựa mấy chục cân golden mandarin, loại quýt vàng ngọt lịm mà thanh ở quây rau quả tươi. Chàng theo Tía và hai anh ra nursery ở ngoài, bèn nghĩa ngay chậu hoa tím Petunia. Thế là khi tôi khệ nệ ôm mấy bịch quýt ra xe, chàng nói:

- Mẹ nhớ đem Petunia về nghe!

May mà có mấy đồng một chậu. Nếu không là không mua đâu nghe! Tiền đâu mà mua! Tôi hay hù vậy. Giơ cao đánh khẽ. Thấy cái gì tốt cho con là mua thôi, đâu cần tới các chàng xin hay hỏi. Đem Petunia về rồi, trồng xuống đất, ngày nào chàng cũng chạy ra thăm cây hoa mới. Thích hoa cũng tốt. Trồng hoa là một thú vui thanh tao. Mấy năm trước, khi mới muốn cưới tôi, chàng nói:

- Mẹ mua cái áo màu hồng và màu tím để mặc làm cô dâu nghe! Con sẽ mua hoa hồng đỏ ở Home Depot cho đám cưới của hai mẹ con mình! Lúc mới qua Mỹ, tôi học lớp cắm hoa trong chương trình ROP Regional Occupational Program. Tôi từng cắm hoa cho rất nhiều đám cưới trong gia đình ở Mỹ, ở Nam Mỹ, và ở Châu Âu nữa. Nhưng chưa bao giờ nghĩ sẽ mua hoa ở Home Depot cho đám cưới của mình cả. Hơi bình dân. Nhưng tôi nghiệm ra, vì tôi chưa dẫn chàng đi mua hoa ở đâu bao giờ. Lần đầu tiên chàng thấy hoa là khi tôi đưa chàng đi Home Depot mua cây ăn trái về trồng. Nên đối với chàng, mua hoa thì phải đi Home Depot. Chàng chỉ biết có mỗi chỗ này là có bán hoa tươi thôi. Hồi trước tôi có dắt chàng đi chợ ở Costco, nhưng lúc đó Costco chưa bán hoa tươi nhiều như bây giờ. Đám cưới thì không chỉ cần hoa cô dâu. Lần khác, chàng lại bảo tôi:

- Mẹ phải mua cái nhẫn thì con mới cưới Mẹ được.

Rồi chàng xòe tay, khoe với tôi cái "jewel" chàng nhặt được trong lúc đi hiking: một hòn sỏi nhỏ trong veo. Chàng nói:

- Con sẽ gắn cái jewel này lên cái nhẫn cưới cho Mẹ!

Sao không cho coi cái lương mà cũng hát đúng bài bản ghê ta! Nhẫn cỏ cho nàng. À không, nhẫn sỏi cho nàng. Đám cưới đơn giản. Áo, hoa, và nhẫn. Nhanh, gọn, lẹ! Không cần khách khứa họ hàng gì sất. Vậy tôi đỡ mệt! Chứ không như lần tôi cưới Tía của chàng, mệt đứt hơi vì phải lo từ

đầu chí cuối, mà còn đón bạn bè họ hàng từ xa về. Nghĩ lại còn sợ!

Thích hoa thì nhớ trồng hoa để có hoa mà ngắm mỗi ngày! Một lần kia đi hiking về, ghé chợ mua đồ ăn, thấy người ta bán những chậu hoa nhỏ một đồng một chậu, tôi mua cho mỗi chàng ba chậu. Tôi soạn cho ba chàng ba mảnh vườn nhỏ để trồng ba chậu hoa. Từ đó, có thêm hoa gì thì lại trồng thêm vào, nhất là qua nhà Ngoại xin vô vàn những cành hoa trong sân trước. Để trồng nhất là sống đời, geranium. Trong những lần đi các khu Wildlife Sanctuary trong vùng, tôi lại mua và trồng thêm buckeye daisy, wild iris, black sage, và những loại thảo mộc từ vùng này (native plants) để rử ong bướm về chơi. Rồi ba chàng gieo cả những loại hạt từ nhà bếp, như hạt bơ, hạt bưởi, và chờ chúng nảy mầm. Khi cây lớn một chút, tôi sẽ phải dời ra trồng chỗ nào có đất rộng hơn. Mùa Xuân năm nay, Chàng Cả đã dò ý, xin thêm mảnh vườn nhỏ khác để trồng rau củ. Khi tôi nói, cả cái vườn là của chung, cả nhà cùng trồng, cả nhà cùng hưởng, thì Chàng Cả nói:

- Nhưng con muốn tự tay con trồng! Con muốn tự một mình con trồng và chăm sóc kia! Con sẽ rất hãnh diện để mời cả nhà ăn củ cải đỏ và rau đậu con trồng!

Nói vậy thôi, chứ ham chơi thấy mò! Hôm trước cứ náo nức đòi đào khoai tây lên, mà lu bu cả tuần, tới lúc đi đào thì chàng tỉnh bơ nói:

- Con mắc chơi rồi! Thôi con không đào đâu!

Hứ! Anh Cả mà vậy đó! Con Nít Cả thì đúng hơn! Mà Chàng Giữa cũng vậy! Một mực đòi nấu canh cho cả nhà ăn. Rồi tới giờ lành thì nói: Thôi Mẹ nêm dùm con! Lại nói về chuyện Mập thích những loài chim. Lần đi cắm trại mùa Xuân ở William Heise, Mập nhặt được lông chim gõ kiến đầu đỏ. Chàng thủ thi:

- Mẹ ơi, con muốn có con pet woodpecker!

Tôi tò mò coi thử coi chim gõ kiến thì có nuôi trong nhà được không. Thì ra là không được! Đây là chuyện phạm pháp! Chim gõ kiến rất quan trọng cho môi trường, và cần được bảo vệ. Tôi nói cho chàng nghe thì chàng ỉu xiu, buồn thiu. Hiểu, nhưng vẫn buồn. Tôi nhanh trí, chạy ra tiệm sách cũ, mua được quyển sách về chim gõ kiến cho chàng. Tác giả Alexander F. Skutch, họa sĩ Dana Gardner. Do nhà Ibis xuất bản từ năm 1985. Chàng ôm sách, cười mím chỉ, tự an ủi. Sách rất đẹp, có nhiều tranh chim gõ kiến đủ loại rực rỡ. Chàng thích thú ngắm nghĩa và lấy giấy ra vẽ theo. Cũng giống như khi coi phim tài liệu "Voyage of the Continents," chàng lấy cuốn sổ, ngồi nghiêm chỉnh ở bàn, lấy bút viết ra, nghe tới

đâu thì về tới đó. Nhà khoa học tí hon thích ghi lại những gì mình nghe và đọc. Chơi như học. Học như chơi. Và rất thích quan sát thực tế. Như lần coi phim tài liệu về hệ thống sinh thái ở Cuba, chàng khảng khái quyết định:

- Sinh nhật bảy tuổi, con sẽ đi Cuba!

Tôi chưa kịp trả lời thì hai anh vịn vẹo:

- Là khi em vừa mừng sinh nhật xong thì em sẽ ra phi trường lên máy bay đi, hay là một ngày, hai ngày sau đó? Chàng không giải thích, không trả lời. Chỉ lẳng lặng ngồi mơ màng về những sinh vật chàng đã thấy. Chàng thích hồng hạc đậu hồng cả một vùng. Nhưng chàng tội nghiệp mấy con cua nhắt! Cứ bò ngang qua đường là bị cán rộp rộp! Chàng cứ thốt lên, "Tội nghiệp quá!"

Thế giới tưởng tượng của một đứa bé sáu tuổi là cõi say mê không tận. Trong các động vật, Mập thích các loài chim nhất. Chàng biết tên nhiều loài chim, có thể nhận diện chúng qua hình dáng bên ngoài, có thể giả tiếng kêu của chúng, thích chơi với chúng (nhồi bông), thường vẽ chúng, và nhất là siêng đặt tên cho chúng. Không hiểu sao chàng có thể nhớ hết tên của mấy chục con chim nhồi bông chàng có. Lúc chàng bốn tuổi, cả nhà dắt nhau lên đồi để dự Shotokan Karate Special Training ở Oshima Dojo trên Santa Barbara. Nhác thấy con chim con trong bụi cây, chàng hớn hờ chạy tới. Hình như con chim đang tập bay, nên nhảy hai cái, rồi nằm yên trên đất. Chàng la lớn:

- Con chim của con! Con chim nhỏ của con! My baby little birdie!

Tôi sợ chàng bắt nó nên phải ôm chàng lại. Con chim từ từ nhảy vô trong bụi cây nằm yên. Chàng khóc la om sòm, nhất định đòi phải ôm con chim và đem nó về nuôi. Tôi phải dứt khoát bằng chàng đi chỗ khác. Trong lòng cứ á náy vì chỗ vô đường, người ta đang chú tâm tập tành. Lớn một chút, chàng tự xoay sở để có những con chim chàng thích, bằng cách vẽ hoặc nặn chúng từ paper clay. Không có chim thật thì làm chim giả. Năm đó, có người quen tặng chậu hoa lan thật lớn, có nhiều con chim giả đủ màu. Chàng xin mấy con chim rồi từ một con, chàng 'sáng chế' ra một loạt chim khác bằng cách gắn đuôi cho nó. Khi thì chàng gắn đuôi công, khi thì đuôi vịt, đuôi điều hâu. Nhưng bất kể là dùng lông gì, chàng đều tự nghĩ ra cái đuôi đó giống con chim nào. Vậy là cứ mỗi hai phút, chàng lại chạy qua bếp khoe với tôi một con chim mới, một cái tên mới, một nụ cười mới. À, con này là chim này, vì đuôi nó fluffy. Con này thì có đuôi màu xanh dương. Vân vân và vân vân. Một con chim, một cái mình nhỏ xíu, mà biến hóa muôn trùng. Thật

là tiện lợi và thú vị. Mà đỡ tốn kém nữa! Chỉ khổ cho tôi, phải phân thân, vừa nêm nếm, cắt rửa, vừa làm ủng hộ viên cho nhà ảo thuật. Tôi từng coi những nghệ nhân trình diễn thay đổi mặt nạ rất ngoạn mục. Còn cái vụ đổi đuôi chim liên tục như vậy thì hình như chỉ mới có một và ngoạn mục trên cả ngoạn mục vì người xem phải dùng trí tưởng tượng của mình đến mức tối đa để nhìn chỉ một thân con chim mà phải "thấy" ngàn con chim khác!

Mới biết, mê gì thì mê, chàng vẫn mê các loài chim hơn cả mê hoa. Cả nhà đưa nhau đi cánh đồng hoa Flower Fields ở Carlsbad. Vô tới cửa, gặp khu Bird Aviaries thì hai cái chân của chàng đình công. Chàng dính chặt vào cái lồng chim, có bày chim cút button quails xinh xắn lúp xúp chạy tới chạy lui, có những con chim society finch nhảy nhót nhộn nhịp, có đàn ring-neck doves, và nhất là, khám phá mới nhất và đam mê mới nhất của chàng: zebra finch. Chàng lê lét ở đó, nói gì cũng không nghe, dụ gì cũng không chịu đi. Ngắm say đắm. Tôi rá mạng thử coi chim này bán ở đâu, nhưng kết quả lung tung dong dai.

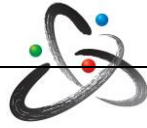
Mệt quá, tôi không rá nữa. Khi có người đến chăm sóc chim, tôi kêu Chàng Cả hỏi thăm coi mua chim này ở đâu. Magnolia Bird Farm. Ai mua cũng được, không cần phải là doanh nghiệp. Người nhân viên đó nói những con chim này rất dễ nuôi, chỉ cần lo đủ thức ăn và nước uống, và treo những cái tổ trong lồng nếu muốn chúng đẻ trứng.

Tôi hỏi liệu chúng có buồn khi người nuôi chúng đi xa không, thì ông ấy nói, không giống như loài két, những con chim này rất tự lập, không cần có người hỏi thăm chuyện trò. Vì chàng không chịu đi, tôi đành dắt hai chàng lớn đi ngắm hoa, giao chàng cho Tía coi bên chuồng chim. Rồi sau đó, tôi trở lại, hứa mua ba con zebra finch cho ba chàng, thì chàng mới chịu dời bước đi ngắm hoa với cả nhà. Mà sau đó vẫn vòng lại để ngắm chim lần cuối trước khi đi về. Chưa mua mà chàng đã đặt tên cho con zebra finch của mình rồi. Chưa gặp mà đã mê nó rồi sao? Tùy hỉ. Miễn là đừng đòi cưới nó là được.

Tôi tung tăng nhún nhảy theo hơi thở tuổi thơ. Khởi mở tâm thức. Háo hức ước mơ. Lung lờ trí huệ. Kiến tạo đam mê. Mới thấy, chơi cũng mệt. Dạy cũng mệt. Không biết trên đời này, làm cái gì mới không mệt đây? Làm cái gì không mệt thì tôi không biết, nhưng mà tôi biết chắc có một thứ rất mệt, không chừng mệt nhất nữa: đó là làm biếng. Làm biếng thì cái gì cũng đùn ra, đời sẽ đùn đùn đùn. Không thích chút nào!

Ừ, thì chơi tiếp! Cho nó mệt đừ đừ đừ vậy!

Nederlands Waterschap – Hòa Lan – Ban quản lý nước

Trải dài nhiều thế kỷ, Hòa Lan dần dần được hình thành từ nước và sức người. Đất đai được định hình và gắn bó với thay đổi của nước. Nhờ biết cách vun trồng sự hiểu biết và liên tục cải thiện trong việc quản lý nước, người Hòa Lan theo cách nói riêng của dân tộc vùng đất thấp, họ giữ cho đôi chân của mình được khô ráo, có nước uống rất sạch và đồng ruộng lúc nào cũng đủ nước, không khô hạn và cũng không lụt lội. Trong đó ít người biết, Het Waterschap – Ban quản lý nước – đã và đang đóng một vai trò rất quan trọng. Đây là một cơ quan của chính quyền bền vững nhất và có lịch sử lâu đời nhất. Trên 800 năm.

* * *

Lược sử

Vào năm 1196, một phần lớn của khu vực xung quanh thị xã Alkmaar đã bị ngập lụt. Một cơn bão lớn đã đẩy nước biển cuộn cuộn chảy vào thành phố và cuốn theo nó một dòng than bùn chảy vào lưu vực Zijpe. Toàn bộ khu vực phía tây thành phố biến mất dưới làn nước. Để ngăn ngừa việc tái diễn sự ngập lụt có thể xảy ra, một con đê đã được xây dựng dọc theo phía tây của Rekere trải dài đến vùng đất cao gần Bergen. Con đê mới đã hình thành, bảo vệ hàng loạt ngôi làng và tất cả dân làng trong vùng đều phải góp phần để duy trì. Từ đó một cơ quan chính quyền mới đã ra đời mang tên là ban quản trị nước. (het Waterschap).

Văn bản cổ xưa nhất của ban quản trị nước đầu tiên tại Hòa Lan có niên đại từ năm 1214/1215. Trong một cuộc tranh chấp giữa Alkmaar và Tu viện Edmond, Bá tước Willem I đã tuyên bố quyết định việc bổ nhiệm một bá tước chuyên lo về đê điều, Dijkgraaf, tương đương với chức vụ thị trưởng ngày nay, de Burgermeester. Theo thời gian, có hàng ngàn hội đồng quản trị nước, lớn, nhỏ đã được thành lập để quản lý đê, đập nước và đường xá. Đến thập niên 60 thì ban

quản lý nước nhận thêm trách nhiệm về lọc nước thải từ các khu dân cư.

Dân chủ

Mặc dù được thành lập từ thế kỷ 12 theo sáng kiến của giới quý tộc, nhưng hội đồng quản lý nước (de Hoogheemraadschappen) được coi là một hình thức quản trị dân chủ đầu tiên, trong đó có sự tham vấn lẫn nhau giữa các nhóm cùng vì lợi ích chung, để cố gắng đạt được sự đồng thuận. Hiện nay, việc bầu cử ban quản trị nước sẽ được tổ chức 4 năm một lần. Các ban quản lý nước chịu trách nhiệm quản lý nước trong khu vực, nhiệm vụ chính là phòng chống lũ lụt, đảm bảo số lượng và chất lượng nước. Người dân vẫn tiếp tục đóng góp vào việc này thông qua thuế nước, gồm có hai phần: nước ở bề mặt (oppervlaktwater) như ao hồ, đê, đập, mực nước ngầm, và lọc nước thải (zuiveren rioolwater). Bằng cách bỏ phiếu hoặc đứng ra tranh cử, người dân có thể tham gia vào các quyết định về quản lý nước trong khu vực của mình.

Nhằm đáp ứng tốt hơn các yêu cầu kỹ thuật, tài chính, bảo đảm việc trao đổi kiến thức và hợp tác giữa các ban quản lý nước toàn quốc, vào năm 1927 một tổ chức được thành lập: Liên minh ban

quản lý nước (de Unie van Waterschappen) Cơ quan này có trụ sở chính đặt tại thị xã Ammersfoort. Năm 1950 vẫn còn 2.600 ban quản trị nước, và năm 1980 con số đó đã giảm xuống còn 260, đến nay 2021 còn lại 21. Một cơn lốc đã thổi qua hệ thống dân chủ Hòa Lan đã giúp họ tạo ra một cơ chế nhẹ nhàng để phục vụ người dân tốt hơn.

Kỹ thuật

Vào thời trung cổ, vào khoảng năm 1407 cối xay gió (poldermolen) đầu tiên được ban quản trị nước đưa vào sử dụng. Trước khi xuất hiện của các trạm bơm bằng hơi nước, các cối xay gió là công cụ quan trọng nhất để thoát nước, giảm nguy cơ bị lũ lụt. Nhờ đó, các vùng đất nằm dọc theo con đê (polders) dần dần trở nên khô ráo hơn, có thể trồng trọt được. Ngoài ra, bên trong các cối cũng được dùng vào việc nghiền các gia vị như hạt tiêu hay các loại hạt dùng cho việc pha màu sơn. Do đó mỗi cối xay đều có mang một mùi riêng. Trong Chiến tranh thế giới thứ hai, các cối xay cũng được sử dụng như một phương tiện liên lạc bí mật. Bằng cách đặt các cánh của cối ở một vị trí nhất định, để thông tin về quân đội Đức quốc xã.

Trạm bơm hơi nước đầu tiên được đưa vào sử dụng ở vùng đất lán biển Blijdorp. Các trạm bơm hơi nước đã thực hiện các dự án lớn hơn: các trạm bơm hơi nước Leegwater, Cruquius và Lijnden đã làm trống Haarlemmermeer từ năm 1849 đến năm 1852. Trạm bơm hơi làm việc lớn nhất trên thế giới là Woudagemaal ở Friesland. Trạm bơm này nằm trong Danh sách Di sản Thế giới và chỉ hoạt động khi mực nước cực cao.

Toàn Hòa Lan đơn vị dùng đo mực nước là NAP (Normaal Amsterdams Peil). Độ cao NAP 0 m xấp xỉ bằng mực nước biển trung bình của Biển Bắc (Noordzee). Điểm thấp nhất ở Hà Lan là 6,76 mét dưới NAP. Điểm này nằm ở đô thị Zuidplas ở Nam Hoà Lan. Điểm cao nhất ở phần châu Âu của Hà Lan là Vaalserberg ở Limburg.

Hiện nay, các ban quản lý nước trong Hòa Lan đang ứng dụng thông minh nhân tạo (Artificial Intelligent) và các kỹ thuật rất hiện đại trong việc sản xuất và quản lý nước. Họ xây dựng một loạt các hệ thống tự động hóa cao cấp, điều khiển từ xa. Cứ mỗi phút có hàng triệu các dữ liệu khác nhau được tự động chuyển về các máy chủ dữ liệu (Dataserver). Nhờ phân tích các dữ liệu khổng lồ này một cách tỉ mỉ, họ đã có

thể tạo ra khí đốt từ bùn trong nước cống. Cũng từ nước cống, họ lọc ra các loại nguyên liệu hữu ích dùng làm phân bón trong nông nghiệp và chỉ bán với giá vốn. Họ cũng xây dựng được hệ thống tiên đoán mực nước rất chính xác. Nhờ áp dụng các biện pháp thoát nước hữu hiệu từ nhiều ngày trước, nên trận bão lụt vào mùa hè 2021, khiến cho 195 người ở Bỉ và Đức bị thiệt mạng và riêng ở Hòa Lan thì không. Hãng thông tấn CNN cũng hết lời ca ngợi việc quản lý nước của Hòa Lan xuyên qua trận lũ lụt vừa qua.

Người Hòa Lan có thể tự hào về một mô hình quản trị nước có lịch sử kéo dài hơn 9 thế kỷ, chỉ bắt đầu với một con đê và một ban quản trị nước gần Alkmaar.

thơ Lưu Vọng

Trăng Thu Nức Nở

Trung thu trăng sáng như gương
Soi miền tối sáng thấy xương da mòn
Cuội buồn cười một héo hon
Khô sương cỏ ngậm nỉ non rươi buồn

Trăng thu chiếu một muện phiên
Đêm trên đất Việt soi miền hoang vu
Lòng tan đá nát cảm thù
Điêu linh một cõi đi về hư vô

Trăng Thu nức nở bên mờ
Hoang vu lau sậy đơng khô ngày buồn
Tìm sông sông đã khô nguồn
Nước ra ngoài biển đã tuần bờ xa

Trăng thu có một trăng ngà
Là hương vị mật da ngà tay em
Trăng về soi một lòng đêm
Soi hồn u uất ngủ thêm lạng yên

Trăng thu chiếu một dịu dàng
Cỏ xanh màu đơi bông vàng chờ mong
Còn đây anh với cõi lòng
Quê hương mình đó nát tan bao giờ

Trăng Thu còn một thần thờ
Soi đàn con mẹ hững hờ VIỆT NAM.
Từ đây đã một nát tan
Mẹ ơi con mẹ đã hàng cộng nô.

Phòng Ngừa Sâu Răng

Từ thời cổ La Mã, Hy Lạp, các thầy thuốc đã thấy có sự liên hệ giữa thức ăn và bệnh của răng. Vào thế kỷ thứ 3 trước Công nguyên, Aristotle đã quả quyết ăn trái vả (figs) là một trong những nguyên nhân làm hư răng.

Ngày nay, nhiều nghiên cứu đã chứng minh rằng sự ăn uống và thức ăn có vai trò lớn đối với sự mọc răng, sự vững chắc của răng cũng như các bệnh răng-miệng. Thành phần dinh dưỡng của một món ăn, cách tiêu thụ món ăn đó cũng có thể ngăn ngừa hoặc gây ra bệnh cho răng. Ngược lại, tình trạng tốt xấu của răng – miệng cũng có ảnh hưởng vào dinh dưỡng của cơ thể.

* * *

Sự mọc răng

Con người có hai thời kỳ tạo răng.

Ngay từ khi bào thai mới được 2 hoặc 3 tháng, răng đã bắt đầu thành hình. Sau khi sanh, từ tuổi 6 tháng tới 30 tháng, răng nhú ra và tăng trưởng. Đây là lớp răng sữa gồm có mười chiếc cho hàm trên và hàm dưới.

Rồi tới khoảng 6 tuổi thì răng vĩnh viễn thành hình với toàn bộ từ 28 tới 32 chiếc, tùy theo 4 răng khôn có mọc ra hay không.

Các chất dinh dưỡng mà người mẹ tiêu thụ cần đầy đủ cho sự cấu tạo và tăng trưởng của thai nhi.

Đạm, chất căn bản của mọi loại tế bào, trong đó có răng, là chất phải có đầy đủ trong thời kỳ mẹ mang thai. Bình thường, bà mẹ ăn khoảng 50gr đạm một ngày. Giai đoạn mang thai cần ăn thêm 10gr đạm dành cho thai nhi. Thiếu đạm, có nguy cơ răng sữa không nhú được mà sau này còn dễ bị hư răng.

Người mẹ cũng cần tăng số lượng calcium trong thực phẩm lên khoảng 1200mg/ ngày để giúp thai nhi tạo mầm răng. Thiếu calcium trong thời kỳ tạo răng và xương hàm đều đưa tới răng không hoàn chỉnh, quá liền với nhau hoặc kém phẩm chất.

Đồng thời cũng cần gia tăng sinh tố D để calcium dễ được ruột hấp thụ. Thiếu sinh tố D, men răng xấu, có vết rạn dễ đưa tới hư răng.

Sinh tố C kích thích sản xuất chất tạo keo collagen mà chất này rất cần thiết cho việc tạo chất ngà răng (dentin)

Sinh tố A để tạo chất keratin cho men răng (enamel). Thiếu sinh tố A làm men nứt, xương hàm kém phát triển khiến răng mọc không ngay hàng

Fluor làm cứng răng trong thời kỳ tạo răng và để ngừa hư răng sau này; Iod giúp răng mau nhú.

Nói chung về dinh dưỡng, người mẹ phải tiêu thụ thêm khoảng 300 calori mỗi ngày, với các thực phẩm đa dạng, đầy đủ chất dinh dưỡng.

Người mẹ cũng nên tránh không dùng một vài thứ trong khi có thai để tránh ảnh hưởng tới thai nhi. Thí dụ như không uống thuốc Tetracycline để răng con không mang màu vàng xỉn vĩnh viễn.

Và sau khi đứa trẻ chào đời cho tới suốt thời kỳ lớn lên và phát triển, sự vững chắc và toàn vẹn của răng tùy thuộc rất nhiều vào chế độ dinh dưỡng và sự chăm sóc răng miệng.

Răng có thể bị sâu răng, rụng; nha chu có thể bị viêm làm tổn thương tới răng.

Sâu Răng

Năm 1986, khi khai quật một ngôi mộ cổ bên Ai Cập, người ta đã thấy một hàm răng có chiếc răng được nhét một mẫu kim loại vào thân răng. Các nhà nghiên cứu suy luận rằng, vị cổ nhân này nhét mẫu kim loại vào răng để ngăn cho con sâu khỏi vào nằm trong đó mà phá răng. Như vậy thì bệnh sâu răng không phải là mới lạ, mà vốn đã xảy ra tự ngàn xưa.

Ngày nay, y khoa học đã làm sáng tỏ nhiều vấn đề liên quan đến bệnh sâu răng, nêu ra rất rõ ràng về những nguyên nhân gây sâu răng cũng như có nhiều phương thức phòng ngừa hữu hiệu.

1. Diễn tiến sâu răng

Sâu răng là một loại bệnh nhiễm khuẩn. Quan sát các động vật không có vi khuẩn trong miệng đều cho thấy chúng không bị sâu răng.

Trong bệnh này, các sản phẩm chuyển hóa acid hữu cơ sinh ra do tác dụng của vi khuẩn trên thực phẩm dính kẹt trong răng miệng, làm mất dần calcium ở men răng. Từ đó răng bị sứt mòn phá hủy dần dần.

Sâu răng có thể xảy ra cho bất cứ răng nào trong miệng cũng như bất cứ phần nào của răng. Răng mới mọc dễ hư hơn răng đã có từ lâu, vì thế khi

mới mọc răng sữa hoặc răng thường là phải săn sóc kỹ hơn.

Vi sinh vật trong miệng làm hư răng nhiều nhất là loại Streptococcus Mutans, rồi đến loại Lactobacillus casein và Streptococcus sanguis.

Sâu răng diễn ra như sau:

Sau khi ăn một món thực phẩm nào đó, thì một phần nhỏ thực phẩm dính lại trên răng hoặc giữa các kẽ răng, tạo ra một mảng bựa (plaque). Bựa này là môi trường dinh dưỡng tốt cho vi khuẩn sinh sản. Bựa là hỗn hợp của 70% vi khuẩn và 30% chất đường, acid. Lâu ngày, calcium đóng vào bựa, cứng hơn, bám chặt vào răng và nướu răng. Tại đó, vi khuẩn làm thực phẩm lên men, sinh ra acid lactic. Acid ăn mòn chất bảo vệ men răng, vi khuẩn xâm nhập được vào cấu tạo răng để hủy hoại.

Cao điểm của tác hại là nửa giờ đầu sau khi ăn với mức độ acid lên cao nhất. Diễn tiến này xảy ra rất âm thầm, đôi khi kéo dài cả vài năm và không gây đau đớn gì cho nạn nhân cho tới khi răng hỏng.

2. Dinh dưỡng với sâu răng

Thực phẩm các loại khi kẹt lại trong răng đều bị vi khuẩn chuyển hóa. Thời gian kẹt lại càng lâu thì lại càng có hại.

Carbohydrat dễ lên men như các loại đường sucrose, fructose, maltose, lactose; mật ong, đường vàng, mật mía; trái cây tươi, khô hoặc đóng hộp; nước ngọt ...đều là những món ăn ưa thích của vi khuẩn. Chỉ một chút đường trong bánh kẹo cũng đủ làm cho các món này dính lâu trong miệng, tạo điều kiện thuận lợi cho tác dụng của vi khuẩn.

Quan sát cho thấy người hay dùng chất ngọt bị hư răng nhiều gấp 12 lần người ít dùng. Đường hóa học saccharin, aspartame, cyclamate không làm hư răng; đường xylitol, sorbitol trong rượu không lên men lại được coi như bảo vệ răng.

Chất đạm trong thịt, trứng, cá; chất béo, vài loại pho mát có tác dụng bảo vệ răng khỏi sâu.

Chất béo tạo ra một lớp dầu mỏng che răng nên có tác dụng làm giảm tác dụng của đường, làm giảm độ dính của thực phẩm vào răng miệng.

Thực phẩm có nhiều xơ như dưa gang, rau riếp ...giúp làm sạch răng và loại bỏ mảng bựa vôi.

Thực phẩm không gây sâu răng là loại khi ăn không làm tăng nồng độ acid của nước miếng.

Ăn uống nhiều lần (ăn vặt) trong ngày cũng làm thay đổi độ acid/kiềm của nước miếng và ảnh hưởng tới sự sâu răng. Thí dụ ăn năm cái kẹo một lúc rồi súc miệng thì ít có hại hơn là lai rai ăn

số kẹo đó trong ngày. Ăn quà vặt cũng là một nguy cơ sâu răng vì độ acid trong miệng lên cao độ nhiều lần trong ngày.

Cần nhớ là mỗi lần một lượng nhỏ carbohydrat dễ lên men được đưa vào miệng là độ acid trong nước miếng tăng lên cao và ăn mòn men răng.

Thực phẩm ăn xen kẽ cũng có ảnh hưởng tới khả năng gây sâu răng. Thực phẩm gây sâu răng mà

ăn xen kẽ với thực phẩm không gây sâu răng thì sẽ tốt hơn. Chuối thường hay dính răng, dễ đưa đến sâu răng, nhưng kèm theo ly sữa thì tác dụng xấu giảm đi. Tráng miệng với miếng bánh ga- tô dính răng mà sau đó lại nhai miếng pho mát Thụy sĩ thì miệng sạch mau hơn. Sữa có nhiều

calcium, phosphore nên có tác dụng trung hòa với thực phẩm dễ gây sâu răng, như đường.

Dạng lỏng hay đặc của thực phẩm cũng là một yếu tố quan trọng.

Thực phẩm lỏng rời miệng mau hơn món ăn đặc nên độ acid cũng thấp hơn. Một cục kẹo cứng ngậm trong miệng cho tan dần tạo ra môi trường thuận lợi cho vi sinh vật. Kẹo cao su không đường nhai lâu làm tăng nước miếng và rửa sạch răng. Ngô rang có nhiều chất xơ, ít carbohydrat lên men nên cũng tốt cho răng.

Nước bọt có vai trò quan trọng trong sự tiêu hóa cũng như bảo vệ răng. Có ba tuyến nước miếng là tuyến mang tai, tuyến dưới lưỡi và tuyến dưới hàm.

Nước bọt có tính kiềm mà nhiệm vụ chính là giữ độ ẩm cho miệng, giúp tiêu hóa thực phẩm, giảm thay đổi acid trong miệng và tiêu hóa tinh bột. Nước bọt có nhiều calcium và phosphore cho nên sẽ trung hòa acid do vi khuẩn tạo ra. Sự nhai làm tăng nước bọt. Ngửi hoặc nhìn thấy món ăn ngon thơm cũng làm chảy nước miếng.

Sự tiết nước miếng giảm trong khi ngủ cho nên miệng thường khô, và cũng giảm trong một vài chứng bệnh hoặc do tác dụng của vài dược phẩm như thuốc trị kinh phong, trầm cảm, dị ứng, cao huyết áp, thuốc có chất á phiện, các tia phóng xạ trị liệu.

3. Phòng ngừa sâu răng.

Sâu răng có thể xảy ra ở mọi lứa tuổi, nhứt là khi còn thơ ấu. Sự chăm sóc những răng sữa liên quan đặc biệt tới sự tăng trưởng của hàm răng khôn sau này. Răng sữa giúp trẻ nhai thực phẩm, giữ cho hàm ở vị trí tốt cho răng vĩnh viễn. Răng tạm thời mà rụng sớm thì khoảng trống sẽ bị các răng khác lấp vào và choán chỗ của răng khôn. Răng sữa có thể bị hư khi mới hai tuổi, vì thế cha mẹ cần lưu ý chăm sóc răng cho con.

Về dinh dưỡng, thì nên cẩn thận với thực phẩm có nhiều đường ngọt.

Mặc dù đường ngọt đã được chứng minh là nguy cơ số một gây sâu răng, nhưng khuynh hướng chung của chúng ta vẫn là thích các món ăn ngọt. Khuynh hướng này đặc biệt nguy hiểm ở trẻ em đang độ tuổi phát triển, khi chưa có được ý thức tự bảo vệ trong việc chọn lựa món ăn tốt cho sức khỏe.

Nhiều bà mẹ dùng viên kẹo ngọt để khen thưởng con. Nhiều người cho con bú bình nước pha với đường, thay cho sữa. Có bà mẹ lại nhúng cái núm vú cao su vào mật ong rồi cho con ngậm. Tất cả đều là nguyên nhân dễ dàng làm hỏng những chiếc răng non.

Khi ngủ, không nên cho ngậm bình sữa, vì có thể trẻ không nuốt hết, sữa đọng trong miệng và là môi trường tốt cho vi khuẩn. Có thể cho bé ngậm núm giả hoặc ngậm bình nước lã.

Ngoài việc sữa mẹ có nhiều bổ dưỡng, con hút núm vú mẹ còn giúp hàm răng ngay ngắn hơn.

Trẻ em cần chế độ ăn uống đầy đủ, đa dạng với đầy đủ calcium, phosphore để đáp ứng nhu cầu tăng trưởng của răng. Fluoride, một hóa chất ngăn ngừa sâu răng rất công hiệu, cũng cần được hiện diện trong thực phẩm, nước uống.

Cha mẹ cần hướng dẫn trẻ em trong việc giữ gìn vệ sinh răng, cách dùng bàn chải, giây cạo răng (flossing). Bàn chải nên thay mới khi không còn

bảo đảm làm sạch răng, và cần được thường xuyên rửa kỹ để loại bỏ thực phẩm cũng như vi khuẩn dính vào.

Vệ sinh răng miệng, nói chung, gồm có:

- Đánh răng mỗi ngày hai lần, nhất là sau bữa ăn.
- Súc miệng sau khi ăn hoặc uống;
- Nhai kẹo cao su không đường trong 15 phút sau bữa ăn để nước miếng ra nhiều;
- Cọ khe răng mỗi ngày hai lần;
- Dùng kem đánh răng có fluoride;
- Súc miệng bằng dung dịch clorexidine;
- Bớt ăn thực phẩm ngọt hoặc có nhiều carbohydrate để lên men.

Bác sĩ Nha Khoa Jeffry Hillman của Đại Học Florida đang nghiên cứu thay đổi biến dị của vi khuẩn Streptococcus mutans khiến chúng không còn khả năng gây sâu răng nữa.

Ngoài ra, các khoa học gia hiện đang tìm kiếm loại

vaccin để ngăn ngừa sâu răng.

Hy vọng trong tương lai gần, vaccin này sẽ được bào chế để người người có hàm răng đều đặn trắng bóng hoặc “Răng đen nhí, ông Lý cũng khen”.

sắc Lá Thu Phai

thơ Nguyễn Nhật

*Nếu thu về chẳng có lá vàng rơi
 Sao biết được trong lòng ai héo úa
 Còn chiếc lá xoay tròn không rớt nữa
 Phải chẳng là tiếc nuôi quãng đời xanh*

*Nếu gió mưa làm cánh mỏng lia cành
 Thì xin hãy đẩy đưa về với cội
 Đừng che đậy dấu chân người dẫm lối
 Để còn vương chút kỷ niệm bên đời*

*Nếu chẳng còn nghe tiếng lá thu rơi
 Người có để con tìm mình thỏn thức
 Mùa thu đến dạ ai còn rạo rức
 Mối tình đầu tựa sắc lá thu phai!*

Cười chút chơi

NGƯỜI YÊU LÝ TƯỞNG

- 16 tuổi, tôi ao ước có bạn trai.
- 18 tuổi, tôi có người yêu, nhưng anh ta lại quá khô khan. Tôi xây dựng hình mẫu chàng trai lý tưởng của mình là một người lãng mạn.
- Năm vào đại học, tôi gặp một anh chàng lãng mạn, nhưng lại quá "mít ướt". Vì vậy, tôi đi tìm người có bờ vai vững chắc.
- Năm tôi 25, người yêu của tôi rất vững vàng, kiên định. Nhưng anh ta lại chẳng hề biết biểu lộ cảm xúc. Quãng thời gian ấy thật buồn tẻ. Rồi tôi tìm một người khác.
- 28 tuổi, tôi gặp một người rất vui nhộn, nhưng rất cuộc tôi không chịu nổi anh ta. Lúc nào anh ta cũng đùa bỡn với tôi và tán tỉnh những cô gái khác. Anh ta khiến tôi khốn khổ hơn là hạnh phúc. Chúng tôi nhanh chóng chia tay.
- Bước sang tuổi 31, tôi tìm thấy một người đầy tham vọng, thông minh và mạnh mẽ. Tôi quyết định kết hôn cùng anh ta. Nhưng (lại nhưng)... chỉ một thời gian sau, chúng tôi ly dị. Anh ta lấy đi tất cả những gì tôi có và tẩu thoát cùng cô bạn thân của tôi.
- Giờ đây, tôi đã 40 tuổi. Tôi vẫn đang tìm một mẫu người lý tưởng của riêng mình. Có lẽ đó phải là một người trầm tính, chững chạc, ít tham vọng... Tôi biết một người như thế, chỉ có điều ông ấy đã ngót nghét 70 tuổi...

CHẾT LÀ RẤT SƯỚNG

- Có một ông lão bệnh nặng sắp chết nhưng ông rất sợ. Một người bạn tới thăm, ông liền than thở:
- Tôi chắc chết mất. Không biết chết có sướng không?
 - Dĩ nhiên là sướng rồi.
 - Sao ông biết?
 - Nếu sau khi chết mà không sướng, người ta chết sẽ đều trốn về cả chứ. Đằng này chẳng thấy một người chết nào về cả, đủ biết chết là sướng rồi!
 - Thế là ông kia không sợ nữa và cũng thanh thản ra đi.

TÒ MÒ

Trong một toa xe lửa, có 3 người đàn ông và một cô gái trẻ cực kỳ hấp dẫn.

Cả bốn người cùng hòa vào một cuộc nói chuyện, một lát sau họ chuyển sang chủ đề... tế nhị.

Cô gái trẻ đề nghị: "Nếu mỗi người trong số các anh đưa em 1 đô la thì em sẽ cho các anh thấy chân em." Ba người đàn ông, bị mê hoặc bởi cô gái trẻ này, tất cả lôi 1 đô la ra khỏi túi họ, và sau đó cô gái kéo váy lên một ít để cho thấy cặp chân nàng.

Sau đó, nàng nói: "Nếu mỗi người trong số quý ông các anh đưa em 10 đô la, em sẽ cho các anh thấy đùi em."

Đàn ông là đàn ông, cả 3 người đều lôi ra tờ 10 đô la. Cô gái kéo hết váy thật cao, khoe cặp đùi siêu mẫu.

Cuộc nói chuyện tiếp tục, và ba người đàn ông, có phần bị hút vào cô nàng sexy, chờ đợi lời đề nghị "hot" hơn nữa. Cô gái trẻ nói: "Nếu các anh đưa em 100 đô la thì em sẽ cho các anh thấy nơi em bị... mổ ruột dư."

Một cách tự nhiên, cả ba người đều đưa tiền. Lập tức, cô gái quay qua cửa sổ, chỉ về phía một bệnh viện ở xa và nói: "Đó!"

CHỊU ĐƯỢC MÙI HÔI

Có ba người thi xem ai chịu được mùi hôi của heo lâu nhất:

- Người thứ nhất: vào chuồng heo được hai ngày thì chạy ra bảo:" hôi quá chịu không nổi."
- Người thứ hai: vào được ba ngày thì chạy ra không nói được gì.
- Người thứ ba: vào được một tuần thi chú heo chạy ra và bất tỉnh nhân sự.

ĐÃ CHẾT CHƯA ?

Một nhà thám hiểm đi vào rừng Amazon và bị một bộ tộc ăn thịt người bắt giữ. Nhà thám hiểm sợ quá kêu lên "Chết con rồi !"

Bỗng từ trên trời cao có tiếng vọng xuống:

-Không con chưa chết đâu, hãy nghe lời ta : Nhặt hòn đá dưới chân lên và đập vào đầu tên thủ lĩnh đang đứng ngay trước mặt con ấy !

Nhà thám hiểm vội nghe theo: nhặt hòn đá lên rồi đập vào đầu tên thủ lĩnh trước mặt. Cả bộ tộc ăn thịt người ò lên giậm dũ.

Từ trên trời cao, tiếng vọng lúc này lại vang lên:

-Đấy, bây giờ con mới chết !

Giải trí có giải thưởng SUDOKU

Luật chơi: Có tất cả 5 lần (9 hàng, 9 cột và 9 khung). Số từ 1 đến 9 chỉ được xuất hiện một lần ở mỗi hàng, mỗi cột và mỗi khung.

Giải thưởng: giải đáp đúng sẽ được tặng nửa năm báo VNNS (4 số). Giải trúng quý độc giả cũng có thể gửi tặng người thân. Đáp số xin gửi về địa chỉ tòa soạn trước ngày 31-10-2021.

Độc giả trúng giải thưởng:

			4	7	3	9							6	4	5	8
8					2					8					3	
7	5				2					6	7			8		
1		2	4	5	6					7		6	4	8	1	
3			9		1					5		7		6		8
			7	8	3	9						5	2	9	7	6
			1				6	2					8			7
		3						9				7				1
	8	1	2	9					4			6	8	2	9	
									5	3	9	7				
									2		7					
						7	1	4	8							
				6	5	4	2							3	8	4
3						6						4				1
4	6				9							8	1		7	
2		3	9	5	8							2	3	9	7	4
1			2		6							1		2		6
			1	4	3	2								3	1	5
			5				6	4						5		
		5										1				
	4	7	6	3								8	5	7	6	

Mẫu giới thiệu VNNS đến gia đình bè bạn

- tên người giới thiệu:
- số độc giả:.....
- địa chỉ:.....
- giới thiệu độc giả mới tên:.....
- địa chỉ:.....

Giới thiệu 1 độc giả mới sẽ nhận được giải thưởng 6 tháng báo VNNS.

Vliet Service

Reparatie van koelcel, vnescel, koelapparatuur, airco, sofijsmachine, ventilatie, keuken afzuiginstallatie, verwarmingsketels, geyser, boiler, friteuse, opwarming-apparatuur, magnetron, oven, vaatwasmachine, gasapparatuur, koffie-espresso, luchtbehandelingskast, zak filters, koolstol filters.

Verkoop van horeca-apparatuur.

Contact: Dhr. Vliet Nguyen

Tel. 030-2688630

Mob. 06-44464380

Danh sách độc giả đóng tiền báo tính từ ngày 08-11-2020 đến ngày ...

stt	ngày trả tiền	tên độc giả	vùng	số độc giả	số tiền	ghi chú
01	11-09-2021	VB Nguyen	Nijmegen	375	€ 30.-	
02	15-09-2021	MD Huynh	Utrecht	849	€ 30.-	
03	23-09-2021	Mw T K C Hoang en/of.Hr T L Nguyen			€ 30.-	*
04	24-09-2021	Hoang Van Thanh	Hoorn	790	€ 30.-	
05	29-09-2021	Kieu Cong Son	Nijmegen	902	€ 30.-	

Ghi chú:

* Ngày 23-09-2021 chúng tôi có nhận được số tiền €30.- của độc giả mang tên sau đây:

Mw T K C Hoang en/of.Hr T L Nguyen, vì không có ghi số độc giả nên chúng tôi không thể cập nhật được trong danh sách. Xin liên lạc về toà soạn để xác định, thành thật cảm ơn.

PHÂN ƯU

Được tin thân phụ chị Huỳnh thị thanh Xuân,

cụ ông Huỳnh Cựơc, pháp danh Trùng Đất

Sinh năm 1927 Nha Trang, tạ thế ngày 14 tháng 9 năm 2021 tại quê nhà Diên Lạc, quận Diên Khánh - Nha trang.

Chúng tôi xin thành kính phân ưu cùng gia đình chị Xuân và cố chiến hữu Nguyễn Thọ.

Nguyện cầu hương linh cụ ông pt Trùng Đất Huỳnh Cựơc sớm vãng sanh về miền thanh tịnh.

ĐQCCVNCH-HL

gđ Lê quang Kế

gđ Trần quốc Sủng

gđ Trương Hải

gđ Hồ cảnh Thuần

gđ Trần văn Thắng

gđ Nguyễn minh Anh

gđ Lưu thị Trang

gđ Nguyễn văn Dũng

gđ Nguyễn văn Tiếng

gđ quả phụ Phan văn Thảo

Hồng Hạnh

Dạ Lan

Đông kính phân ưu

